

Nr 15.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om häradsallmänningar, m. m.; given Stockholms slott den 28 december 1951.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härigenom jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om häradsallmänningar;
- 2) lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 45 § skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).

GUSTAF ADOLF.

Sam. B. Norup.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Den viktigaste nyheten i propositionen är, att häradsallmänningarna och allmänningskogarna i Norrland och Dalarna föreslås skola inordnas under den allmänna skogsvårdslagen. I enlighet härmed ha i förslagen till nya lagar om häradsallmänningar och allmänningsskogar icke upptagits några bestämmelser angående vården och skötseln av ifrågavarande skogsmarker. Nuvarande stadganden om hushållningsplaner m. m. ha således icke bibehållits.

I övrigt innebära lagförslagen, att delägarna i häradsallmänningarna och allmänningskogarna få friare händer i fråga om förvaltningen, särskilt beträffande användningen av skogsavkastningen.

För att bereda ökad möjlighet att anpassa formerna för allmänningsförvaltningen efter vad som är lämpligast i varje särskilt fall ha åtskilliga förändringar vidtagits i reglerna om allmänningsstämma, allmänningsstyrelse och andra förvaltande organ samt revisorer m. m.

Slutligen föreslås att rätt till delaktighet i häradsallmänning skall kunna avlösas mot ersättning i penningar, om den fastighet, vartill andelen hör, förlorat karaktären av jordbruksfastighet. Det har övervägts att medgiva en sådan avlösningrätt även vid allmänningskogarna men på grund av de särskilda förhållanden som föreligga i fråga om dessa skogar har något förslag därom ej ansetts böra framläggas.

F ö r s l a g
till
L a g
om häradsallmänningar.

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser om häradsallmänningar.

1 §.

Med häradsallmänning förstås i denna lag av ålder bestående häradsallmänning.

2 §.

Häradsallmänning tillhör ägarna av de fastigheter inom häradet vilka äro satta i mantal eller med vilka, enligt vad vid jorddelning bestämts, är förenad rätt till delaktighet i allmänningen.

Med häradet förstås här det område, som häradet omfattat enligt den av ålder gällande häradsindelningen.

Ägarna av de i första stycket angivna fastigheterna åtnjuta delaktighet i allmänningen efter oförmedlade hemmantalet eller, i fråga om fastigheter för vilka rätten till delaktighet bestämts vid jorddelning, efter den därvid stadgade grunden.

Är genom urminnes hävd, dom eller särskild av Konungen meddelad föreskrift eller på annat lagligt sätt annorledes än ovan sägs bestämt om rätt till delaktighet i häradsallmänning, vare det gällande.

3 §.

Är rätt till delaktighet i häradsallmänning förenad med fastighet som innehaves med fideikommissrätt eller med ständig eller ärftlig besittningsrätt eller såsom boställe, äge innehavaren tillgodonjuta sagda rätt samt i frågor rörande allmänningen utöva rösträtt för fastigheten.

4 §.

Delägare må ej å annan överlåta sin rätt till delaktighet i häradsallmänning annorledes än gemensamt med den fastighet varmed rätten är förenad. Överlåtelse som sker i strid häremot vare ogill.

Utan hinder av vad nu stadgats må delägare å annan överlåta den rätt till utdelning från häradsallmänning som tillkommer honom. Sådan överlåtelse gäller ej mot ny ägare eller innehavare av fastigheten, dock att, där överlåtelsen skett genom avtal enligt vilket nyttjanderätt upplåtits till fas-

tigheten, överlåtelsen skall, om ej annat avtalats, gälla så länge nyttjanderätten äger bestånd. Överlåtelse som här avses medför ej befogenhet att utöva delägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmanningen.

5 §.

Häradsallmänning skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Häradsallmänning må ej belastas med inteckning och ej heller tagas i mät för annan fordran än sådan för vilken åtnjutes förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken till betalning ur allmanningen.

6 §.

Delägarnas rätt till häradsallmänning skall, där ej i lag för särskilt fall annorlunda stadgas, tillgodogöras för delägarnas gemensamma räkning.

Har någon genom urminnes hävd, dom eller särskild av Konungen meddelad föreskrift eller på annat lagligt sätt erhållit rätt att i visst avseende nyttja häradsallmänning, vare det gällande.

Delägare vare ej skyldig att med egna medel bidra till bestridande av utgifter för allmanningen.

7 §.

Häradsallmänning jämte vad från allmanningen härflyter skall förvaltas av en av delägarna vald allmänningsstyrelse enligt reglemente, som för varje häradsallmänning fastställs i den ordning nedan sägs.

Allmänningsstyrelsen utövar delägarnas beslutanderätt i alla frågor i vilka beslutanderätten ej genom lag eller reglementet förbehållits delägarna. I fall då beslutanderätten tillkommer delägarna utövas den å allmänningstämma.

Om avlösning av rätt till delaktighet i häradsallmänning.

8 §.

Är rätt till delaktighet i häradsallmänning förenad med fastighet som ej är taxerad såsom jordbruksfastighet, må länsstyrelsen, på framställning av allmänningsstyrelsen och efter hörande av fastighetens ägare eller i 3 § omförmäld innehavare av fastigheten, förordna att rätten till delaktighet skall avlösas mot ersättning i penningar.

Ersättningens belopp fastställs av länsstyrelsen och skall bestämmas till två och en halv gånger sammanlagda värdet av den på fastighetens delaktighetstal belöpande utdelningen från allmanningen för de senast förflutna tio åren. Länsstyrelsen skall utsätta viss dag, då löseskillingen senast skall hava erlagts och bevis därom inkommit till länsstyrelsen vid påföljd att förordnandet om avlösning eljest är förfallet.

Då beslut om avlösning vunnit laga kraft och bevis som omförmäles i andra stycket inkommit till länsstyrelsen, åligger det länsstyrelsen att oför-

dröjligen översända meddelande om avlösningen till den som för fastighetsregistret. Genom dennes försorg skall anteckning om avlösningen verkställas i registret.

Om avyttring och införlivning av mark.

9 §.

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmanningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

10 §.

1 mom. Vilja delägarna inköpa mark för häradsallmännings utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

2 mom. Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit införlivad med allmanningen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätt härutinnan i reglementet tillerkännas även allmänningsstyrelsen. Om avyttring av mark, vars införlivning med allmanningen vägrats, stadgas i 16 §.

11 §.

Har mark förvärvats av delägarna i häradsallmänning och har marken ej åter avyttrats sist inom tre år efter det förvärvet skedde, åligger det allmänningsstyrelsen att inom samma tid hos länsstyrelsen göra ansökan om markens införlivning med allmanningen.

12 §.

Införlivning av mark med häradsallmänning må äga rum under villkor:

1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmanningen, eller ock att den är behövlig för allmänningens bevakning eller skötsel;

2) att marken genom rågång eller genom lantmäteri- eller mättningsförrättning som fastställts eller eljest är lagligen gällande är skild från annan mark;

3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;

4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;

5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej utmätts;

6) att marken icke besväras av återköpsrätt eller av någon vare sig sökt

eller beviljad inteckning för fordran eller rätt till avkomst eller annan för-
mån samt ej heller enligt 11 kap. 2 § jordabalken häftar för fordran eller
sådan rätt; samt

7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servituts-
rätt som hindrar tillämpande av planmässig skogshushållning eller eljest
strider mot det med införlivningen avsedda syftet.

13 §.

Finner länsstyrelsen laga hinder ej möta för bifall till ansökningen, skall
länsstyrelsen meddela förordnande om markens införlivning med häradsall-
manningen.

Prövas det i 12 § 1) stadgade villkoret för införlivning i fråga om mar-
ken vara för handen men möter på grund av bestämmelserna i 12 § 2)—7)
hinder för ansökningens beviljande, förelägge länsstyrelsen sökanden att
inom viss tid, högst tio år, styrka att hindret undanröjts vid äventyr att
ärendet eljest företages till avgörande i befintligt skick.

Begär sökanden före utgången av den i föreläggandet stadgade tiden upp-
skov med fullgörande därav, äge länsstyrelsen, om skäl äro därtill, bevilja
ytterligare uppskov under tid, ej överstigande tio år.

14 §.

Beträffande mark som införlivats med häradsallmanning skola, med un-
dantag som i 15 § sägs, de enligt denna lag för allmanningen gällande be-
stämmelserna så ock vad eljest i lag eller författning är stadgat om nytt-
jande av allmanningen äga tillämpning.

Vad i första stycket är sagt skall ock gälla i fråga om andel i samfällad
äga, där sådan andel hör till mark som införlivats med allmanningen.

15 §.

1 mom. Införlivning medför ej rubbning i den införlivade markens an-
svarighet för fordran eller annan rätt varför marken särskilt häftar.

2 mom. Därest efter klander å delägarnas fång till införlivad mark den-
na vinnes från delägarna, vare förordnandet om införlivning utan verkan.

3 mom. Är med mark som införlivas med häradsallmanning förenad rätt
till delaktighet i allmanningen, skall genom införlivningen sagda rätt upp-
höra att gälla. Skiljes marken sedermera från allmanningen, skall rätten
åter tillkomma marken.

16 §.

Avslås ansökan om införlivning av mark med häradsallmanning, skall
marken, där ej delägarnas förvärv av denna för sådan händelse förfaller,
av allmäningsstyrelsen försäljas då så lämpligen kan ske och i varje fall
då försäljning kan äga rum utan förlust för delägarna.

Det åligger allmänningsstyrelsen att sedan försäljning skett ofördröjligen göra anmälan därom till länsstyrelsen samt därvid foga försäljningshandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

17 §.

Länsstyrelsen har att övervaka, att allmänningsstyrelse fullgör sina skyldigheter enligt 11 och 16 §§. Åsidosätter allmänningsstyrelse sådan skyldighet, må länsstyrelsen genom vite tillhålla allmänningsstyrelsen att fullgöra den.

Om avkastning och annan inkomst av häradsallmänning.

18 §.

Till häradsallmännings avkastning räknas i denna lag all den inkomst in natura eller i penningar som erhålles genom tillgodogörande av delägarnas rätt till allmänningen, i den mån sådant tillgodogörande skall ske för gemensam räkning, dock med undantag av kapitalinkomst som härflyter från allmänningen.

Till kapitalinkomst av häradsallmänning hänföras i denna lag medel som inflyta genom avyttring av mark från allmänningen, ersättning för mark som genom expropriation, inlösen enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller annat dylikt förfarande skiljes från allmänningen samt ersättning för nyttjander eller servitutsrätt som genom sådant förfarande upplåtes å allmänningen ävensom sådan ersättning för skada eller intrång genom dylikt förfarande som bestämts att utgå i penningar på en gång.

19 §.

Behållen avkastning må användas eller fonderas för utdelning åt allmänningsens samtliga delägare efter deras delaktighet i allmänningen eller för annat ändamål som är till gagn för delägarna.

20 §.

Rätt att besluta om användningen av behållen avkastning tillkommer delägarna.

Vilja delägarna använda fonderad avkastning till annat ändamål än det, för vilket fonderingen ägt rum, vare beslut därom icke giltigt, med mindre det biträts av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst två tredjedelar av allmänningsens hela delaktighetstal.

21 §.

Delägarnas beslutanderätt enligt 20 § må, utom för det fall som avses i andra stycket, genom reglementet helt eller delvis uppdragas åt allmänningstyrelsen.

22 §.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmänningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmanningen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19—21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om allmänningsstyrelse, revisorer och allmänningsstämma.

23 §.

Ledamot av allmänningsstyrelse skall vara myndig och, därest ej Konungen för särskilt fall annat medgiver, här i riket bosatt svensk medborgare.

Ledamot av allmänningsstyrelse må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av allmänningsstämman.

Avgår styrelseledamot innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det övriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val av ny ledamot för återstående tiden. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock med valet kunna anstå till nästa ordinarie allmänningsstämma, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter samt uppskovet ej strider mot bestämmelse i reglementet.

24 §.

Allmänningsstyrelse äge att själv eller genom ombud ej mindre gentemot tredje man handla å delägarnas vägnar än även inför domstolar och andra myndigheter företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelseledamot att för delägarna mottaga delgivning skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen kära till delägarna, utlyse styrelsen allmänningsstämma för val av ombud att i tvisten föra delägarnas talan. Stämning skall anses delgiven då den blivit föredragen å stämman.

25 §.

Ledamot av styrelsen äge ej deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han deltaga i behandlingen av fråga angående avtal mellan delägarna och tredje man, där han i frå-

gan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

26 §.

Styrelseledamöter som genom att överskrida dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda delägarna skada svare för skadan en för alla och alla för en. Vad nu sagts skall ock gälla, där styrelseledamöter tillskynda tredje man skada genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som myndighet enligt denna lag meddelat eller fastställt.

27 §.

Allmänningsstyrelsens förvaltning och räkenskaper skola granskas av två eller flera revisorer som utses av delägarna eller på annat i reglementet angivet sätt.

Ej må den vara revisor, som är befattningshavare hos delägarna eller under det sistförflutna året handhaft bokföring eller medelsförvaltning för dem eller som intager en underordnad eller beroende ställning till ledamot av allmänningsstyrelsen eller till befattningshavare hos delägarna, åt vilken uppdragits att ombesörja bokföringen eller medelsförvaltningen eller kontrollen däröver, ej heller styrelseledamots eller sådan befattningshavares make eller den, som med honom är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är hans syskon eller med honom är i det svågerlag, att den ene är gift med den andres syskon.

Den tid för vilken revisor utses må ej utgå före nästa ordinarie allmänningsstämma.

Revisor må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem som utsett honom.

Avgår av delägarna vald revisor innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det allmänningsstyrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor.

28 §.

Allmänningsstyrelsen skall årligen inom tid, som anges i reglementet, till revisorerna avlämna en av styrelsens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över inkomster och utgifter.

29 §.

Allmänningsstyrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera de kontanta medel och övriga tillgångar som stå under styrelsens förvaltning samt granska alla till förvaltningen hörande böcker, räkenskaper och andra handlingar. Av revisor begärd upplysning angående förvaltningen må ej av styrelsen vägras.

Vid fullgörande av sitt uppdrag hava revisorerna att ställa sig till efter rättelse de särskilda föreskrifter som av delägarna meddelas och ej avse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot reglementet.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom tid som bestämmes i reglementet avgiva och till styrelsen överlämna en av dem underskriven berättelse över granskningen.

30 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling som framlägges å allmäningsstämma mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling som av dem granskats, eller hava de vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de som låtit sådant komma sig till last delägarna ansvariga för all därav uppkommande skada, en för alla och alla för en.

31 §.

I reglementet må bestämmas att delägarnas beslutanderätt å allmäningsstämma skall utövas genom distriktsombud, utsedda på delägarstämmor för särskilda distrikt.

32 §.

Å delägarstämma äge envar ägare eller i 3 § omförmäld innehavare av fastighet inom distriktet, med vilken rätt till delaktighet i allmanningen är förenad, rösträtt efter grunden för sagda delaktighet, där ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas.

För omyndig delägare röstas förmyndare som har vederbörande fastighet under sin förvaltning eller, där flera sådana förmyndare finnas, den som de bland sig utse. För oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person utöva rösträtt.

Frånvarande delägars rösträtt må å stämman utövas genom ombud. Ej må dock någon på grund av fullmakt rösta för mera än en delägare.

Ej må någon å delägarstämma för egen eller annans räkning utöva rösträtt för mera än en tiondel av hela det delaktighetstal som är företrätt å stämman.

33 §.

Vad i 32 § är stadgat angående delägarstämma skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmäningsstämma, varå beslutanderätten utövas omedelbart av delägarna.

34 §.

Å allmäningsstämma, där beslutanderätten utövas genom distriktsombud, äge sådant ombud utöva rösträtt för det delaktighetstal beträffande allmanningen som sammanlagt tillkommer delägarna i det distrikt för vil-

ket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äge dessa rösta för lika andel av sagda tal. Enskild delägare vare dock obetaget att, själv eller genom ombud, å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande delaktighetstal, som i så fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

35 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å allmänningstämman deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga angående avtal mellan dessa och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av allmänningstyrelse må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

36 §.

Ordinarie allmänningstämman skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämman skola allmänningstyrelsens förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år framläggas, och skall å stämman frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid förvaltningsberättelsen omfattar företagas till avgörande.

Med nämnda fråga skall dock anstå till fortsatt stämman å viss dag, minst fyra och högst åtta veckor därefter, om så påfordras av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningens hela delaktighetstal. Utöver sagda tid vare uppskov ej medgivet.

Val av allmänningstyrelse och revisorer må företagas endast å ordinarie stämman, dock att fyllnadsval varom i 23 § sista stycket och 27 § femte stycket stadgas må äga rum å extra stämman.

37 §.

Allmänningstyrelsen äge, när den finner lämpligt, utlysa extra allmänningstämman.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra att styrelsen skall utlysa extra stämman att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själva utlysa stämman. Äro ej samtliga revisorer ense om stämmas utlysande, gälle den mening, varom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening som anse extra stämman böra hållas.

Extra stämman skall ock av styrelsen utlysas då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av delägare med sammanlagt delaktighetsbelopp, utgö-

rande minst en tiondel av allmänningens hela delaktighetstal eller den mindre del därav som må vara bestämd i reglementet.

Länsstyrelsen äge ock, när så finnes nödigt, anmoda allmänningsstyrelsen att utlysa extra stämma. Efterkommer allmänningsstyrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämma.

38 §.

Underlåter allmänningsstyrelsen att i föreskriven ordning utlysa ordinarie allmänningsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran som i 37 § tredje stycket sägs utlyst extra stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen att, på anmälan av delägare, ofördröjligen utlysa stämma.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, därest delägarstämma ej utlyses i föreskriven ordning.

Om reglemente.

39 §.

Reglemente för häradsalimänning skall, utöver vad som följer av stadgandena här ovan, angiva:

den ort där allmänningsstyrelsen skall hava sitt säte;

huru styrelsen skall sammansättas, den tid för vilken styrelsen skall utses samt grunderna för dess beslutförhet och för omröstning;

antalet revisorer samt för vilken tid dessa skola utses;

tiden för räkenskapsavslutning;

platsen för hållande av ordinarie allmänningsstämma;

det sätt varpå kallelse till allmänningsstämma skall ske och den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna; samt

i vilka fall å allmänningsstämma må företagas ärende som ej angivits i kallelsen.

Skall enligt reglementet delägarnas beslutanderätt å allmänningsstämma utövas genom distriktsombud, skall reglementet tillika innehålla föreskrifter om den ordning, i vilken dessa skola utses.

40 §.

Förslag till reglemente skall uppgöras av delägarna samt underställas Konungen för prövning och fastställelse. Konungen prövar förslagets överensstämmelse med lag och dess ändamålsenlighet samt äger vidtaga de ändringar däri som må finnas påkallade.

41 §.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av delägarna eller den minoritet av dem, som bestämts i reglementet, medgivas av Konungen. Har dylikt förslag väckts av minoritet som nyss sagts, skola innan förslaget slutligen prövas delägarna erhålla tillfälle att yttra sig.

Om talan mot allmäningsstyrelse och revisorer.

42 §.

Varder talan å allmäningsstyrelsens förvaltning under den tid förvaltningsberättelse omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å allmäningsstämma, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit styrelsen beviljad.

Utän hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna anställas mot honom, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

43 §.

Talan mot revisor enligt 30 § må ej anställas sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å allmäningsstämma, utan så är att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begån.

Om laga domstol.

44 §.

Delägarna i häradsallmänning skola i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort där allmäningsstyrelsen har sitt säte.

Om vissa till socknar hörande allmänningar.

45 §.

Har häradsallmänning enligt Konungens medgivande delats mellan socknarna inom häradet under villkor att varje socken tilldelad allmänningsslott ej finge skiftas mellan hemmanen i socknen, skall vad i denna lag är stadgat om häradsallmänning i tillämpliga delar gälla om sådan till socken hörande allmänning.

För varje dylik allmänning skall i den ordning som i 40 § sägs uppgöras och fastställas reglemente med bestämmelser rörande allmänningens förvaltning.

Ansvarsbestämmelse.

46 §.

Ledamot av allmäningsstyrelse och hos sådan styrelse anställd befattningshavare äro med avseende å sina åligganden underkastade det ansvar som i lag stadgas beträffande ämbetsman.

Om fullföljd av talan.

47 §.

1 mom. Menar delägare att beslut som fattats å delägar- eller allmänningsstämma icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka jämte beslutet skola hava inkommit inom en månad efter beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad. Ändå att talan föres mot beslutet, skall det gå i verkställighet, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

Utslag varigenom delägar- eller allmänningsstämmas beslut upphävts eller ändrats gälle jämväl för de delägare som ej klagat.

2 mom. Mot beslut som länsstyrelse meddelat enligt denna lag må talan föras hos Konungen genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom en månad från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953; dock må redan dessförinnan förslag till reglemente i enlighet med lagens bestämmelser uppgöras och fastställas.

Genom denna lag upphäves lagen den 13 maj 1932 (nr 107) om häradsallmänningar. Nämnda lag skall likväl fortfarande äga tillämpning i fråga om brott mot lagen som begåtts före den 1 januari 1953.

Äger enligt avtal, som träffats före den 1 januari 1934, arrendator av kronan tillhörig jordbruksdomän eller ecklesiastikt löneboställe rätt att tillgodonjuta till domänen eller bostället hörande andel i häradsallmänning, vare arrendatorn berättigad att under den tid avtalet gäller utöva jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmänningen.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

F ö r s l a g
till
L a g
om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Med allmänningsskog förstås i denna lag område som avsatts till besparingskog vid storskifte i Kopparbergs och Gävleborgs län eller till allmänning vid avvitrting i Västerbottens och Norrbottens län.

2 §.

Allmänningskog tillhör ägarna av de fastigheter för vilka skogen vid storskifte eller avvitrting blivit avsatt eller med vilka, enligt vad vid jorddelning bestämts, är förenad rätt till delaktighet i skogen.

Ägarna av nämnda fastigheter åtnjuta delaktighet i skogen, där ej för särskilt fall annorlunda bestämts, efter reducerat jordtal eller hemmantal eller, i fråga om fastigheter för vilka rätten till delaktighet bestämts vid jorddelning, efter den därvid stadgade grunden.

Denna lag medför ej rubbning i den rätt till skog som enligt vad särskilt är stadgat tillkommer lapparna.

3 §.

Är rätt till delaktighet i allmänningskog förenad med fastighet som innehaves med ständig eller ärftlig besittningsrätt eller såsom boställe, äge innehavaren tillgodonjuta sagda rätt samt i frågor rörande allmänningskogen utöva rösträtt för fastigheten.

4 §.

Delägare må ej å annan överlåta sin rätt till delaktighet i allmänningskog annorledes än gemensamt med den fastighet varmed rätten är förenad. Överlåtelse som sker i strid häremot vare ogill.

Utän hinder av vad nu stadgats må delägare, där han äger rätt till utdelning från allmänningskogen, å annan överlåta denna rätt. Sådan överlåtelse gäller ej mot ny ägare eller innehavare av fastigheten, dock att, där överlåtelsen skett genom avtal enligt vilket nyttjanderätt upplåtits till fas-

tigheten, överlåtelsen skall, om ej annat avtalats, gälla så länge nyttjanderätten äger bestånd. Överlåtelse som här avses medför ej befogenhet att utöva delägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmänningskogen.

5 §.

Allmänningskog skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Allmänningskog må ej belastas med in-teckning och ej heller tagas i mät för annan fordran än sådan för vilken åtnjutes förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken till betalning ur skogen.

6 §.

Delägarnas rätt till allmänningskog skall, där ej i lag för särskilt fall annorlunda stadgas, tillgodogöras för delägarnas eller ortsbefolkningens gemensamma räkning enligt vad i denna lag sägs.

Delägare vare ej skyldig att med egna medel bidraga till bestridande av utgifter för allmänningskogen.

7 §.

1 mom. Allmänningskog jämte vad från skogen härflyter skall förvaltas av en av delägarna vald allmänningsstyrelse enligt reglemente, som för varje allmänningskog fastställes i den ordning nedan sägs. I reglementet må dock föreskrivas, att inkomst som härflyter från skogen eller fond som bildats av sådan inkomst skall förvaltas av särskild av delägarna vald ekonominämnd eller av myndighet. I reglementet må ock bestämmas, att en eller flera ledamöter av allmänningsstyrelsen eller ekonominämnd skola utses av länsstyrelsen.

Allmänningsstyrelsen utövar delägarnas beslutanderätt i alla frågor i vilka beslutanderätten ej genom lag eller reglementet förbehållits delägarna, ekonominämnd eller myndighet. I fall då beslutanderätten tillkommer delägarna utövas den å allmänningsstämman.

2 mom. Beträffande förvaltningen av fond som bildats av inkomst från besparingskogarna inom Venjans socken eller från Lima eller Transtrands sockens besparingskog äger Konungen utan hinder av vad i denna lag stadgas efter vederbörande deläga-res hörande meddela särskilda bestämmelser.

Om avyttring och införlivning av mark.

8 §.

Till allmänningskog hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningskogen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

9 §.

Vilja delägarna inköpa mark för allmänningssskogs utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

10 §.

Har mark förvärvats av delägarna i allmänningssskog för medel som härflutit från skogen eller genom byte mot vederlag av skogen tillhörande mark eller genom gåva, åligger det allmänningsstyrelsen att inom tre år efter det förvärvet skedde hos länsstyrelsen göra ansökan om markens införlivning med allmänningssskogen. Länsstyrelsen äger dock i särskilt fall medgiva undantag från denna skyldighet.

11 §.

Införlivning av mark med allmänningssskog må äga rum under villkor:

1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningssskogen, eller ock att den är behöflig för allmänningssskogens bevakning eller skötsel;

2) att marken genom rågång eller genom lantmäteri- eller mättningsförrättning som fastställts eller eljest är lagligen gällande är skild från annan mark;

3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;

4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;

5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej utmätts;

6) att marken icke besväras av återköpsrätt eller av någon vare sig sökt eller beviljad inteckning för fordran eller rätt till avkomst eller annan förmån samt ej heller enligt 11 kap. 2 § jordabalken häftar för fordran eller sådan rätt; samt

7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servitutsrätt som hindrar tillämpande av planmässig skogshushållning eller eljest strider mot det med införlivningen avsedda syftet.

12 §.

Finner länsstyrelsen laga hinder ej möta för bifall till ansökningsen, skall länsstyrelsen meddela förordnande om markens införlivning med allmänningssskogen.

Prövas det i 11 § 1) stadgade villkoret för införlivning i fråga om marken vara för handen men möter på grund av bestämmelserna i 11 § 2)—7) hinder för ansökningens beviljande, förelägge länsstyrelsen sökanden att inom viss tid, högst tio år, styrka att hindret undanröjts vid äventyr att ärendet eljest företages till avgörande i befintligt skick.

Begär sökanden före utgången av den i föreläggandet stadgade tiden uppskov med fullgörande därav, äge länsstyrelsen, om skäl äro därtill, bevilja ytterligare uppskov under tid, ej överstigande tio år.

13 §.

Beträffande mark som införlivats med allmänningsskog skola, med undantag som i 14 § sägs, de enligt denna lag för allmänningssskogen gällande bestämmelserna så ock vad eljest i lag eller författning är stadgat om nyttjande av allmänningssskogen äga tillämpning.

Vad i första stycket är sagt skall ock gälla i fråga om andel i samfälld äga, där sådan andel hör till mark som införlivats med allmänningsskog.

14 §.

1 mom. Införlivning medför ej rubbning i den införlivade markens ansvarighet för fordran eller annan rätt varför marken särskilt häftar.

2 mom. Därest efter klander å delägarnas fång till införlivad mark denna vinnes från delägarna, vare förordnandet om införlivning utan verkan.

3 mom. Är med mark som införlivats med allmänningsskog förenad rätt till delaktighet i skogen, skall genom införlivningen sagda rätt upphöra att gälla. Skiljes marken sedermera från skogen, skall rätten åter tillkomma marken.

15 §.

Avslås ansökan om införlivning av mark med allmänningsskog, skall marken, där ej delägarnas förvärv av denna för sådan händelse förfaller, av allmänningstyrelsen försäljas då så lämpligen kan ske och i varje fall då försäljning kan äga rum utan förlust för delägarna.

Det åligger allmänningstyrelsen att sedan försäljning skett ofördröjligen göra anmälan därom till länsstyrelsen samt därvid foga försäljningshandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

16 §.

Länsstyrelsen har att övervaka, att allmänningstyrelse fullgör sina skyldigheter enligt 10 och 15 §§. Åsidosätter allmänningstyrelse sådan skyldighet, må länsstyrelsen genom vite tillhålla allmänningstyrelsen att fullgöra den.

Om avkastning och annan inkomst av allmänningsskog.

17 §.

Till allmänningsskogs avkastning räknas i denna lag all den inkomst in natura eller i penningar som erhålles genom tillgodogörande av delägarnas rätt till skogen, i den mån sådant tillgodogörande skall ske för gemensam räkning, dock med undantag av kapitalinkomst som härflyter från skogen.

Till kapitalinkomst av allmänningsskog hänföras i denna lag medel som inflyta genom avyttring av mark från skogen, ersättning för mark som genom expropriation, inlösen enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller annat dylikt förfarande skiljes från skogen samt ersättning för nyttjande- eller servi-

tutsrätt som genom sådant förfarande upplåtes å skogen ävensom sådan ersättning för skada eller intrång genom dylikt förfarande som bestämts att utgå i penningar på en gång.

18 §.

Behållen avkastning må enligt närmare föreskrifter i reglementet användas eller fonderas för betalning av utskylder för de fastigheter med vilka rätt till delaktighet i skogen är förenad, för främjande av jordbruket inom den eller de socknar eller delar av socknar för vilkas jordägare skogen blivit avsatt eller för annat ändamål som är till gagn för delägarna eller för befolkningen i sagda socknar eller sockendelar; dock må avkastning från Svärdsjö och Svartnäs socknars besparingsskog, Envikens sockens besparingsskog, Dorotea övre allmänningskog, Vilhelmina övre allmänningskog, Sorsele övre allmänningskog, Tärna och Stensele allmänningskog eller allmänningskog som särskilt avsatts för nybyggare användas eller fonderas för ändamål som sist sagts, allenast där det är till gagn för delägarna i skogen.

19 §.

Rätt att besluta om användningen av behållen avkastning tillkommer delägarna.

Vilja delägarna använda fonderad avkastning till annat ändamål än det, för vilket fonderingen ägt rum, vare beslut därom icke giltigt, med mindre det biträfts av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst två tredjedelar av allmänningsskogens hela delaktighetstal, och godkänts av länsstyrelsen.

20 §.

Delägarnas beslutanderätt enligt 19 § må, utom för det fall som avses i andra stycket, genom reglementet helt eller delvis uppdragas åt allmäningsstyrelsen.

21 §.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningsskogen eller för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmäningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmänningsskogen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och om avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 18—20 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om allmäningsstyrelse, ekonominämnd, revisorer och allmäningsstämma.**22 §.**

Ledamot av allmäningsstyrelse eller ekonominämnd skall vara myndig och, därest ej Konungen för särskilt fall annat medgiver, här i riket bosatt svensk medborgare.

Ledamot av allmäningsstyrelse eller ekonominämnd må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem som utsett honom.

Avgår styrelse- eller nämndledamot innan den tid för vilken han blivit utsedd gått till ända och finnes ej suppleant, skall, där den avgångne valts av delägarna, på föranstaltande av allmäningsstyrelsen val av ny ledamot för återstående tiden ofördröjligen hållas samt, om den avgångne utsetts av länsstyrelsen, anmälan om avgången genast göras hos denna myndighet för utseende av ny ledamot för samma tid. Utan hinder av vad nu stadgats må dock med val av ny ledamot kunna anstå till nästa ordinarie allmäningsstämma, såframt styrelsen eller nämnden är beslutför med kvarstående ledamöter samt uppskovet ej strider mot bestämmelse i reglementet.

23 §.

Allmäningsstyrelse, ekonominämnd eller myndighet som förvaltar delägarna tillhörig egendom äge i fråga om den egendom som står under dess förvaltning att själv eller genom ombud ej mindre gentemot tredje man handla å delägarnas vägnar än även inför domstolar och andra myndigheter företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelse- eller nämndledamot att för delägarna mottaga delgivning i angelägenheter rörande egendom som styrelsen eller nämnden förvaltar skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen, nämnden eller myndigheten kära till delägarna, utlyse styrelsen allmäningsstämma för val av ombud att i tvisten föra delägarnas talan. Stämning skall anses delgiven, då den blivit föredragen å stämman.

24 §.

Ledamot av allmäningsstyrelse eller ekonominämnd äge ej delta i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han delta i behandlingen av fråga angående avtal mellan delägarna och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

25 §.

Styrelse- eller nämndledamöter som genom att överskrida dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda delägarna skada svare för skadan en för alla och alla för en. Vad nu sagts

skall ock gälla, där styrelse- eller nämndledamöter tillskynda tredje man skada genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som myndighet enligt denna lag meddelat eller fastställt.

26 §.

Allmäningsstyrelsens och ekonominämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av två eller flera revisorer, som utses av delägarna eller på annat i reglementet angivet sätt.

Ej må den vara revisor, som är befattningshavare hos delägarna eller under det sistförflutna året handhaft bokföring eller medelsförvaltning för dem eller som intager en underordnad eller beroende ställning till ledamot av allmäningsstyrelsen eller ekonominämnden eller till befattningshavare hos delägarna, åt vilken uppdragits att ombesörja bokföringen eller medelsförvaltningen eller kontrollen däröver, ej heller styrelse- eller nämndledamots eller sådan befattningshavares make eller den, som med honom är i rätt upp- eller nedstigande släktskap eller svågerlag eller är hans syskon eller med honom är i det svågerlag, att den ene är gift med den andres syskon.

Den tid för vilken revisor utses må ej utgå före nästa ordinarie allmäningsstämma.

Revisor må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem, som utsett honom.

Avgår av delägarna vald revisor innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det allmäningsstyrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor.

27 §.

Det åligger allmäningsstyrelse och ekonominämnd beträffande egendom som av styrelsen eller nämnden förvaltas att årligen inom tid, som angives i reglementet, till vederbörande revisorer avlämna en av styrelsens eller nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över inkomster och utgifter.

28 §.

Allmäningsstyrelse och ekonominämnd skola bereda revisor tillfälle att när som helst inventera de kontanta medel och övriga tillgångar som stå under styrelsens eller nämndens förvaltning samt granska alla till förvaltningen hörande böcker, räkenskaper och andra handlingar. Av revisor begärd upplysning angående förvaltningen må ej av styrelsen eller nämnden vägras.

Vid fullgörande av sitt uppdrag hava revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter som av delägarna meddelas och ej avse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot reglementet.

Det åligger revisorerna eller, där enligt reglementet särskilda grupper re-

visorer utsetts, envar sådan grupp att för varje räkenskapsår inom tid som bestämmes i reglementet avgiva och till allmänningsstyrelsen överlämna en av revisorerna eller gruppen underskriven berättelse över granskningen.

29 §.

Hava revisorer i sin berättelse eller annan handling som framlägges å allmänningstämma mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling som av dem granskats, eller hava de vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de som låtit sådant komma sig till last delägarna ansvariga för all därav uppkommande skada, en för alla och alla för en.

30 §.

I reglementet må bestämmas att delägarnas beslutanderätt å allmänningstämma skall utövas genom distriktsombud, utsedda på delägarstämmer för särskilda distrikt.

31 §.

Å delägarstämma äge envar ägare eller i 3 § omförmäld innehavare av fastighet inom distriktet, med vilken rätt till delaktighet i allmänningsskogen är förenad, rösträtt efter grunden för sagda delaktighet, där ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas.

För omyndig delägare röstar förmyndare som har vederbörande fastighet under sin förvaltning eller, där flera sådana förmyndare finnas, den som de bland sig utse. För oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person utöva rösträtt.

Frånvarande delägares rösträtt må å stämman utövas genom ombud. Ej må dock någon på grund av fullmakt rösta för mera än en delägare.

Ej må någon å delägarstämma för egen eller annans räkning utöva rösträtt för mera än en tiondel av hela det delaktighetstal som är företrätt å stämman eller den mindre del därav, som må vara bestämd i reglementet.

32 §.

Vad i 31 § är stadgat angående delägarstämma skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmänningstämma, varå beslutanderätten utövas omedelbart av delägarna.

33 §.

Å allmänningstämma, där beslutanderätten utövas genom distriktsombud, äge sådant ombud utöva rösträtt för det delaktighetstal beträffande allmänningsskogen som sammanlagt tillkommer delägarna i det distrikt för vilket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äge dessa rösta för lika andel av sagda tal. Enskild delägare vare dock obetaget att, själv eller genom ombud, å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande delaktighetstal, som i så fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

34 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å allmänningstämman deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga angående avtal mellan dessa och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av allmänningstyrelse eller ekonominämnd må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

35 §.

Ordinarie allmänningstämman skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämman skola allmänningstyrelsens och ekonominämnds förvaltningsberättelser för det förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogade redovisningar samt den eller de berättelser, som avgivits av revisorerna för samma år, framläggas, och skola å stämman frågorna om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen och nämnden för den tid förvaltningsberättelserna omfatta företagas till avgörande.

Med sådan fråga skall dock anstå till fortsatt stämman å viss dag, minst fyra och högst åtta veckor därefter, om så påfordras av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningsskogens hela delaktighetstal. Utöver sagda tid vare uppskov ej medgivet.

Val av ledamöter av allmänningstyrelse eller ekonominämnd samt revisorer må företagas endast å ordinarie stämman, dock att fyllnadsval varom i 22 § sista stycket och 26 § femte stycket stadgas må äga rum å extra stämman.

36 §.

Allmänningstyrelsen äge, när den finner lämpligt, utlysa extra allmänningstämman.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra stämman att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Hava jämlikt reglementet särskilda grupper revisorer utsetts, äge varje grupp samma rätt. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna eller vederbörande grupp utlysa stämman. Råder ej enighet om stämmas utlysande, gäller den mening, varom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening som anse extra stämman böra hållas.

Extra stämman skall ock av styrelsen utlysas då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av ekonominämnd, myndighet som i 7 § 1 mom. första stycket avses eller delägare med sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande

minst en tiondel av allmänningsskogens hela delaktighetstal eller den mindre del därav som må vara bestämd i reglementet.

Länsstyrelsen äge ock, när så finnes nödigt, anmoda allmänningsstyrelsen att utlysa extra stämma. Efterkommer allmänningsstyrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämma.

37 §.

Underlåter allmänningsstyrelsen att i föreskriven ordning utlysa ordinarie allmänningsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran som i 36 § tredje stycket sägs utlyst extra stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen att, på anmälan av ekonominämnd, myndighet som i 7 § 1 mom. första stycket avses eller delägare, ofördröjligen utlysa stämma.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, därest delägarstämma ej utlyses i föreskriven ordning.

Om reglemente.

38 §.

Reglemente för allmänningsskog skall, utöver vad som följer av stadgandena här ovan, angiva:

den ort där allmänningsstyrelsen skall hava sitt säte;

huru styrelsen och, i förekommande fall, ekonominämnd skola sammansättas, den tid för vilken de skola utses samt grunderna för deras beslutförhet och för omröstning;

antalet revisorer samt för vilken tid dessa skola utses;

tiden för räkenskapsavslutning;

platsen för hållande av ordinarie allmänningsstämma;

det sätt varpå kallelse till allmänningsstämma skall ske och den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna; samt

i vilka fall å allmänningsstämma må företagas ärende som ej angivits i kallelsen.

Skall enligt reglementet delägarnas beslutanderätt å allmänningsstämma utövas genom distriktsombud, skall reglementet tillika innehålla föreskrifter om den ordning, i vilken dessa skola utses.

39 §.

Förslag till reglemente skall uppgöras av delägarna. Förslaget insändes till länsstyrelsen, som med eget yttrande överlämnar förslaget till Konungen för prövning och fastställelse. Konungen prövar förslagets överensstämmelse med lag och dess ändamålsenlighet samt äger vidtaga de ändringar däri som må finnas påkallade.

40 §.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av länsstyrelsen, delägarna eller den minoritet av dem, som bestämts i reglementet, medgivas av Konungen. Väckes förslag om sådan ändring av delägarna eller av minoritet som nyss sagts, skall om behandling av förslaget gälla vad i 39 § stadgats; dock skall länsstyrelsen innan utlåtande över minoritetsförslag avgives bereda delägarna tillfälle att yttra sig. Delägarna skola ock höras över ändringsförslag som väckts av länsstyrelsen.

Om talan mot allmäningsstyrelse, ekonominämnd och revisorer.

41 §.

Varder talan å allmäningsstyrelsens eller ekonominämnds förvaltning under den tid förvaltningsberättelse omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å allmäningsstämma, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit styrelsen eller nämnden beviljad.

Utän hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå att styrelse- eller nämndledamot begått brottslig handling, kunna anställas mot honom, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

42 §.

Talan mot revisor enligt 29 § må ej anställas sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å allmäningsstämma, utan så är att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

Om behörig myndighet.

43 §.

Delägarna i allmänningsskog skola i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort varest allmäningsstyrelsen eller, där målet angår egendom som förvaltas av ekonominämnd eller myndighet, denna har sitt säte.

44 §.

Är allmänningsskog belägen inom två eller flera län skola de uppgifter som enligt denna lag eller reglementet tillkomma länsstyrelse eller skogsårdsstyrelse i fråga om sådan skog handhavas av länsstyrelsen eller skogsårdsstyrelsen i det län där allmäningsstyrelsen har sitt säte.

Ansvarsbestämmelse.

45 §.

Ledamot av allmänningsstyrelse eller av ekonominämnd och hos sådan styrelse eller nämnd anställd befattningshavare äro med avseende å sina åligganden underkastade det ansvar som i lag stadgas beträffande ämbetsman.

Om fullföljd av talan.

46 §.

1 mom. Menar delägare att beslut som fattats å delägar- eller allmänningsstämma icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet, må han hos länsstyrelsen föra talan mot beslutet genom besvär, vilka jämte beslutet skola hava inkommit inom en månad efter beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad. Ändå att talan föres mot beslutet, skall det gå i verkställighet, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

Utslag varigenom delägar- eller allmänningsstämmas beslut upphävts eller ändrats gälle jämväl för de delägare som ej klagat.

2 mom. Mot beslut som länsstyrelse meddelat enligt denna lag må talan föras hos Konungen genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom en månad från den dag klaganden erhöi del av beslutet.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953; dock må redan dessförinnan förslag till reglemente i enlighet med lagens bestämmelser uppgöras och fastställas.

Genom denna lag upphäves lagen den 17 juni 1938 (nr 297) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. Nämda lag skall likväl fortfarande äga tillämpning i fråga om brott mot lagen som begåtts före den 1 januari 1953.

Äger enligt avtal, som träffats före den 1 januari 1940, arrendator av kronan tillhörig jordbruksegendom eller ecklesiastikt boställe rätt att tillgodonjuta till egendomen eller bostället hörande andel i allmänningsskog, vare arrendatorn berättigad att under den tid avtalet gäller utöva jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande skogen.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts med bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 45 § skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).

Härigenom förordnas, att 45 § skogsvårdslagen den 21 maj 1948 skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

45 §.

1 m o m. Från tillämpningen av denna lag undantages skogsmark med därå växande skog

1) lydande under lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna;

2) å ecklesiastika boställen och andra fastigheter av kyrklig natur;

3) å sådana fastigheter, som avses i § 4 förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; samt

4) å övriga kronan tillhöriga fastigheter, som icke innehavas med stadgad åborätt.

2 m o m. Ligger skog, som i 1 mom. 2)—4) angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

(Föreslagen lydelse.)

45 §.

1 m o m. Från tillämpningen av denna lag undantages skogsmark med därå växande skog

1) å ecklesiastika boställen och andra fastigheter av kyrklig natur;

2) å sådana fastigheter, som avses i § 4 förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; samt

3) å övriga kronan tillhöriga fastigheter, som icke innehavas med stadgad åborätt.

2 m o m. Ligger skog, som i 1 mom. angives, i samfällighet med skog, som lyder under denna lag, skall lagen äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 februari 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet fråga om ny lagstiftning rörande häradsallmänningar och allmänningsskogar samt anför följande.

Inledning.

Enligt 45 § skogsvårdslagen den 21 maj 1948 undantages från tillämpningen av nämnda lag bl. a. skogsmark som lyder under lagen den 13 maj 1932 om häradsallmänningar eller lagen den 17 juni 1938 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. I samband med förarbetena till skogsvårdslagen bemyndigade Kungl. Maj:t den 30 juni 1947 sin företrädare i ämbetet att genom särskild utredningsman med biträde av sakkunniga låta undersöka möjligheterna av att föra även häradsallmänningarna och allmänningskogarna i Norrland och Dalarna in under skogsvårdslagen. Därvid borde 1932 och 1938 års lagar underkastas en översyn även från andra synpunkter än de rent skogliga. Det borde sålunda utredas om icke en viss decentralisering till lokala myndigheter eller ägarna själva av skogarnas förvaltning kunde komma till stånd och en friare användning av skogsavkastningen medgivas. Dessutom borde övervägas i vad mån vissa förvaltningsmässiga föreskrifter i lagarna lämpligen kunde flyttas till en administrativ författning eller till de reglementen som enligt lagarna skola finnas för de särskilda häradsallmänningarna och allmänningskogarna.

Med stöd av detta bemyndigande uppdrogs därefter åt dåvarande statssekreteraren, numera landshövdingen B. Fallenius att i enlighet med sålunda angivna riktlinjer verkställa utredning om ny lagstiftning angående häradsallmänningar och allmänningsskogar i Norrland och Dalarna m. m. För att såsom sakkunniga deltaga i överläggningar med utredningsmannen tillkallades samtidigt ordföranden i styrelsen för Älvdalens besparingsskog S. Andersson i Blyberg, forstmästaren H. Berglund i Mjölby, länsjägmästaren C. G. Carlsen i Linköping, jägmästaren S. Ekman i Gällivare, hem-

mansägaren E. Johansson i Hemavan och jägmästaren A. Wigelius i Göteborg.

Utredningen har den 28 oktober 1948 avgivit betänkande med förslag till nya lagar om häradsallmänningar samt om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Över detta betänkande ha, efter remiss, yttranden inkommit från kammarkollegiet, skogsstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmätarstyrelsen, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, lantbruksnämnderna i Kopparbergs, Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, Sveriges häradsallmänningsförbund samt styrelserna för följande allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, nämligen Svärdsjö och Svartnäs socknars besparingsskog, Envikens sockens besparingsskog, Gävunda skifteslags besparingsskog, Finngruvans skifteslags besparingsskog, Johannisholms skifteslags besparingsskog, Knås skifteslags besparingsskog, Kättbo skifteslags besparingsskog, Landbobyens skifteslags besparingsskog, Stutts skifteslags besparingsskog, Tibergets skifteslags besparingsskog, Västbygge skifteslags besparingsskog, Lima sockens besparingsskog, Transtrands sockens besparingsskog, Älvdalens sockens besparingsskog, Orsa sockens besparingsskog, Hamra kapellags besparingsskog, Särna och Idre besparingsskog, Dorotea övre allmänningsskog, Vilhelmina övre allmänningsskog, Tärna och Stensele allmänningsskog, Sorsele allmänningsskog, Arvidsjaur's allmänningsskog, Arjeplogs allmänningsskog, nybyggarnas särskilda allmänning i Arjeplog, Jokkmokks allmänningsskog, nybyggarnas särskilda allmänning i Jokkmokk, Gällivare allmänningsskog samt Pajala, Junosuando och Tärendö socknars allmänningsskog. Domänstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat särskilda yttranden från rikets överjägmästare. Länsstyrelsen i Jönköpings län har bifogat yttrande från styrelsen för Norra Vedbo häradsallmänning och länsstyrelsen i Örebro län har överlämnat utlåtande från den av länsstyrelsen förordnade revisorn vid länets sex häradsallmänningar. Dessutom ha skrivelser i ämnet inkommit från styrelserna för Österrekarne och Lösings häradsallmänningar.

Sedan ärendet därefter ytterligare beretts inom jordbruksdepartementet anhåller jag att nu få upptaga det till behandling.

Innan jag ingår på en redogörelse för utredningens förslag och yttrandena över dessa torde jag få lämna en kortfattad framställning av det nuvarande läget på förevarande område.

Gällande rätt.

Häradsallmänningarna i riket ha bestått sedan urminnes tid och omnämnas redan i landskapslagarna. De redovisas i jordregistret såsom särskilda fastigheter och tillhöra enligt 1932 års lag ägarna av de fastigheter inom häradet, vilka äro satta i mantal eller utbrutits från mantalssatt fas-

tighet och vid jorddelningsförrättning erhållit delaktighet i allmanningen. Delaktighet åtnjutes efter oförmedlade hemmantalet eller, i fråga om fastigheter för vilka delaktigheten bestämts vid jorddelning, efter den därvid stadgade grunden. Häradsallmanning skall bibehållas oförminskad. Den får icke belastas med inteckning eller tagas i mät för annan fordran än sådan som är förenad med förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken. Mark som ingår i allmanningen får avyttras endast i undantagsfall efter tillstånd av Kungl. Maj:t, och köpeskillingen skall användas till inköp av ny mark eller till grundförbättringsåtgärder som öka allmanningens kapitalvärde.

Däremot föreligger intet hinder mot att häradsallmanning utvidgas. Delägarna äro sålunda berättigade att inköpa mark för sådant ändamål. Då inköp skett skall inom tre år därefter göras ansökan hos länsstyrelsen om den inköpta markens införlivande med allmanningen. För sådan införlivning gälla vissa villkor, av vilka de viktigaste äro, att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt att den icke är besvärad av inteckning för fordran. Bifalles ansökan om införlivning, skall vad i lag eller författning är stadgat om nyttjande av allmanningen gälla även den införlivade marken. Denna skall dock fortfarande redovisas såsom särskild fastighet. Om ansökningen däremot avslås, skall marken åter försäljas vid första lägliga tillfälle och i varje fall så snart det kan ske utan förlust för delägarna.

Förvaltningen av häradsallmanning skall handhavas av en allmänningstyrelse, som utses av delägarna på s. k. allmänningstämma. I vissa viktigare frågor är dock avgörandet förbehållet allmänningstämman. På denna skall delägarnas beslutanderätt utövas genom distriktsombud, utsedda på särskilda delägarstämmor i de olika kommunerna inom häradet. Vid val av distriktsombud äger varje delägare rösträtt i proportion till sitt delaktighetsbelopp, dock med den begränsningen att ingen må rösta för mer än en tiondel av det delaktighetstal som är företrätt å delägarstämman. Distriktsombud äger på allmänningstämma rösträtt för det delaktighetsbelopp, som sammanlagt tillkommer delägarna inom distriktet. Enskild delägare har dock möjlighet att själv eller genom ombud infinna sig vid allmänningstämman och rösta för sitt delaktighetsbelopp, vilket i så fall avräknas från distriktsombudets röstetal. Allmänningstyrelsens förvaltning och räkenskaper skola granskas av minst två revisorer. En av dessa skall utses av länsstyrelsen och den eller de övriga av allmänningstämman. I anslutning till vad sålunda föreskrivits meddelas i lagen vissa grundläggande bestämmelser angående allmänningstyrelsens och revisorerernas åligganden och befogenheter, utlysande av allmännings- och delägarstämmor m. m. Dessa bestämmelser överensstämma i huvudsak med motsvarande stadganden i bolags- och föreningslagstiftningen. Därutöver föreskrives i lagen att för varje särskild häradsallmanning skall finnas ett reglemente vari förvaltningsorganens uppgifter närmare regleras. Reglemente fastställs av Kungl. Maj:t på grundval av ett av delägarna uppgjort förslag.

För att säkerställa en skogligt tillfredsställande skötsel av häradsallmän-

ningarna föreskrives i 1932 års lag att hos allmäningsstyrelsen skall såsom biträde finnas anställd en person med högre skoglig utbildning. Kungl. Maj:t äger dock i särskilt fall medgiva, att i stället må såsom biträde anställas annan person, som förvärvat omfattande praktisk erfarenhet i skogsskötsel. Vidare stadgas att häradsallmanning skall under uppsikt av skogsvårdsstyrelsen skötas efter hushållningsplan. Denna skall omfatta viss tid, ej överstigande 20 år, och vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt ha till ändamål att försätta och bibehålla skogen i skogligt tillfredsställande skick och bereda största och jämnast möjliga avkastning därifrån. Senast ett år innan giltighetstiden för hushållningsplan utgår skall förslag till ny plan upprättas genom delägarnas försorg och underställas skogsvårdsstyrelsen för fastställelse. Inkommer ej sådant förslag inom föreskriven tid eller vägras fastställelse å ingivet förslag, skall skogsvårdsstyrelsen själv föranstalta om upprättande av plan på delägarnas bekostnad. Angående förfarandet därvid och innehållet i sådan plan ha utförliga bestämmelser meddelats i särskild kungörelse.

Företages avverkning i strid mot fastställd hushållningsplan, straffas den för överträdelsen ansvarige med böter, varjämte skogsvårdsstyrelsen, om så erfordras, kan föreskriva särskilda skogsvårdande åtgärder. Om dessa ej behörigen verkställas eller åtgärd som upptagits i hushållningsplanen eftersättes, kan länsstyrelsen på framställning av skogsvårdsstyrelsen förelägga vite och, om vitet försittes, förordna att allmänningens förvaltning skall övertagas av en eller flera gode män.

Lagen om häradsallmänningar innehåller vidare noggranna bestämmelser om hur avkastning från sådan allmanning skall användas. Därvid skiljes mellan å ena sidan ordinarie avkastning och å andra sidan s. k. extra avkastning, d. v. s. avkastning som erhålles genom avverkning, vilken överskjuiter skogsmarkens normala virkesavkastningsförmåga. Dessutom givas särskilda regler angående kapitalinkomst. Till sådan inkomst hänföres ersättning för mark som avyttras från allmänningen samt medel som tillfalla allmänningen i samband med expropriation eller annat dylikt inlösningsförfarande.

Ordinarie avkastning skall i första hand användas till gäldande av kostnader som äro nödiga för allmänningens behöriga vård och förvaltning. Därefter må sådan avkastning användas eller fonderas för andra utgifter som äro ägnade att befrämja en god hushållning med allmänningen eller för inköp av mark för utvidgning av allmänningen eller för utdelning åt delägarna.

Extra avkastning skall användas eller fonderas för verkställande av sådana grundförbättringar som äro ägnade att öka skogsproduktionen på allmänningen eller för inköp av mark för utvidgning av allmänningen eller för annat dylikt ändamål. Länsstyrelsen äger dock efter hörande av skogsvårdsstyrelsen medgiva att den i stället må användas eller fonderas för utdelning åt delägarna, om detta är nödvändigt för att bereda dem en så jämn avkastning från allmänningen som möjligt.

Kapitalinkomst slutligen skall användas eller fonderas för grundförbättringar som äro ägnade att öka skogsproduktionen eller för inköp av mark

för utvidgning av allmanningen eller för annat dylikt ändamål, allt i enlighet med närmare föreskrifter som på framställning av allmänningstyrelsen meddelas av Kungl. Maj:t.

Beslutanderätten angående avkastningen är i regel förbehållen allmänningstämman. Dessutom föreskrives att om delägarna vilja använda fonderad avkastning till annat ändamål än det, för vilket fonderingen ägt rum, beslut därom blir giltigt endast om det biträts av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, motsvarande minst två tredjedelar av allmanningens hela delaktighetstal.

För närvarande finnas i landet 60 häradsallmänningar. Deras sammanlagda areal uppgick enligt senast publicerad statistik till omkring 116 000 ha.

De skogar som falla under lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna äro dels de s. k. besparingsskogarna i Kopparbergs och Gävleborgs län och dels vissa allmänningsskogar i Västerbottens och Norrbottens län. Samtliga dessa skogar ha tillkommit under senare hälften av 1800-talet och början av 1900-talet. Besparingsskogarna i Kopparbergs och Gävleborgs län ha bildats på så sätt, att i samband med storskiftets genomförande i dessa län vissa delar av de socknarna tilldelade skogsanslagen avsattes för de jordägande socknemännens gemensamma räkning. Allmänningsskogarna i Västerbottens och Norrbottens län ha tillkommit genom avsättning vid avvittningen.

Besparingsskogarna och de övriga allmänningsskogarna äro i allmänhet ej redovisade i jordregistret såsom särskilda fastigheter. Sådan skog tillhör enligt 1938 års lag ägarna av de fastigheter, för vilka skogen vid storskifte eller avvittning blivit avsatt eller som utbrutits från dylik fastighet och vid jorddelningsförrättning erhållit delaktighet i skogen. Delaktighet åtnjutes efter reducerat jordtal eller hemmantal eller, i fråga om fastighet för vilken delaktighet bestämts vid jorddelningsförrättning, efter den därvid stadgade grunden.

Liksom i fråga om häradsallmänning stadgas beträffande allmänningsskog, att den skall bibehållas oförminskad och icke får belastas med inteckning eller tagas i mät för annan fordran än sådan som åtnjuter förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken. Även med avseende å försäljning, inköp och införlivning av mark gälla i stort sett enahanda föreskrifter som för häradsallmänning.

Förvaltningen av allmänningsskog skall handhas av en allmänningstyrelse, som utses av delägarna på allmänningstämman. Å allmänningstämman utövas beslutanderätten omedelbart av delägarna. Någon motsvarighet till den vid häradsallmänningstämman förekommande röstningen genom distriktsombud finnes sålunda icke. Varje delägare har rösträtt efter sitt delaktighetsbelopp, men ingen får rösta för mer än en tiondel av det å stämman företrädda delaktighetstalet eller den mindre del därav som kan vara bestämd i reglementet. Allmänningstyrelsens befogenhet begränsas genom föreskrifter att vissa viktiga frågor skola avgöras av allmänningstämman. Vidare kan i reglemente för allmänningsskog bestämmas, att inkomst som

härflyter från skogen eller fond som bildats av sådan inkomst icke skall förvaltas av allmänningstyrelsen utan av en särskild, på allmänningstämma vald ekonominämnd eller, vad angår allmänningsskog i Västerbottens eller Norrbottens län, av sådan nämnd eller av myndighet. Allmänningstyrelses och ekonominämnds förvaltning och räkenskaper skola granskas av minst två revisorer, av vilka en skall utses av länsstyrelsen och den eller de övriga av allmänningstämman. Utöver vad sålunda stadgats innehåller lagen vissa allmänt hållna regler om allmänningstyrelses och ekonominämnds sammansättning, om tid och plats för allmänningstämma, om förvaltningsorganens och revisorerernas åligganden och befogenheter m. m. Tillika föreskrives att för varje allmänningsskog skall finnas ett reglemente med närmare bestämmelser i dessa ämnen. Reglemente skall, liksom reglemente för häradsallmänning, fastställas av Kungl. Maj:t på grundval av förslag som upprättas av delägarna.

Liksom i fråga om häradsallmänning gäller beträffande allmänningsskog som huvudregel, att hos allmänningstyrelsen skall såsom biträde finnas anställd person med högre skoglig utbildning eller, efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t, annan person med omfattande praktisk erfarenhet i skogsskötsel. Vad angår allmänningsskog i Västerbottens eller Norrbottens län äger dock Kungl. Maj:t förordna att vad sålunda stadgats icke skall äga tillämpning. Meddelas sådant förordnande, skall enligt lagen allmänningstyrelsen med avseende å skogens vård biträdas av en hos skogsvårdstyrelsen anställd tjänsteman som skogsvårdstyrelsen därtill utser.

Allmänningsskog skall, i likhet med häradsallmänning, skötas efter hushållningsplan. Om sådan plan samt om påföljd för överträdelse därav gäller i allt väsentligt detsamma som beträffande hushållningsplan för häradsallmänning.

Jämväl beträffande användningen av inkomst som härflyter från allmänningsskog innehåller lagen om dylika skogar liknande bestämmelser som lagen om häradsallmänningar. Olika regler givas sålunda för ordinarie avkastning, extra avkastning och kapitalinkomst. Ordinarie avkastning skall i första hand användas till gäldande av kostnader som äro nödiga för allmänningsskogens behöriga förvaltning. Därefter må sådan avkastning användas eller fonderas för bestridande av andra utgifter som äro ägnade att befrämja en god hushållning med skogen, för inköp av mark för skogens utvidgning, för betalning av utskylder för de fastigheter som äga del i skogen, för främjande av jordbruket inom den eller de socknar eller delar av socknar, för vilkas jordägare skogen blivit avsatt, eller för annat ändamål som är till gagn för delägarna eller befolkningen i dessa socknar eller sockendelar. Beträffande vissa allmänningsskogar är dock särskild föreskrift meddelad att användning eller fondering för sistnämnda ändamål må förekomma allenast om det är till gagn för delägarna i skogen.

Extra avkastning skall i princip användas eller fonderas för verkställande av sådana grundförbättringar på allmänningsskogen som äro ägnade att öka skogsproduktionen, för inköp av mark för skogens utvidgning eller för

annat dylikt ändamål. Sådan avkastning kan dock även få användas för samma ändamål vartill ordinarie avkastning i andra hand får användas, om detta finnes nödigt för att bereda en så jämn tillgång som möjligt på medel för ändamålet i fråga.

Kapitalinkomst får användas eller fonderas allenast för grundförbättringar som äro ägnade att öka skogsproduktionen, för inköp av mark för skogens utvidgning eller för annat dylikt ändamål.

Rätten att besluta om användning och fondering av avkastning och kapitalinkomst är enligt lagen förbehållen länsstyrelsen och delägarna ha endast förslagsrätt. I reglementet må dock föreskrivas att beslutanderätten helt eller i begränsad omfattning skall tillkomma allmäningsstämman eller allmäningsstyrelsen.

Utöver de nu återgivna reglerna om användning av inkomst från allmäningsskog innehåller lagen slutligen ett stadgande att därest beträffande fond, som före lagens ikraftträdande bildats av sådan inkomst, i då gällande reglemente för skogen föreskrivits att fondens kapital ej må förminskas eller av vederbörande jordägare användas, eller att kapitalet ej må nedbringas under visst belopp eller att detta ej må ske utan Kungl. Maj:ts medgivande eller ock att fondens kapital må helt eller delvis användas för visst ändamål, denna föreskrift fortfarande skall äga giltighet intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar. Föreskrifter av dylik innebörd finnas framför allt i fråga om de s. k. skogsmedelsfonderna, som bildats för samtliga besparingsskogar och flertalet övriga allmäningsskogar.

Antalet allmäningsskogar uppgår till 32 och de omfatta enligt senast tillgängliga statistiska uppgifter sammanlagt över 711 000 ha.

Utredningens förslag.

Utredningen föreslår i första hand att häradsallmänningarna och allmäningskogarna skola inordnas under den allmänna skogsvårdslagen. I enlighet härmed innehålla utredningens lagförslag icke några föreskrifter angående vården och skötseln av nu ifrågavarande skogsmarker. Sålunda saknas bl. a. motsvarighet till de nuvarande bestämmelserna om hushållningsplaner. Utredningen anför, att med hänsyn till de garantier för en god skogsskötsel, som numera innefattades i skogsvårdslagen, skäl icke kunde anses föreligga att därutöver genom särskild lagföreskrift ålägga delägarna i häradsallmänningarna och allmäningskogarna en skyldighet som icke gällde för andra skogsägare. Någon anledning till misstro mot dessa delägars vilja och förmåga att sköta sina skogar på ett riktigt sätt förekomme nämligen icke, utan erfarenheten gäve i stället vid handen att de visat stort intresse för skogsvården. Emellertid uttalar utredningen tillika, att hushållningsplaner ofta kunde vara till stor nytta för delägarna samt att dessutom skogsvårdsstyrelsernas tillsyn underlättades om de vid kontrollen

hade en plan att följa. Även från andra synpunkter kunde det stundom vara fördelaktigt att storleken av avverkningen vore på förhand bestämd. Utredningen ansåge därför starka skäl tala för att hushållningsplaner även i fortsättningen upprättades för häradsallmänningarna och allmänningsskogarna. Det borde dock vara tillräckligt att föreskrifter därom intoges i reglementena. Med en sådan ordning komme det visserligen att i första hand bero på delägarna själva, huruvida hushållningsplan skulle upprättas, men det syntes likväl kunna förutsättas att så komme att ske så snart det vore behöfligt, ty enligt vad utredningen inhämtat önskade delägarna i allmänhet sköta sina skogar efter dylik plan. Genom föreskriften att reglemente skulle fastställas av Kungl. Maj:t vunnes dessutom ytterligare säkerhet för att bestämmelser om hushållningsplan bleve intagna i reglementena för alla de skogar, vilkas skötsel krävde sådan plan. Såvitt nu kunde bedömas syntes detta för närvarande vara fallet beträffande samtliga häradsallmänningar och allmänningsskogar.

Utredningen tillägger, att i den mån föreskrifter om hushållningsplan komme att intagas i reglementena, dessa föreskrifter syntes böra utformas i nära anslutning till de för närvarande gällande lagreglerna i ämnet. Hushållningsplan borde sålunda avse viss tid, ej överstigande 20 år. Det borde ankomma på vederbörande allmänningsstyrelse att låta uppgöra förslag till hushållningsplan, och detta förslag borde underställas skogsvårdsstyrelsen för fastställelse oförändrat eller med de jämkningar som kunde vara erforderliga. Om förslaget icke vore tillfredsställande, borde skogsvårdsstyrelsen också kunna vägra att fastställa det. Vidare borde enligt utredningens mening skogsvårdsstyrelsen, liksom nu, ha rätt och plikt att själv låta upprätta hushållningsplan, därest allmänningsstyrelsen underlåte att föranstalta därom. Därvid borde skogsvårdsstyrelsen emellertid ej längre vara bunden av särskilda regler angående planens innehåll utan borde kunna anpassa detta efter skogens storlek och beskaffenhet samt förhållandena i övrigt i det särskilda fallet. Slutligen syntes möjlighet böra föreligga att upprätta gemensam hushållningsplan för två eller flera häradsallmänningar eller allmänningsskogar.

En av de i utredningsarbetet deltagande sakkunniga, länsjägmästaren Carlsen, har på denna punkt varit av skiljaktig mening. Han har i ett särskilt yttrande anfört att hushållningsplaner borde vara obligatoriska för nu ifrågavarande skogar med hänsyn till vikten av att uthållig och jämn avkastning allt framgent skulle kunna bibehållas. Enligt hans mening borde därför skyldighet att upprätta hushållningsplan alltjämt finnas stadgad i lag och endast de närmare bestämmelserna om förfarandet därvid m. m. överflyttas till reglementena. I enlighet härmed har han föreslagit att i lagtexten skall intagas föreskrift att reglemente skall innehålla bestämmelser om hushållningsplan.

För närvarande tillgodoses skogsvårdsintressena såsom redan nämnts ej endast genom bestämmelserna om hushållningsplan utan även genom föreskrifterna att hos allmänningsstyrelse regelmässigt skall finnas anställt bi-

träde med högre skoglig utbildning. Utredningen anför att dessa föreskrifter visat sig synnerligen värdefulla och att kravet på att sakkunskap skall anlitas vid skogsförvaltningen därför även i fortsättningen borde upprätthållas. I vissa fall vore emellertid skogen så avlägset belägen och lämnade så låg avkastning att det stötte på stora ekonomiska svårigheter för delägarna att anställa en skogsförvaltare med högre skoglig utbildning. I dylika fall borde förvaltningen ordnas på det efter förhållandena mest tillfredsställande sättet. Därvid kunde ifrågakomma även andra lösningar än de som nu anvisades i lagtexten. Bl. a. med hänsyn härtill borde enligt utredningens mening frågan om skogsförvaltningens ordnande ej längre regleras i lag, utan erforderliga bestämmelser i ämnet borde i stället inflyta i reglementena. Därigenom finge delägarna möjlighet att utforma reglerna på det för varje särskilt fall lämpligaste sättet, och hänsyn kunde tagas till de skiftande förhållanden som rådde beträffande olika häradsallmänningar och allmänningsskogar. Säkerhet för att skogsvårdsintressena bleve tillbörligen tillgodosedda komme ändock att föreligga genom att Kungl. Maj:t vid fastställandet av vederbörande reglemente finge tillfälle att pröva lämpligheten av de föreslagna förvaltningsföreskrifterna.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts ha i utredningens lagförslag icke upptagits några stadganden om hur skogsförvaltningen skall vara anordnad. Utredningen har emellertid anført att anställande av skogsförvaltare med högre skoglig utbildning alltjämt borde krävas i flertalet fall. I den mån sådant krav funnes böra uppställas i reglemente för allmänningsskog i Norrland eller Dalarna syntes emellertid tillika böra öppnas möjlighet för länsstyrelsen att efter särskild prövning tillåta att person utan dylik utbildning utsåges till förvaltare. Beträffande dylik allmänningsskog syntes vidare, liksom för närvarande, böra gälla, att allmänningsstyrelsens beslut angående anställande av skogsförvaltare skulle underställas länsstyrelsen samt att länsstyrelsen skulle utfärda förordnande för förvaltaren och efter hörande av allmänningsstyrelsen bestämma avlöningen till honom.

Vid sidan av behandlingen av frågan om skogsskötseln å häradsallmänningar och allmänningsskogar har utredningen, i enlighet med sina direktiv, även företagit en översyn av innehållet i de båda lagarna i övrigt.

I sådant hänseende anför utredningen till en början att nu gällande förbud mot att överlåta andel i allmänning annorledes än gemensamt med den fastighet, vartill andelen hör, i princip syntes böra bibehållas även för framtiden. Beträffande häradsallmänningarna borde dock enligt utredningens mening såtillvida göras undantag från nämnda grundsats att allmänningsstyrelsen berättigades att i vissa fall inlösa andel.

Till motivering härav anför utredningen, att häradsallmänningarna vore avsedda att vara den jordbrukande befolkningen till gagn. I närheten av tätorterna skedde emellertid ofta en omfattande avstyckning av tomter från mantalssatta jordbruksfastigheter. Denna utveckling ginge stundom så långt, att av den ursprungliga fastigheten slutligen återstode endast gator, vägar och allmänna platser, vilka dock alltjämt vore bärare av mantalet och

därmed förenad andel i häradsallmänning. Vidare hade det före tillkomsten av nu gällande jorddelningslag i stor utsträckning förekommit att fastigheter med del i häradsallmänning genom ägostyckning uppdelats i mindre lotter för tomtändamål. Dessa lotter hade åsatts hemmantal och därigenom erhållit andelar i allmänningen. Ej sällan vore dessa andelar så små att den rätt till utdelning de medförde saknade praktisk betydelse. Som exempel kunde nämnas att mer än 300 av de 414 fastigheter, vilka ägde del i Sollen-tuna häradsallmänning, år 1947 erhållit en utdelning från allmänningen, som understigit 50 öre. Uppenbart vore att det i fall av nu åsyftad beskaffenhet skulle innebära fördelar från flera synpunkter att kunna utlösa vederbörande fastighet från dess delaktighet i allmänningen.

Som villkor för rätt till inlösen skall enligt utredningsförslaget gälla att den fastighet, vartill andelen hör, ej längre är att betrakta såsom jordbruksfastighet. Tillstånd till inlösen skall meddelas av länsstyrelsen. Löseskillingen skall utgöra tjugufem gånger det belopp vartill fastighetens utdelning från allmänningen genomsnittligen uppgått under de sist förflutna tio åren eller den kortare tid fastigheten ägt bestånd.

Utredningen yttrar härom att det måhända stundom kunde bli förenat med vissa svårigheter att avgöra, huruvida vederbörande fastighet förlorat karaktären av jordbruksfastighet. Regeln borde emellertid vara, att inlösen icke begärdes förrän det vore uppenbart att så vore förhållandet. Skulle något tveksamt fall uppkomma, syntes yttrande i frågan böra inhämtas från lantbruksnämnden. Möjlighet att påkalla inlösning borde föreligga endast för allmänningsstyrelsen, bl. a. av det skälet att likvida medel måste finnas tillgängliga för ändamålet. Om någon delägare ville få sin andel inlöst borde han därför ha att anmäla detta för allmänningsstyrelsen, som då finge bestämma, huruvida frågan skulle tagas upp. Därest åter styrelsen själv toge initiativet, borde den enligt utredningens mening i första hand vända sig till vederbörande fastighetsägare och efterhöra om denne vore villig att låta inlösen ske. Skulle han motsätta sig detta, syntes det icke utan särskilda skäl böra ifrågakomma att tvinga honom därtill. Därest någon utan anledning skulle vägra att gå med på inlösen ehuru sådan måste anses befogad, borde dock länsstyrelsen kunna meddela inlösningstillstånd även mot hans vilja. Utredningen hade övervägt att överlämna åt parterna att genom överenskommelse själva bestämma löseskillingen. För att orättvisor skulle förekommas syntes det dock önskvärt att dess storlek fastställdes i lagen. Utredningen hade funnit lämpligast att lösenbeloppet finge motsvara kapitaliserade värdet av den på fastigheten belöpande årliga utdelningen från allmänningen. Emellertid måste det beaktas, att utdelningens storlek kunde växla från år till år. För att förebygga alltför stor inverkan av dylika fluktuationer borde till grund för kapitaliseringen läggas medeltalet av den utdelning fastigheten erhållit under de tio sist förflutna åren. Skulle fastigheten icke ha bestått under så lång tid, finge i stället tagas hänsyn till genomsnittsutdelningen under de år den funnits till. Vad anginge frågan efter vilken räntefot kapitaliseringen skulle ske vore det enligt utredningens uppfatt-

ning önskvärt att lösenbeloppen bleve tillräckligt höga för att vederbörande fastighetsägare skulle stimuleras att medverka till inlösning. Från denna utgångspunkt borde procentsatsen för kapitaliseringen sättas så lågt som möjligt. Å andra sidan hade de kvarstående allmänningsdelägarna intresse av att löseskillingarna fastställdes till låga belopp, vilket förutsatte att utdelningens kapitalvärde beräknades efter en högre procentsats. Efter avvägning mellan dessa båda olika synpunkter hade utredningen stannat vid att föreslå att kapitaliseringen skulle ske efter fyra procent.

Vidare anser utredningen en jämkning böra vidtagas i reglerna om avyttring av mark från allmänningsskog i Norrland eller Dalarna. Därom stadgas för närvarande att sådan avyttring får ske efter tillstånd av Kungl. Maj:t, om därigenom vinnes avsevärd förmån för delägarna eller eljest synnerliga skäl föreligga och avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningsskogen till men. Enahanda bestämmelser funnos ursprungligen i lagen om häradsallmänningar. Dessa ändrades emellertid år 1947 så att mark, som behövde utnyttjas för något betydelsefullt allmänt ändamål skulle kunna avyttras även om men för skogsskötseln uppkomme. Utredningen föreslår att motsvarande uppmjukning skall ske i fråga om allmänningsskogarna.

Jämväl beträffande förvärv av mark förordar utredningen vissa ändringar. För närvarande äro delägarna i häradsallmänning i princip oförhindrade att inköpa mark av vad beskaffenhet som helst. Om ett markförvärv äger rum och marken ej åter avyttras inom tre år, är allmänningstyrelsen emellertid skyldig att hos länsstyrelsen ansöka om markens införlivning med allmänningen, och sådan införlivning kan ske allenast under förutsättning att marken antingen är i sin helhet eller till huvudsaklig del skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningen, eller också är behövlig för allmänningens bevakning eller skötsel. Vägras införlivning måste marken säljas så snart det lämpligen kan ske och i varje fall då försäljning kan äga rum utan förlust för delägarna. Därest åter införlivning kommer till stånd, blir det införlivade området underkastat samma bestämmelser som den ursprungliga allmänningsskogen.

Beträffande markförvärv av delägare i allmänningsskog gäller i huvudsak detsamma som för häradsallmänningar. Införlivningsskyldighet föreligger dock endast i den mån marken förvärvats för medel som härflutit från skogen, genom byte mot vederlag av skogen tillhörande mark eller genom gåva. Dessutom kan även i dylikt fall länsstyrelsen med hänsyn till omständigheterna meddela befrielse från införlivningsskyldigheten. Sistnämnda regel har tillkommit främst för att möjliggöra fortsättandet av en socialt betingad inköps- och försäljningsverksamhet som sedan lång tid tillbaka bedrivits av delägarna i vissa allmänningsskogar.

Utredningen anför, att vissa fördelar kunde tänkas erbjuda sig för häradsallmänningarnas och allmänningsskogarnas delägare, om de finge ökad möjlighet att förvärva fast egendom utan att denna behövde införlivas med allmänningen. Framför allt i Norrland och Dalarna vore fonderade allmän-

ningsmedel till betydande belopp placerade i obligationer och andra värdehandlingar. En placering i skogsmark skulle enligt utredningens mening ofta vara att föredraga. Denna utväg vore emellertid stängd genom införlivningstvånget, som medförde att inköpt fastighet ej kunde belånas eller försäljas, när behov av likvida medel uppkomme. På grund av vad sålunda anförts och då friast möjliga dispositionsrätt borde beredas delägarna vid förvaltningen av deras egna tillgångar ansåge utredningen att skyldigheten att införliva inköpt mark med allmanningen borde avskaffas. Någon olägenhet härav syntes icke vara att befara. De nuvarande bestämmelserna i ämnet hade i främsta rummet tillkommit på den grund att det ansetts icke vara lämpligt att olika regler angående skogsskötseln gällde för den ursprungliga allmänningsskogen och annan mark i delägarnas ägo. Detta skäl bortfölla, om häradsallmänningarna och allmänningskogarna i enlighet med utredningens förslag inordnades under den allmänna skogsvårdslagen.

Utredningen tillägger att avsikten med dess förslag i denna del icke vore att bereda delägarna möjlighet att inköpa fast egendom av vad slag som helst, utan rätten till fastighetsförvärv borde i princip begränsas till mark som enligt skogsvårdslagen vore att anse såsom skogsmark och hade sådan belägenhet att den lämpligen kunde förvaltas gemensamt med häradsallmanningen eller allmänningskogen. Stundom kunde det dock finnas behov av att kunna inköpa markområde som ej fyllde nämnda krav, t. ex. för att skaffa tomt till förvaltarbostad eller dylikt. Även annan mark än skogsmark som kunde förvaltas gemensamt med häradsallmanningen eller allmänningskogen borde därför få förvärfvas, om särskilda skäl förelåge därtill.

Bestämmelser i överensstämmelse med det sålunda anförda ha upptagits i utredningens lagförslag. I motiven yttrar utredningen att garantier borde tillskapas för att delägarna icke inköpte annan mark än sådan som de enligt den föreslagna lagtexten ägde rätt att förvärva. I reglementena borde därför stadgas skyldighet för revisorerna att utöva kontroll i detta avseende. Därest revisorerna funne ett förvärv olagligt eller hyste tvekan angående dess laglighet, borde det åligga dem att göra anmälan därom till länsstyrelsen, som för den händelse förvärvet ansåges ej kunna godkännas borde ha att vid vite förelägga allmänningssstyrelsen att åter avyttra marken i fråga. Även härom borde föreskrifter meddelas i reglementena.

Utredningen anför vidare i detta sammanhang att möjligheten att införliva mark med häradsallmänning eller allmänningsskog givetvis borde kvarstå och att någon saklig ändring icke syntes påkallad i fråga om villkoren för sådan införlivning. Emellertid föreslår utredningen att vissa i lagtexten nu upptagna regler angående förfarandet i införlivningsärenden skola, såsom varande av administrativ natur, överflyttas till en särskild kungörelse.

Länsjägmästaren Carlsen har förklarat sig icke kunna biträda utredningens förslag i nu förevarande del. Om skyldigheten att införliva inköpt mark avskaffades, kunde allmänningsdelägare frestas att för vinnande av tillfällig fördel lägga sig till med större områden, kanske belastade med avse-

värda inteckningar, och på så sätt kunde allmänningarnas ekonomi komma att äventyras under sämre tider med vikande konjunkturer. Enligt herr Carlsens mening borde därför införlivningsskyldigheten bibehållas, kanske med den jämkningen att den tid, inom vilken införlivning skulle ske, utsträcktes till tio år. Därigenom säkerställdes att förvärven begränsades till områden som vore tjänliga att varaktigt innehavas och som snabbt kunde slutbetalas. Dessutom vunnes att allmänningarna ej komme att i större utsträckning uppträda som säljare av jord, vilket eljest kunde inträffa men måste anses vara mindre lämpligt.

Beträffande avkastningen av häradsallmänningarna och allmänningsskogarna anför utredningen att de nuvarande reglerna om användandet av ordinarie och extra avkastning i främsta rummet tillkommit för att säkerställa att skogskapitalet icke förlösades. Numera finnes garantier däremot redan i den allmänna skogsvårdslagen. Därtill komme att erfarenheten ej gäve någon anledning till farhågor för att delägarna skulle försumma att anslå medel till erforderliga skogsvårdsåtgärder. Det borde därför kunna med förtroende överlämnas åt dem att i fortsättningen själva besluta om dispositionen av avkastningen utan att därvid vara bundna av detaljerade föreskrifter. Enligt utredningens mening borde därför i lagtexten blott upptagas ett allmänt stadgande att avkastning i första hand skulle användas till häradsallmänningens eller allmänningsskogens behöriga vård och förvaltning. I den mån ytterligare föreskrifter rörande avkastningen ansåges erforderliga borde sådana intagas i vederbörande reglemente. Utredningen ansåge sig kunna räkna med att dylika reglements-föreskrifter regelmässigt komme att meddelas samt att regleringen därvid komme att ske i huvudsaklig överensstämmelse med de nuvarande lagbestämmelserna. Därest i något fall delägarna ej skulle hava antagit några regler i ämnet finge behovet av dylika regler prövas av Kungl. Maj:t vid reglementets fastställande.

Även i denna del har länsjägmästaren Carlsen varit av skiljaktig mening samt ansett att i fråga om extra avkastning borde meddelas lagbestämmelser av i huvudsak samma innebörd som nu.

Vad åter angår sådan inkomst som nu hänföres till kapitalinkomst anför utredningen att denna härledde sig från ingrepp i häradsallmänningen eller allmänningsskogen av bestående natur och därför borde användas till förvärv av mark för utvidgning av allmänningen eller allmänningsskogen eller till annat ändamål som vore till varaktigt gagn för denna. För att säkerställa detta borde det, liksom för närvarande, ankomma på myndighet att besluta om användningen. I överensstämmelse härmed föreslår utredningen att inkomst varom nu är fråga skall användas enligt föreskrifter som meddelas av länsstyrelsen efter framställning av allmänningssstyrelsen.

Utredningen uttalar vidare att särskilda bestämmelser syntes böra meddelas beträffande användningen av vissa fonder. I sådant hänseende föreslår utredningen att för häradsallmänningarnas del skall bibehållas det nuvarande kravet på kvalificerad majoritet för beslut om att använda en fond till annat ändamål än det, varför fonden bildats. Med avseende å allmän-

ningsskogarna föreslås enahanda bestämmelse med det tillägget att beslutet tillika skall godkännas av länsstyrelsen. Därvid göres dock den begränsningen att regeln skall gälla endast för redan befintliga fonder. Utredningen framhåller att med dess förslag garantier komme att finnas mot att en tillfällig majoritet använde en s. k. skogsmedelsfond för ett icke avsett syfte. Däremot bleve det möjligt att för det ursprungligen bestämda ändamålet använda hur stor del av fonden som helst. Detta kunde stundom vara till fördel, t. ex. om ett större belopp behövde tagas i anspråk för skogsförbättrande åtgärder. Det syntes därför icke lämpligt att bibehålla de nuvarande lagbestämmelserna om fortsatt giltighet av föreskrifter i äldre reglementen rörande fonders bevarande vid viss minimistorlek o. dyl. Om sådana föreskrifter alltjämt funnes behövlige borde de få sin plats i reglementena. Därutöver anför utredningen att det icke syntes erforderligt att meddela särskilda skyddsbestämmelser rörande fonder som delägare i allmänningsskog kunde komma att instifta i framtiden.

En av de till utredningen knutna sakkunniga, jägmästaren Ekman, har på nu ifrågasvarande punkt varit av avvikande mening. Han har i särskilt yttrande framhållit att de skogsmedelsfonder, som redan före tillkomsten av 1938 års lag bildats av avkastning från besparingsskogarna i Kopparbergs och Gävleborgs län samt flertalet allmänningsskogar i Västerbotten och Norrbotten, i många fall uppginge till avsevärda belopp och ägde stor betydelse för såväl delägarna som befolkningen i övrigt. Hr Ekman hyste därför starka betänkligheter mot att en tillfällig majoritet bland delägarna skulle kunna använda hela eller större delen av en sådan fond till ett av de ändamål för vilka fonden bildats, till förfång för de övriga syften fonden avsetts att främja. Det borde beaktas att de föreskrifter, som i samband med fondernas bildande meddelats till förhindrande av att kapitalet skingrades eller förbrukades, haft till syfte att trygga en jämn tillgång till medel för de ändamål man velat tillgodose. På grund av vad sålunda anförts ansåge hr Ekman att det alltjämt borde finnas en bestämmelse i lag om att nämnda föreskrifter fortfarande skulle gälla.

I samband med frågan om dispositionsrätten över inkomster och fonder har utredningen upptagit ett par praktiska detaljspörsmål.

Det ena av dessa berör häradsallmänningarna. Utredningen anför att i vissa fall utdelning från häradsallmänning fortfarande delvis skedde in natura för att tillgodose delägarnas behov av gagnvirke. Därvid framställdes ej sällan krav från delägarna att erhålla virke av bättre kvalitet än som kunde anses motiverat med hänsyn till den avsedda användningen. Detta innebure uppenbarligen ett slöseri med virke, och i reglementena för häradsallmänningarna borde därför intagas föreskrift att, om utdelning lämnades i form av husbehovsvirke, detta virkes kvalitet skulle avpassas efter det ändamål vartill virket skulle begagnas.

Den andra av de båda detaljfrågorna angår avkastningen från allmänningsskogarna. Sådan avkastning må, såsom redan nämnts, användas bl. a. för att främja jordbruket inom det område, för vars jordägare skogen blivit

avsatt. Ibland sker detta på så sätt, att kontanta bidrag lämnas jordägare till uppförande eller iståndsättande av ekonomibyggnader eller till andra förbättringsåtgärder på brukningsdelen. Utredningen framhåller att det tydligen vore angeläget att sådant bidrag icke utbetalades, därest fara vore för handen att vederbörande fastighet kunde komma att tagas i anspråk för rationaliseringsändamål eller att jordbruket å fastigheten kunde komma att nedläggas. I reglementena borde därför stadgas skyldighet för allmänningstyrelsen att, innan understöd lämnades till upprustning eller annan förbättring av fastighet, hos lantbruksnämnden efterhöra, huruvida den kunde beräknas komma att bestå såsom självständigt jordbruk.

I övrigt framlägger utredningen förslag om jämkningar och förenklingar i reglerna om allmänningsstämma, allmänningstyrelse och andra förvaltande organ samt revisorer m. m.

Sålunda föreslås att möjlighet skall beredas delägarna i allmänningsskog att i reglementet bestämma att deras beslutanderätt å allmänningsstämma skall utövas genom distriktombud enligt samma metod som nu tillämpas beträffande häradsallmänningarna. Utredningen anför att det visat sig innebära vissa praktiska olägenheter att sådan möjlighet hittills saknats. Sådana delägare som vore bosatta på avlägset belägna orter hade ofta svårt att infinna sig vid allmänningsstämmorna, och följderna bleve att de närmast sammanträdesplatsen boende finge ett oproportionerligt stort inflytande på besluten. I den mån ordningen med distriktombud komme till användning borde i reglementet intagas regler om distriktombudens befogenheter och sättet för deras utseende i huvudsaklig överensstämmelse med vad därom för närvarande stadgades i lagen om häradsallmänningar.

Jag vill i detta sammanhang nämna, att utredningen även beträffande häradsallmänningarna förutsätter att de närmare bestämmelserna om röstning genom distriktombud skola upptagas i reglementena i stället för, som nu, i lagtexten.

Därjämte föreslår utredningen att genom reglementsföreskrifter skall kunna bestämmas, att allmänningstyrelse eller ekonominämnd skall vara gemensam för flera häradsallmänningar eller allmänningsskogar, ävensom att den för allmänningsskogar nu gällande regeln, att arvode till ledamot av allmänningstyrelse eller ekonominämnd bestämmes av länsstyrelsen, skall upphävas.

Dessutom skola enligt utredningens förslag åtskilliga bestämmelser av administrativ natur utgå ur lagtexten och motsvarande frågor i stället behandlas i reglementena. I utredningens lagförslag saknas sålunda motsvarighet till nu gällande stadganden om antalet ledamöter i allmänningstyrelse, om behörighetsvillkor för sådana ledamöter och ledamöter i ekonominämnd, om styrelse- eller nämndledamots skiljande från uppdraget och förfarandet därest han avgår i förtid, om beslutförhet och omröstning i allmänningstyrelse eller ekonominämnd, om skyldighet att avgiva förvaltningsberättelse och redovisning, om revisorer och deras åligganden, om kallelse till allmänningsstämma och förfarandet därest allmänningstyrelsen

underlåter att utlysa dylik stämman, om ordinarie stämman och dennas uppgifter, om utlysande i vissa fall av extra stämman samt om val av stämmodförande och upprättande av stämmoprotokoll.

Utredningen anför att olägenheter i flera avseenden följde av att nu ifrågavarande spörsmål för närvarande vore reglerade i själva lagarna. Därigenom bleve samtliga häradsallmänningar och allmänningsskogar bundna vid samma regler, och möjlighet saknades till anpassning efter de skilda förhållanden som kunde råda på olika platser. Härtill komme att — ehuru bestämmelserna innehållsmässigt ej hade civillags karaktär — ändring av desamma kunde ske endast efter lagrådets hörande och med riksdagens medverkan. För att undvika dessa nackdelar borde lagbestämmelserna ersättas med reglements föreskrifter. Tillräcklig garanti för att dessa bleve lämpligt utformade bereddes genom stadgandet att reglementena skulle granskas och fastställas av Kungl. Maj:t.

I detta sammanhang yttrar utredningen vidare, att reglementena i nu ifrågavarande hänseenden syntes böra få i stort sett samma innehåll som de nuvarande lagarna. Bl. a. syntes i samtliga reglementen böra intagas föreskrift om att länsstyrelsen skulle utse en revisor och bestämma arvodet till honom. Även vad anginge förvaltningsorganens redovisningsskyldighet och därmed sammanhängande ämnen syntes reglementena böra utformas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som nu vore stadgat i lagarna.

För närvarande gäller att förslag till reglemente för allmänningsskog skall granskas av länsstyrelsen, som har att, efter hörande av skogsvårdsstyrelsen, med eget yttrande överlämna förslaget till Kungl. Maj:t. Länsstyrelsen äger också, sedan reglementet fastställts, väcka förslag om ändring av detsamma. Utredningen har ansett att det icke vore erforderligt att bibehålla dessa stadganden. Den föreslår därför att de skola utgå.

Remissyttrandena.

Beträffande remissyttrandena torde jag till en början få nämna, att från flera håll uttalats tvekan om behovet av lagändring på förevarande område. *Sveriges häradsallmänningsförbund* har sålunda anfört att de flesta av häradsallmänningssstyrelserna hade den uppfattningen att någon ändring av 1932 års lag ej vore behöflig eller önskvärd, eftersom lagen haft goda följder och på intet sätt verkat betungande på förvaltningen. Förbundet har tillagt att det icke innebure någon förbättring ur skogsvårdssynpunkt att häradsallmänningarna inordnades under den allmänna skogsvårdslagen samt att någon praktisk fördel ej heller syntes kunna vinnas genom att vissa förvaltningsföreskrifter överfördes till reglementena. *Österrekarne häradsallmänningssstyrelse* och *Lösings häradsallmänningssstyrelse* ha förklarat sig anse att de motiv som utredningen åberopat för ändring av häradsallmänningsslagen icke vore bärande. *Länsstyrelserna i Södermanlands och Örebro län* ha funnit det tveksamt om tillräckliga skäl för en lagändring

vore för handen, och samma ståndpunkt har intagits av *skogsvårdsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län. Styrelserna för Gällivare allmänningsskog samt Pajala, Junosuando och Tärenö socknars allmänningskog* ha yttrat att bestämmelserna i 1938 års lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna enligt deras mening vore tillfredsställande och ändamålsenliga, varför något behov av att ändra denna lag knappast kunde anses föreligga. Ett uttalande av samma innebörd har gjorts av *länsstyrelsen i Kopparbergs län*. Slutligen har *kammarkollegiet* anfört att såsom skäl för ny lagstiftning icke kunde åberopas att de nu gällande lagarna på området vore föråldrade eller lede av påfallande brister. De förändringar i fråga om förvaltningen av häradsallmänningsarna och allmänningskogarna som utredningen ansett böra komma till stånd vore enligt kollegiets mening knappast heller av den betydelse, att de utan vidare kunde sägas motivera en fullständig omarbetning av de nuvarande lagarna. Den motivering som anförts för en dylik omarbetning vore väsentligen av lagteknisk art. Kollegiet ville emellertid ifrågasätta lämpligheten av att på sådana grunder ur lagtexten utesluta en mängd viktiga bestämmelser blott för att i stället upptaga dem i reglementena.

Vad särskilt angår förslaget att häradsallmänningsarna och allmänningskogarna nu skola inordnas under den allmänna skogsvårdslagen har detta uttryckligen tillstyrkts av *skogsstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna i Jönköpings och Skaraborgs län, skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Skaraborgs och Gävleborgs län samt styrelserna för Johannisholms skifteslags besparingskog, Vilhelmina övre allmänningskog, Tärna och Stensele allmänningskog, Jokkmokks allmänningskog och nybyggarnas särskilda allmänning i Jokkmokk*. I princip har förslaget i fråga lämnats utan erinran även av *flertalet övriga remissinstanser*. Emellertid har från flera håll gjorts gällande, att till komplettering av skogsvårdslagens allmänna föreskrifter alltjämt borde finnas vissa särskilda lagbestämmelser rörande skogsskötseln å häradsallmänningar och allmänningsskogar.

I åtskilliga yttranden har sålunda påyrkats, att i lag skulle fastslås att dessa skogar skola skötas efter hushållningsplan. *Kammarkollegiet* har härom anfört bl. a. att utredningen icke bestritt behovet av hushållningsplaner utan tvärtom ansett starka skäl tala för att dylika planer även i fortsättningen upprättades för samtliga häradsallmänningar och allmänningsskogar. Om man sålunda avsåge att hushållningsplan skulle vara obligatorisk, vore en bestämmelse därom av icke mindre vikt än de stadganden i skogsvårdslagen som angåve huvudprinciperna för all vård av enskilda skogar. Kollegiet hemställde därför att antingen i allmänningslagarna eller i skogsvårdslagen måtte föreskrivas, att häradsallmänning och allmänningskog skulle skötas efter en av skogsvårdsstyrelsen fastställd hushållningsplan. Däremot syntes det vara önskvärt att lagtexten i minsta möjliga grad belastades med bestämmelser om hushållningsplans innehåll och sättet för

dess upprättande och fastställande. *Styrelsen för Arvidsjaurs allmänningsskog* har yttrat, att skogsbeståndet å allmänningsskogarna borde skyddas genom en särbestämmelse, lämpligen i skogsvårdslagen, att sådan skog skulle skötas efter hushållningsplan. *Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län* har anfört att en av de viktigaste förutsättningarna för att en skoglig förvaltningsenhet skulle kunna handhavas så, att den lämnade en jämn och uthållig avkastning, vore att skogen sköttes enligt en på noggranna uppmätningar grundad hushållningsplan. Att kravet på jämnhet och uthållighet i avkastningen fylldes vore alldeles särskilt viktigt i fråga om häradsallmänningarna, där den ena generationens hushållning med skogen vore direkt avgörande för nästa generations nytta och stöd av allmänningen. Skogsvårdsstyrelsen ansåge därför bestämmelsen att häradsallmänningar skulle skötas efter hushållningsplan vara ett av de fundamentala stadgandena i den nuvarande häradsallmänningsskogslagen och ville bestämt yrka på att denna bestämmelse bibehölls i den nya lagen. Liknande synpunkter ha anförts av *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län* och *länsstyrelsen i Södermanlands län*. Dessutom ha *domänstyrelsen, 8 överjägmästare, länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs* och *Norrbottens län, skogsvårdsstyrelserna i Östergötlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs* och *Västerbottens län* samt *17 allmänningssstyrelser* förklarat sig ansluta sig till det särskilda yttrande som i denna del avgivits av länsjägmästaren Carlsen och som utmynnar i förslag att i lagtexten skall föreskrivas att reglemente skall innehålla bestämmelser om hushållningsplan. *Sveriges häradsallmänningförbund* har uttalat att det enligt förbundets mening vore ett oefftergivligt villkor för en lagändring att säkerhet vunnes för att föreskrifter om hushållningsplan komme att inflyta i samtliga reglementen. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *skogsvårdsstyrelsen i samma län* ha sagt sig vilja understryka önskvärdheten av att hushållningsplaner upprättades även i framtiden, och samma ståndpunkt har intagits av *skogsstyrelsen*, som emellertid samtidigt uttalat att något lagstadgande i ämnet icke syntes erforderligt.

Vidare har *kammarkollegiet* anfört att jämväl i de nya allmänningsskogs-lagen borde intagas föreskrift om anställande av skogsförvaltare med högre skoglig utbildning. Kollegiet har erinrat, att utredningen ansett att sådan skogsförvaltare även framdeles borde finnas för alla häradsallmänningar och flertalet allmänningsskogar och att utredningen därför förutsatt, att bestämmelser om förvaltare med högre skoglig utbildning skulle införas i så gott som samtliga reglementen. Vid sådant förhållande föreläge enligt kollegiets uppfattning icke tillräckliga skäl att frångå den nuvarande ordningen med lagstadgad skyldighet att anställa högskoleutbildad förvaltare men möjlighet för Kungl. Maj:t att meddela dispens. Även *länsstyrelsen i Örebro län* och *skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län* ha ansett att krav på förvaltare med högre skoglig utbildning borde uppställas i lagtexten. Som skäl härför ha de anfört att det vore av största betydelse att de ofta mycket virkesrika och värdefulla häradsallmänningsskogarna för-

valtades av fullt kompetent person och att därför något uppluckrande av nuvarande bestämmelser icke vore tillrådligt. *Sveriges häradsallmänningsförbund* har yttrat att de nuvarande bestämmelserna om skogsförvaltare icke borde borttagas ur lagen, med mindre motsvarande regler inflöte i samtliga häradsallmänningsreglementen. Ett liknande uttalande har gjorts av *skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län*. Å andra sidan har *lantbruksnämnden i Gävleborgs län* förklarat sig anse att skogsskötseln å allmänningsskogarna utan olägenheter borde kunna ombesörjas av skogliga biträden utan högre utbildning. Till stöd härför har nämnden anfört följande.

Nämnden vill i detta sammanhang erinra om att intresset för och kunskap i god skogsvård under senare årtionden varit i mycket starkt stigande och att de jordbrukare, som äro intressenter i dessa allmänningsskogar, själva äga en betydande praktisk och ekonomisk kunskap i dessa frågor. Därjämte finnes av det allmänna tillhandahållen service i form av våra skogsvårdsstyrelser, som i den mån rådgivning av olika slag behövs äro väl skickade att stå allmänningsstyrelserna till tjänst. Slutligen kan i detta sammanhang framhållas, att den skärpta skogslagstiftningen därjämte, framförallt ur det allmännas synpunkt, utgör en tillräcklig garanti för att även allmänningsskogarna komma att skötas på fullt tillfredsställande sätt.

Förslaget om införande av möjlighet till inlösningsandelar i häradsallmänning har vunnit allmän anslutning i remissyttrandena. Så har t. ex. *Sveriges häradsallmänningsförbund* anfört, att bestämmelser i detta ämne borde meddelas även om lagändring i övrigt ej komme till stånd. Beträffande den närmare utformningen av reglerna angående inlösningsandelar emellertid från några håll framställt erinringar mot förslaget i olika hänseenden. *Kammarkollegiet* har sålunda yttrat att det icke vore lämpligt att vid angivandet av förutsättningarna för att inlösningsandel skulle få ske begagna ett så obestämt uttryck som att vederbörande fastighet ej längre vore att anse såsom jordbruksfastighet. Härom har kollegiet anfört följande.

Vad först beträffar förutsättningarna för att rätt till inlösningsandel skall föreligga föreslår utredningen, att inlösningsandel skall få ske, då andelsägande fastighet icke längre är att anse som jordbruksfastighet. Härtill göres i motiven de uttalandena, att frågan om inlösningsandel icke bör upptagas förrän det är uppenbart, att fastighet upphört att vara jordbruksfastighet, samt att därest tvist härom skulle uppstå, yttrande torde böra inhämtas från lantbruksnämnden.

Huruvida inlösningsandel skall få ske torde dock böra avgöras på säkrare grunder. Olika lösningar äro härvid tänkbara. En möjlighet är att anknyta till fastighetens taxering såsom jordbruksfastighet eller annan fastighet, således att använda samma bestämning av begreppet jordbruksfastighet som kommit till användning i lagen den 30 juni 1947 om kronans förköpsrätt och lagen den 17 juni 1948 om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet. I sådant fall skulle icke kunna inlösas andel, som tillhör en ren skogsbruksfastighet. Utgår man emellertid — såsom utredningen också gör — från att allmänningarnas uppgift är att utgöra ett stöd för jordbruksnäringsen i egentlig mening, synes det naturligt, att även andel tillhörande sådan fastighet skall kunna inlösas. Genom att möjliggöra inlösningsandel även i dessa fall kommer man även i bättre överensstämmelse med stadgandet i 19 kap. 12 § andra stycket, senare delen, jorddelningslagen och de jord-

politiska betraktelsesätt, för vilka detta lagrum är ett uttryck. Med hänsyn till den olika innebörd, som i lagstiftningen givits termen jordbruksfastighet, bör under inga omständigheter en så tvetydig formulering, som den av utredningen föreslagna, komma till användning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har likaledes ansett det önskvärt att större klarhet skapades om när en fastighet skulle anses ha förlorat karaktären av jordbruksfastighet och har föreslagit att fastighetstaxeringen skulle få bli bestämmande i detta hänseende.

Lantbruksstyrelsen har däremot anfört, att åtminstone i vissa delar av landet taxeringsförhållandena icke syntes kunna tillmätas något vitsord när det gällde att avgöra om inlösen skulle få ske. Styrelsen — som anslutit sig till utredningens förslag — har tillagt att i tveksamma fall stor vikt borde fästas vid lantbruksnämndens uppfattning. Hänsyn borde också tagas till om vederbörande fastighet låge i sambruk med annan fastighet. Slutligen ville styrelsen framhålla, att det ur rationaliseringssynpunkt vore önskvärt att inlösen kunde ske även av andelar som tillkomme brukningsdelar, vilka numera bestode av endast skog och icke erfordrades för jordbrukets rationalisering. *Lantmäteristyrelsen* har yttrat, att det ej framginge av utredningens förslag huruvida utredningen avsett att inlösningsrätt skulle föreligga beträffande andelar som tillhörde rena skogsfastigheter. Styrelsen ansåge det för sin del bäst överensstämma med allmänningsarnas syfte att inlösningsinstitutet finge omfatta även dylika andelar. I varje fall vore det nödvändigt med ett förtydligande på denna punkt. *Lantbruksnämnden i Gävleborgs län* har ansett att inlösen borde medgivnas så snart vederbörande fastighet ej innehölle minst fem hektar åker.

Vidare har anmärkts att utredningens förslag i fråga om löseskillingens bestämmande icke vore tillfredsställande.

Skogsstyrelsen har sålunda ifrågasatt, om det icke med hänsyn såväl till skogsbrukets räntabilitet på lång sikt som till angelägenheten av att öka delägarnas villighet att gå med på inlösen vore lämpligare att kapitaliseringen skedde efter 3 procent i stället för, såsom föreslagits, efter fyra procent.

Kammarkollegiet har i denna del anfört:

Beträffande sättet för bestämmande av inlösningsbeloppet äro olika grunder tänkbara. Då delaktigheten i häradsallmänning juridiskt sett icke utgör endast en avkomsträtt utan en andelsrätt i fast egendom och allmänningssdelägarna eventuellt tillhörande lös egendom, tala principiellt vissa skäl för att inlösen borde ske med ett belopp motsvarande värdet av fastighetens andel i häradsallmänningen samt till denna hörande fonder och övriga tillgångar såsom av delägarna inköpt men ännu icke införlivad mark. Genom en dylik metod skulle säkerhet vinnas för att fastighetsägaren finge full ersättning för andelen, något som synes befogat såväl med hänsyn till att tvångsinlösen skall kunna komma i fråga som i betraktande av att i enstaka fall en andel av betydande värde kan bli inlöst. Mot denna lösning kan dock anföras att lösenbeloppets bestämmande då torde bli mer komplicerat samt att omöjligheten att realisera allmänningsmarken faktiskt ger delaktigheten karaktär av en avkomsträtt. Den av utredningen före-

slagna metoden, innebärande att lösenbeloppet bestämmes genom kapitalisering av den genomsnittliga utdelningen under de senaste tio åren, torde vara betydligt enklare att tillämpa. Den lämnar emellertid rum för vissa anmärkningar. Ju försiktigare utdelningspolitik delägarna bedrivit, ju mera av vinsten som de fonderat eller investerat, desto lägre blir lösenbeloppet. För allmäningsstyrelsen kan det bliva lockande att utnyttja inlösningsrätten just då utdelningen under en längre följd av år varit förhållandevis låg. I särskild grad skulle detta vara ur rättvisesynpunkt otillfredsställande, därest utdelningen blivit låg genom att inkomster fonderats för att användas till gäldande av inlösenbelopp.

Väljer man likväl av bekvämlighetsskäl att bestämma lösenbeloppen enligt utredningens metod ligger det vikt uppå att kapitaliseringsprocenten icke sättes för högt. Enligt förslaget skall lösenbeloppet utgöra tjugofem gånger den genomsnittliga utdelningen. Till stöd för denna kapitaliseringsgrund kunna åberopas vissa tidigare författningar om tvångsinlösen av avkomsträttigheter såsom frälseräntor och landgillen. Med hänsyn till såväl rådande ränteläge som i synnerhet den omständigheten, att en del häradsallmänningar få antagas under senare år ha fonderat eller investerat en avsevärd del av sin inkomst, kan dock ifrågasättas om icke lösenbeloppet bör sättas högre. Kollegiet anser för sin del, att lösenbeloppet icke rättvisligen kan bestämmas till lägre belopp än trettio gånger den genomsnittliga utdelningen. Inlösningsrätten torde innebära så stora fördelar för allmäningsstyrelsen, att denna höjning av lösenbeloppen icke kommer att påverka inlösningsrättens utnyttjande.

Enligt förslaget skall, därest fastighet vars andel skall inlösas, ägt bestånd under kortare tid än tio år, lösenbeloppet bestämmas efter genomsnittet av utdelningen under de år, som fastigheten bestått. Emellertid måste utdelningen, vare sig den utgått i penningar eller in natura, ha varit för varje fastighet bestämd med hänsyn till dennas mantal eller — i fråga om avstyckad lägenhet med andelsrätt — till viss kvotdel av stamfastighetens mantal. Det synes därför alltid vara möjligt att i efterhand beräkna den på viss fastighet belöpande utdelningen under de senaste tio åren, även om fastigheten icke bestått så länge. Den av utredningen föreslagna regeln för dylika fall torde därför vara icke blott ägnad att leda till orättvisa utan även onödig.

Två av kollegiets ledamöter ha avgivit särskilt yttrande av följande innehåll.

Det skulle måhända vara möjligt att på ett någorlunda enkelt och rättvist sätt bestämma ersättningen för inlöst andel i häradsallmänning genom dess beräkning på följande sätt. För andelen i allmanningen upptages ersättningen till trettio gånger medeltalet av utdelningen under de tio sistförflutna åren. Härtill lägges den på fastighetens andelstal belöpande delen av fonder och andra tillgängliga medel. På så sätt skulle man också få fram skillnaden mellan allmänningsmarken, ifråga om vilken delägaren endast har en rätt till avkomst, och övriga tillgångar, i vilka han har del efter sitt andelstal. Modifikationer torde dock bliva nödvändiga för det fall att mark inköpts och införlivningar med allmanningen företagits under tioårsperioden.

Det är emellertid möjligt att man måste taga hänsyn även till förekommande rätt till uttag av husbehovsvirke. Det fallet är tänkbart, att en fastighet styckats till tomter, varvid dess ursprungliga gårdstomt utlagts till en särskild fastighet, som fortfarande kan tillgodogöra sig naturaförmåner från allmanningen. För sådana rättigheter skulle det kunna behövas en re-

servbestämmelse, som ger Konungens befallningshavande möjlighet att till den enligt förut angivna grunder beräknade ersättningen lägga det fritt uppskattade värdet av andra förmåner av allmänningen. En motsvarande bestämmelse finnes i 8 § tredje stycket i 1912 års lag om avlösning av vissa frälscräntor.

Lantmäteristyrelsen har — efter framhållande av att fastigheter, som efter exploatering för bebyggelse bestode endast av gator, vägar och allmänna platser, kunde vara bärare av ganska stort mantal — yttrat bl. a. följande:

Utredningens förslag till inlösenförfarande utmärker sig för enkelhet. Det torde även kunna fylla sin uppgift i de fall det rör sig om obetydliga andelar och lösenbelopp. Utredningen har utgått från att inlösen i första hand skall komma till stånd genom frivillig överenskommelse mellan allmänningsstyrelsen och den delägare, vars andel skall lösas. Även lantmäteristyrelsen vill förorda att man i största möjliga utsträckning söker komma fram på frivillighetens väg. Det kan emellertid ifrågasättas om icke det av utredningen föreslagna sättet för beräkning av lösenbeloppet är ägnat att försvåra överenskommelser. Med nuvarande ränteläge torde beräkningssättet missgynna de fastighetsägare vars andelar inlösas. Härtill kommer att utdelningen, som skall kapitaliseras, ofta torde vara mindre än nettoavkastningen från allmänningen (fondering kan t. ex. ske) och att allmänningsstyrelsen, som har initiativet till inlösen, kan välja en tidpunkt, som ger låga lösenbelopp. Dessa omständigheter ha måhända mindre betydelse vid mycket små andelar, men såsom ovan nämnts kunna även större andelar falla under inlösenförfarandet. Principiellt riktigtast synes även vara att den, som ålägges avstå från en rättighet, erhåller ersättning som svarar mot vad som avstås. Det torde ej heller behöva uppstå några större svårigheter att uppskatta värdet av viss andel i häradsallmänning, då ju för allmänningen skall tillämpas uthålligt skogsbruk och tillgång därför finnes till grundläggande uppgifter för den värdeuppskattning, som erfordras. Värdeuppskattningen bör därvid i princip grundas på en kapitalisering av normalavkastningen; försök bör sålunda ej göras att beräkna häradsallmänningens realisationsvärde eller dylikt. Kraven på noggrannhet i en värdeuppskattning för hela allmänningen torde ej behöva sättas alltför högt, enär det som skall lösas regelmässigt kommer att utgöra en tämligen liten andel i allmänningen.

Därest i lagen skall införas en inlösenrätt av den omfattning, som förut angivits, anser lantmäteristyrelsen sålunda att den av utredningen föreslagna värderingsregeln icke är fullt tillfredsställande. Övervägande skäl tala för att den bör ersättas av en verklig uppskattning av andelsrättens värde. Styrelsen bortser härvid icke ifrån önskvärldheten att inlösningsförfarandet göres enkelt. Man torde emellertid kunna utgå ifrån att inlösningsfrågorna icke komma att prövas en efter en för sig utan att alla aktuella lösningsfrågor — med längre eller kortare tids mellanrum — komma att prövas på en gång för hela allmänningen. Det merarbete som uppstår, om till grund för inlösen lägges en verklig värdeuppskattning i stället för den i betänkanudet föreslagna schematiska regeln, blir i så fall icke av större betydelse.

I anslutning härtill har lantmäteristyrelsen uttalat att värdeuppskattningens lämpligen syntes kunna ombesörjas av lantmäteriet. Styrelsen har tillagt att det med fördel syntes kunna anförtros åt lantmätarna även att avgöra, huruvida inlösen skulle medgivas. I enlighet härmed har styrelsen föresla-

git att inlösningsärendena skulle, i stället för att prövas av länsstyrelsen, avgöras genom förrättning av vederbörande distriktslantmätare.

Slutligen har *kammarkollegiet* anmärkt, att utredningen icke berört frågorna, huruvida hänsyn behövde tagas till innehavare av in-teckningar och andra begränsade sakrätter i fastighet, vars andel inlöstes, samt huruvida anteckning om inlösnings- boken borde ske i fastighetsbok eller fastighetsregister. Kollegiet hölle för sin del för troligt, att en fastighets andel i allmänning icke av in-teckningshavare betraktades som en del av kreditunderlaget och att hänsyn till dem därför ej behövde tagas. Anledning saknades då att göra anteckning om inlösnings- boken. Däremot borde sådan anteckning verkställas i fastighetsregistret.

Även *lantmäteristyrelsen* har framhållit att, när inlösen skedde, detta borde antecknas i vederbörligt fastighetsregister.

Jag torde vidare få nämna, att flera remissinstanser framställt önskemål om att inlösningsrätt skulle medgivas ej blott för häradsallmänningsarna utan även för allmännings-skogarna i Norrland och Dalarna. *Styrelsen för Tärna och Stensele allmännings-skog* har yttrat, att på senare tid ett flertal fastigheter med delaktighet i allmännings-skogen förlorat karaktären av jordbruksfastighet och att det därför funnes behov av regler om inlösningsrätt också i lagen om allmännings-skogar. Liknande uttalanden ha gjorts av *styrelserna för Vilhelmina övre allmännings-skog* och *Sorsele allmännings-skog*. *Lantbruksnämnden i Norrbottens län* har anfört att inom länet funnes talrika exempel på mantalssatta fastigheter som icke användes för jordbruk. I Gällivare municipalsamhälle, där mantalssättning ägt rum, vore sålunda de gamla jordbruksfastigheterna till avsevärd del tagna i anspråk för tätbebyggelse, och ytterligare sådan bebyggelse kunde väntas. Vidare funnes i länet åtskilliga skogsfastigheter som bildats genom ägostyckning. De flesta av dessa tillhörde skogsbolag. Det hade också förekommit att mantalssatt fastighet genom ägostyckning delats så att den ena styckningslotten kommit att bestå av endast ströängar inom kronopark. Sedan dessa indragits till kronan hörde till styckningslotten ej längre någon enskild mark utan blott andel i bysamfälligheter och allmännings-skog. Likaså hade det hänt, att ett kronony bygge förenats med närliggande kronopark sedan åborätten förverkats men att andel i allmännings-skog alltjämt tillkomme fastigheten. Dessutom hade i flera fall bostadslägenheter, som avstyckats före år 1948, vid avstyckningen erhållit andel i allmännings-skog. På grund av vad sålunda anförts ville lantbruksnämnden hemställa att i lagen om allmännings-skogar upptoges bestämmelser som gjorde det möjligt att avlösa delaktighet i sådan skog. Det kunde visserligen invändas att ägare till fastigheter, på vilka icke drevs jordbruk, ej finge någon del i avkastningen av allmännings-skogen, men de ägde dock rösträtt på allmännings-stämmorna och kunde därigenom öva inflytande på allmännings-förvaltning och avkastningens användning.

Kammarkollegiet, *lantbruksstyrelsen* och *lantmäteristyrelsen* ha ansett det i och för sig önskvärt att möjlighet till inlösen infördes också för allmännings-skogarnas del men ha samtidigt förklarat, att frågan därom syntes kunna lösas först efter ytterligare utredning.

Såsom skäl härför har *kammarkollegiet* åberopat att man beträffande allmänningskogarna hade att räkna med att mycket betydande andelar tillhörde bolagsägda skogsfastigheter utan jordbruk. De sociala och ekonomiska motsättningarna mellan stora och små andelsägare syntes också vara större vid allmänningskogarna än vid häradsallmanningarna.

Lantbruksstyrelsen har på denna punkt bl. a. anfört:

Såvitt lantbruksstyrelsen kunnat finna har i motiven icke närmare redovisats de skäl, som föranlett utredningen att begränsa förslaget om inlösen av andelar till enbart häradsallmanningar. Vissa omständigheter tala måhända för en dylik avgränsning. Häradsallmanningarna äro ju redovisade som särskilda fastigheter i jord- och fastighetsregistren. Presuntionen är sålunda för att andelar i dessa allmanningar icke beröras av gäld, som är in-tecknad i de fastigheter, vartill andelarna höra. Tredjemansintresset av en inlösen av andelarna synes därför vara en fråga av mindre betydelse. Vidare torde någon fonderad avkastning i allmänhet icke finnas vid häradsallmanningarna. Bestämmandet av löseskillingen synes därför i dessa fall utan alltför stort men för vederbörande kunna ske på det tämligen enkla sätt, som utredningen föreslagit.

Beträffande allmänningskogarna däremot gäller, att de i flertalet fall icke äro redovisade som särskilda fastigheter i jordregistret. Vidare finnes vid dessa skogar ofta en betydande fonderad avkastning. En inlösen av andelar i en allmänningskog torde därför vara en mera komplicerad fråga än en inlösen av andelar i en häradsallmanning. Emellertid tala så starka jordpolitiska skäl för att inlöseninstitutet utsträcker till att gälla även allmänningskogarna, att styrelsen anser sig böra närmare ingå på denna fråga. Styrelsen tänker härvid bland annat på Gällivare samhälle med dess speciella förhållanden. Här finnes nämligen ett stort antal bostadstomter, bildade genom ägostyckning, som ha kvar del i mantalet för stamfastigheten och följaktligen även andelar i allmänningskog. Även i Orsa socken finnes en stor mängd fastigheter av dylikt slag, som äro andelsberättigade i besparingskog. Innehavarna av dylika fastigheter, d. v. s. icke jordbrukare, ha rösträtt i allmänningsens angelägenheter, vilket väl knappast kan anses lämpligt med hänsyn till den betydande fonderade avkastning som ofta finnes vid besparings- och allmänningskogarna och till att denna avkastning också enligt det föreliggande förslaget får användas till förmån även för icke delägare och för en hel del tämligen skilda ändamål.

Inlösen av andel i allmänningskog är emellertid enligt vad ovan framhållits en fråga av betydligt större omfattning än inlösen av andel i häradsallmanning. Styrelsen anser sig därför icke kunna framlägga något utformat förslag i ämnet. Styrelsen får i stället föreslå, att frågan med det snaraste göres till föremål för en grundlig och förutsättningslös utredning.

Ur *lantmäteristyrelsens* yttrande i frågan må återgivas följande.

Utredningen har begränsat den ifrågavarande inlösningsrätten till häradsallmanningarna. Även om så extrema förhållanden, som utredningen påvisat beträffande viss häradsallmanning, icke torde föreligga i fråga om allmänningskogarna, så föreligger otvivelaktigt på flera håll det fallet att rätten till delaktighet i allmänningskog genom jorddelning överförts till icke jordbruksfastigheter. Att återföra delaktigheten till de egentliga jordbruksfastigheterna torde här i regel icke vara oundgängligen erforderligt med hänsyn till förenklad förvaltning, men här framträder i stället desto starkare kravet på stöd åt ortens jordbruk. Särskilt torde detta gälla allmänningskogarna i Västerbottens och Norrbottens län.

Om inlösenförfarandet skulle gälla även allmänningsskogarna, torde vissa för dem speciella frågor få beaktas. Till dessa hör, huruvida andel i allmänningsskog belastas av inteckning, beviljad i den andelsberättigade fastigheten.

Därest fastighets andel i allmänningsskog skall anses belastad av i fastigheten beviljad inteckning, torde man vid inlösen av dylik andel vara nödsakad reglera inteckningshavares rätt.

Ett annat spörsmål, som också skulle kräva beaktande är skogsmedelsfondernas ställning vid inlösen. I vissa fall kan fondernas avkastning komma även andra än delägarna i allmänningsskogen till godo. Lämpligheten av inlösen torde i sådana fall vara tvivelaktig och under alla förhållanden synes sambandet mellan delaktigheten i allmänningsskogen och i fonden böra beaktas. Särskilda rättigheter, som kunnat härflyta ur delägarskapet (t. ex. naturaförmåner, såsom rätt till elektrisk kraft) torde även få beaktas vid eventuell inlösen av andelar.

Av det sagda har lantmäteristyrelsen dragit den slutsatsen, att inlösenrätt beträffande vissa andelar i allmänningsskog icke bör införas utan närmare utredning. Då frågan emellertid är av betydelse, anser lantmäteristyrelsen det önskvärt att en sådan utredning kommer till stånd.

I fråga om möjligheterna att verkställa avyttring av mark från häradsallmanning eller allmänningsskog har utredningen som nämnts allenast föreslagit en mindre jämkning beträffande allmänningsskogarna i syfte att mark som behöves för något viktigt allmänt ändamål skall kunna fränsäljas även om det länder skogsskötseln till men. Som huvudregel skulle således alltjämt gälla, att häradsallmanningarna och allmänningskogarna skola bibehållas oförminskade. *Lantbruksstyrelsen* har anfört, att denna regel måhända kunde av en allmäningsstyrelse åberopas som motiv för att ställa sig avvisande även mot förslag till försäljning av mark som erfordrades för rationaliseringsändamål. Det syntes därför vara lämpligt att det klargjordes att häradsallmanningarna och allmänningskogarna icke skulle intaga någon särställning då det gällde att tillhandahålla mark för dylikt ändamål. Även *lantbruksnämnden i Norrbottens län* har yttrat att häradsallmanningar och allmänningsskogar borde, lika väl som andra jordegendomar, lämna medverkan till jordbrukets yttre rationalisering och att därför villkoren för avyttring av mark icke borde göras alltför snäva. Nämnden har tillagt att det icke syntes behöfligt att frågor om avyttring underställdes Kungl. Maj:t utan prövningen borde förläggas till länsstyrelsen. Detta har förordats jämväl av *lantbruksstyrelsen* och *lantmäteristyrelsen*.

Utredningens förslag om införande av viss rätt till förvärfv av mark utan åtföljande införlivningsskyldighet har mött kritik i flertalet remissyttranden. Det har sålunda avstyrkts av *kammarkollegiet*, *skogsstyrelsen*, *domänstyrelsen*, *länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Gävleborgs län*, *skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län* samt *Sveriges häradsallmänningsförbund*.

Kammarkollegiet har till utveckling av sin ståndpunkt anfört följande.

Att i enstaka fall införlivningsskyldigheten och det därav följande in-teckningsförbudet kan ha nödgat delägarna att av likviditetshänsyn avstå från en eljest fördelaktig penningplacering i skogsmark låter sig tänkas. Kollegiet ställer sig dock starkt tvivlande till att dessa olägenheter kunna vara så starka och ofta förekommande, att de motivera, att man uppgiver de — även bortsett från intresset av enhetliga skogsvårdsregler — mycket betydande fördelarna av införlivningsskyldigheten; den försiktighet, som delägarna och allmänningssstyrelsen tvingas iakttaga vid markförvärv, och garantien mot att en gång inköpt mark — kanske förvärvad för medel, som under lång tid kunnat fonderas tack vare försiktiga vinstdispositioner — försäljes utan tvingande skäl. Särskilt olämpligt synes det vid jämförelse med bestämmelserna i lagen om kommunal fondbildning att mark, som delägarna förvärva för kapitalinkomst eller mera betydande extra avkastning, icke ovillkorligen skulle införlivas med allmanningen. I motsats mot utredningen föreställer kollegiet sig att det för delägarna kan vara på lång sikt fördelaktigast, om de liksom hittills icke kunna förvärva mark att använda som kreditobjekt eller för att bereda sig en realisationsvinst.

Skogsstyrelsen har yttrat att det icke syntes förenligt med allmänning-sidén och knappast heller med de principer som uppbara jordförvärvslagen att tillåta förvärv av fastigheter som icke vore avsedda att helt eller delvis införlivas med häradsallmanningen eller allmänningsskogen utan skulle säljas vid lägligt tillfälle.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har anfört:

Gällande lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet har till syfte bl. a. att förhindra att jordbruksfastigheter bliva föremål för spekulationsköp eller köp i kapitalplaceringssyfte, och enligt länsstyrelsens mening torde det med denna lag avsedda syftet även gälla häradsallmänningarna. Dessas uppgift är av förvaltande art och icke att driva handel med skogsfastigheter. För övrigt är länsstyrelsen av den uppfattningen, att skötsel-n av sådana fastigheter, som vederbörande allmänning icke har för avsikt att införliva utan endast använda som tillfälliga kapitalplaceringsobjekt, icke kommer att bliva lika god som beträffande de till allmanningen hörande fastigheterna.

Domänstyrelsen har uttalat att det icke vore lämpligt att allmänningar i någon större utsträckning uppträdde på fastighetsmarknaden, och *Sveriges häradsallmänningsförbund* har framhållit att införlivningstvånget befördrade en sund ekonomi vid häradsallmanningarna eftersom delägarna i dessa icke kunde skuldbelasta sig för mycket vid inköp av mark för utvidgning av allmanningen, när de visste att marken måste göras skuldfri inom tre år, om icke särskilt uppskov erhöles.

Vad angår förfarandet vid införlivning har utredningen, som jag redan nämnt, icke ifrågasatt någon saklig ändring men föreslagit att vissa av de nuvarande lagbestämmelserna i ämnet skola överflyttas till en administrativ författning. Detta förslag har i allmänhet lämnats utan erinran i remissyttrandena. *Skogsstyrelsen* har emellertid ansett, att det alltjämt borde i själva lagarna stadgas skyldighet för länsstyrelserna att i införlivningsärenden höra vederbörande skogsvårdsstyrelse och att underrätta

skogsvårdsstyrelsen när förordnande om införlivning meddelats. *Lantmäteristyrelsen* har — under erinran att utredningen bland de föreskrifter som borde överflyttas till administrativ författning upptagit även stadgandet att införlivad mark fortfarande skall redovisas såsom särskild fastighet — anført att detta stadgande, om det över huvud skulle bibehållas, syntes böra kvarstå i lagarna. Emellertid ville styrelsen ifrågasätta om icke den nu åsyftade bestämmelsen borde helt utgå. Dess rättsliga innebörd syntes bl. a. kunna vara, att införlivad mark icke kunde ingå i sammanläggning, och detta kunde stundom vara till viss nackdel. Även *kammarkollegiet* har ansett det böra övervägas att upphäva eller mildra den nu ifrågavarande bestämmelsen. Som skäl härför har kollegiet anført att det både för allmänningsstyrelserna och för de myndigheter som hade att taga befattning med allmänningsfastigheter syntes kunna medföra betydande lättnad, om sådana fastigheter kunde sammanläggas. Liknande uttalanden ha gjorts av *skogsvårdsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands och Skaraborgs län* samt av *styrelserna för Österrekarne och Lösings häradsallmänningar*.

Förslaget att tillerkänna häradsallmänningarnas och allmänningsskogarnas delägare större frihet i fråga om dispositionen av sådan inkomst som nu hänföres till ordinarie och extra avkastning har avstyrkts av *kammarkollegiet*, som anført, att det vore av värde för allmänningsstyrelserna att i lagtexten ha ett visst stöd mot tillfälliga opinioner bland delägarna. Enligt kollegiets mening borde därför jämväl i de nya lagarna intagas grundläggande bestämmelser om avkastningens användning av i huvudsak samma innebörd som de nuvarande föreskrifterna i ämnet. I samma riktning har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* uttalat sig. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har — under hänvisning till det särskilda yttrande av länsjägmästaren Carlsen som fogats vid utredningens betänkande — anført att i lagtexten alltjämt borde upptagas föreskrifter om användningen av extra avkastning. Samma ståndpunkt har intagits av *länsstyrelserna i Södermanlands och Örebro län, skogsvårdsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län, 8 överjägmästare, Sveriges häradsallmänningsförbund och 17 allmänningsstyrelser*. Slutligen har *en ledamot av skogsstyrelsen* förklarat sig anse, att beträffande allmänningsskogarna i Norrland och Dalarna avkastningens användning borde regleras i lag enligt samma grunder som hittills.

Vad utredningen föreslagit i fråga om dispositionen av kapitalinkomst har ej givit anledning till någon erinran i remissyttrandena.

Däremot har förslaget att ur lagtexten utesluta de nuvarande bestämmelserna om fortsatt gillighet av äldre reglements föreskrifter angående fonder mött gensagor från åtskilliga håll. Sålunda har *skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län* anført att skogsmedelsfonderna vore att anse som ett arv från gångna generationer och ej borde få skingras eller förbrukas av delägarna. För att vinna garanti för att de bevarades vore det nödvändigt med lagbestämmelser i ämnet. *Styrelserna för Arvidsjaur's allmänningsskog, Arje-*

plogs allmänningskog och *nybyggarnas särskilda allmänning i Arjeplog* ha uttalat, att i lag borde föreskrivas att skogsmedelsfonderna ej finge nedbringas under vissa minimibelopp, och 17 *andra allmänningsstyrelser* ha yttrat, att de anslöte sig till den reservation till utredningens betänkande som i denna del avgivits av jägmästaren Ekman. Även *kammarkollegiet*, *en ledamot av skogsstyrelsen*, *domänstyrelsen*, *flertalet överjägmästare*, *länsstyrelserna i Kopparbergs, Gävleborgs och Norrbottens län* samt *skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs och Gävleborgs län* ha förklarat sig biträda nämnda reservation.

Vad i övrigt beträffar dispositionsrätten över fonder har *länsstyrelsen i Västmanlands län* erinrat att utredningens förslag icke vore konsekvent. För häradsallmänningsarnas del skulle det enligt förslaget alltid krävas kvalificerad majoritet för att en fond skulle få användas till annat ändamål än det, varför den bildats. Vid allmänningskogarna skulle däremot motsvarande villkor komma att gälla endast för redan befintliga fonder, men å andra sidan skulle i fråga om dylika fonder, förutom kvalificerad majoritet, fordras godkännande av länsstyrelsen. Anledningen till dessa olikheter framginge icke av betänkandet. Länsstyrelsen ansåge för sin del att alla fonder borde behandlas lika i förevarande hänseende och att därvid borde väljas den strängaste linjen med krav på både kvalificerad majoritet och länsstyrelsens godkännande. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* har likaledes ifrågasatt om icke beslut att använda en fond för annat ändamål än det ursprungliga borde underställas länsstyrelsen även vid häradsallmänningsarna. *Skogsstyrelsen* har anfört att det syntes onödigt och opraktiskt att ha olika regler för allmänningskogarnas fonder allteftersom de tillkommit före eller efter den nya lagstiftningens ikraftträdande. Samma åsikt har uttalats av *kammarkollegiet*, som tillagt att krav på kvalificerad majoritet för beslut av nu åsyftat slag borde uppställas för både nya och gamla fonder.

De ändringsförslag utredningen framlagt med avseende å förvaltningen av häradsallmänningar och allmänningsskogar ha i allmänhet lämnats utan erinran. *Kammarkollegiet* har dock uttalat tvekan om lämpligheten av att jämväl beträffande allmänningskogarna införa möjlighet till röstning genom distriktsombud. Dessutom har kollegiet anfört, att något stadgande om rätt att ha gemensam styrelse för två eller flera häradsallmänningar eller allmänningsskogar icke syntes böra meddelas, med mindre det framginge av remissyttrandena att intresse förefunnes för en sådan förvaltningsform. *Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län* har yttrat att det knappast vore tänkbart att två häradsallmänningar skulle vilja utse gemensam allmänningsstyrelse, och liknande uttalanden ha gjorts av *styrelserna för Österrekarne och Lösings häradsallmänningar*. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* har anfört att de fördelar som stode att vinna genom att samma styrelse utsåges för flera allmänningsskogar lätt kunde äventyras, därest ej jämväl allmänningstämman vore gemensam. Länsstyrelsen synes anse att bestämmelser om gemensam allmänningstämma böra meddelas.

Till de förvaltningsbestämmelser utredningen ansett böra utgå ur lagtext-

ten hör, som jag förut nämnt, regeln att en revisor skall utses av länsstyrelsen, som ock har att bestämma arvodet till honom. Utredningen har förut-satt att motsvarande föreskrift skulle intagas i reglementena. Häremot ha *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands och Västmanlands län* anmärkt att bestämmelsen vore av så stor vikt att den borde stå kvar i lagarna.

Vad slutligen beträffar frågan om förfarandet vid fastställandet av reglementen har från flera håll ifrågasatts, om det verkligen vore lämpligt att slopa de nuvarande föreskrifterna om att länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen skola yttra sig över förslag till reglemente för allmänningskog samt om rätt för länsstyrelsen att hos Kungl. Maj:t väcka förslag till ändring i dylikt reglemente. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* samt *skogsvårdsstyrelsen och lantbruksnämnden i samma län* ha sålunda ansett att någon lagändring ej borde ske på denna punkt, och *länsstyrelsen i Kopparbergs län* har uttalat att länsstyrelsen alltjämt borde få yttra sig över reglements-förslag. *Kammarkollegiet* har anfört, att förslaget om borttagande av länsstyrelsens befogenhet att taga initiativ till ändring i reglemente för allmänningskog motiverats med att länsstyrelsens befattning med dessa skogar avsåges skola inskränkas. Den omständigheten att myndighetskontrollen över förvaltningen skulle minskas gjorde det emellertid enligt kollegiets uppfattning snarast mera behöfligt att länsstyrelsen bibehölles vid sin rätt att väcka förslag om ändring av olämpliga reglements-föreskrifter.

Å andra sidan ha *länsstyrelserna i Jönköpings och Älvsborgs län*, *skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län* och *lantbruksnämnden i Gävleborgs län* ifrågasatt, att befogenheten att fastställa reglementen för häradsallmännigar och allmänningsskogar skulle decentraliseras från Kungl. Maj:t till vederbörande länsstyrelse.

Lantbruksstyrelsen har ansett önskvärt att lantbruksnämnden hördes innan reglemente fastställdes. Samma önskemål har framställts av *lantbruksnämnden i Gävleborgs län*.

Departementschefen.

Under förarbetena till den nya skogsvårdslagen framhölls det såsom önskvärt att lagen skulle omfatta alla enskilda skogar i landet och att sär-lagstiftning i största möjliga utsträckning skulle undvikas. I överensstäm-melse härmed angavs i direktiven för nu ifrågavarande utredning att dess huvuduppgift skulle vara att undersöka möjligheterna att föra häradsall-männigar och allmänningskogarna in under skogsvårdslagen. Utred-ningen har funnit att intet hinder bör möta mot en sådan åtgärd, och rik-tigheten av denna uppfattning har icke bestritts i något av remissyttrandena. Även jag är av den meningen att det utan olägenhet bör kunna överlämnas åt delägarna i häradsallmännigar och allmänningskogarna att själva sköta sina skogar utan att därvid vara underkastade strängare ansvar än

skogsägare i allmänhet. Jag biträder också utredningens ståndpunkt, att en friare användning av skogsavkastningen bör medgivas samt att ökad möjlighet bör beredas att anpassa formerna för allmäningsförvaltningen efter vad som är lämpligast i varje särskilt fall. Jag förordar därför att en omarbetning av lagstiftningen på området kommer till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder utredningen föreslagit.

I vissa remissyttranden har gjorts gällande att, även om häradsallmänningsarna och allmänningssskogarna inordnades under skogsvårdslagen, särskilda lagbestämmelser dock alltjämt borde meddelas om att skötseln av dessa skogar skulle ske enligt hushållningsplan och omhänderhavas av personer med högre skoglig utbildning. Under förarbetena till skogsvårdslagen framfördes enahanda önskemål med avseende å städernas skogar men dessa önskemål lämnades utan bifall. Enligt min uppfattning saknas det anledning att intaga en annan ståndpunkt beträffande de skogar varom nu är fråga.

Visserligen är det vid häradsallmänningsarna och allmänningssskogarna kanske än viktigare än eljest att en jämn och uthållig avkastning kan erhållas, och detta önskemål främjas tydligen bäst om skogsskötseln bedrivs efter en på förhand uppgjord plan. Någon gång torde emellertid förhållandena kunna vara sådana, att hushållningsplan utan större olägenhet kan undvaras. I övriga fall lär det kunna förutsättas att delägarna även utan särskild lagbestämmelse komma att beakta behovet av dylik plan. Skulle så ej ske, äger Kungl. Maj:t, såsom utredningen framhållit, möjlighet att tillse att föreskrifter om hushållningsplan inflyta i reglementet. I anslutning till dylika reglements-föreskrifter bör lämpligen stadgas skyldighet för allmäningsstyrelsen att låta skogsvårdsstyrelsen taga del av upprättad hushållningsplan. Något krav på fastställelse av skogsvårdsstyrelsen torde däremot ej böra uppställas. Ej heller bör någon påföljd för underlåtenhet att följa planen kunna inträda i annat fall än då förutsättningar föreligga för tillämpning av skogsvårdslagens ansvarsbestämmelser.

Kravet på anställande av skogsförvaltare med högre skoglig utbildning är redan för närvarande icke ovillkorligt, utan undantag kunna medgivas av Kungl. Maj:t. Ett upphävande av lagbestämmelserna i ämnet innebär följaktligen icke någon saklig ändring, ty Kungl. Maj:t kommer alltjämt att i samband med reglementenas fastställande kunna vaka över att skogsförvaltningen anordnas på ett tillfredsställande sätt. Såsom utredningen anfört bör det även i fortsättningen alltid fordras att skogsskötseln skall stå under ledning av sakkunnig person. I allmänhet torde det vara önskvärt att heltidsanställd skogsförvaltare finnes och att därtill utses någon som avlagt civiljägmästarexamen eller, där så anses tillräckligt, genomgått statens skogsmästarskola. Vid vissa mindre skogar lär det dock av ekonomiska skäl vara nödvändigt att saken ordnas på ett enklare sätt. Därvid böra, såsom utredningen framhållit, även andra lösningar kunna ifrågakomma än de som nu anvisas i lagarna. Jag delar också utredningens åsikt att arvode till

skogsförvaltare bör bestämmas av länsstyrelsen sedan yttrande inhämtats från allmäningsstyrelsen.

Utredningens förslag att andel i häradsallmänning under vissa omständigheter skall kunna avlösas är ägnat att medföra betydande fördelar i olika avseenden, och jag tillstyrker därför att det genomföres.

Villkoret för att avlösning skall få ske bör enligt min uppfattning vara att vederbörande fastighet ej längre är taxerad såsom jordbruksfastighet. Jag anser mig nämligen icke kunna förorda att avlösning medgives även beträffande andelar som tillhöra skogsfastigheter utan jordbruk. Sådana andelar äro stundom av betydande storlek och det är därför icke uteslutet att en förlust av andelsrätten skulle kunna leda till en sänkning av fastighetens marknadsvärde med åtföljande försämring av in-teckningshavares säkerhet. Det må också framhållas att skogsfastigheter med andel i häradsallmänning ej sällan torde ligga i sambruk med jordbruksegendomar och att i dylika fall andelsrätten kan utgöra ett värdefullt stöd för jordbruket. Införandet av avlösningsrätt beträffande skogsfastigheter skulle därför lätt kunna ge upphov till stridigheter och konflikter.

För att avlösning skall få ske bör, såsom utredningen föreslagit, fordras tillstånd av myndighet. Jag delar också utredningens uppfattning att grunderna för löseskillingens bestämmande böra angivas i lag. Därest avlösningsrätten begränsas i enlighet med vad jag nyss förordat, torde det endast i sällsynta undantagsfall kunna bli fråga om avlösning av annat än små andelar med obetydligt värde. Vid sådant förhållande bör intet hinder möta mot att prövningen av avlösningsärenden på sätt utredningen föreslagit förläggas till länsstyrelsen och att löseskillingen beräknas enbart på grundval av utdelningen utan hänsyn till fonder och liknande tillgångar. Lösenbeloppet bör bestämmas av länsstyrelsen och bör motsvara kapitaliserade värdet av den på fastighetens andelstal belöpande genomsnittsuddelningen för de tio senast förflutna åren. Med en sådan regel erfordras, såsom kammarkollegiet framhållit, inga särskilda föreskrifter för det fall att fastigheten icke ägt bestånd så länge som tio år. I likhet med utredningen finner jag öfvervägande skäl tala för att kapitaliseringen sker efter fyra procent.

På de skäl utredningen anfört bör rätt att göra framställning om avlösning tillkomma endast allmäningsstyrelsen. Jag vill i likhet med utredningen understryka att sådan framställning icke bör göras utan att förhandlingar med andelsägaren ägt rum. Har denne ej därvid lämnat medgivande till avlösningen, bör länsstyrelsen höra honom i ärendet. Därest allmäningsstyrelsens framställning finnes böra bifallas, bör länsstyrelsen förordna att avlösning skall ske och tillika utsätta viss dag då löseskillingen senast skall vara erlagd vid påföljd att förordnandet eljest är förfallet. Länsstyrelsen bör vidare, sedan avlösning skett, sända meddelande därom till vederbörande fastighetsregisterförare för anteckning i registret.

Några remissinstanser ha uttryckt önskemål att avlösningsrätt skulle medgivas ej blott vid häradsallmänningar utan även vid allmänningsskogar. Tydligen vore det också i och för sig önskvärt att så kunde ske, även om

behovet av avlösningsbestämmelser icke är lika framträdande i fråga om allmänningsskogarna som beträffande häradsallmanningarna. Såsom kammarkollegiet, lantbruksstyrelsen och lantmäteristyrelsen framhållit är det emellertid betydligt svårare att anordna ett avlösningsförfarande vid allmänningsskogarna än vid häradsallmanningarna. Bl. a. är det på grund av de regler som gälla för användningen av allmänningsskogarnas avkastning förenat med stora svårigheter att beräkna värdet av en andel i sådan skog. Jag är därför för närvarande icke beredd att tillstyrka att bestämmelser om avlösningsrätt meddelas också för allmänningsskogarnas del. Därest det framdeles skulle visa sig påkallat, torde emellertid frågan få upptagas till förnyat övervägande.

Mot den uppmjukning av reglerna om avyttring av mark från allmänningsskog som utredningen föreslagit finnes uppenbarligen intet att erinra. Jag kan också instämma i vad som i vissa remissyttranden anförts därom, att häradsallmanningar och allmänningsskogar icke böra intaga någon särställning, då det gäller att avstå mark för rationaliseringsändamål. Där emot anser jag mig icke böra oreserverat biträda det i samma yttranden framställda förslaget att för giltighet av försäljningsbeslut ej längre skulle krävas Kungl. Maj:ts utan endast länsstyrelsens godkännande. Huvudregeln bör alltjämt vara att prövningen skall ankomma på Kungl. Maj:t, som emellertid bör ha möjlighet att delegera sin befogenhet till underordnad myndighet.

Ej heller kan jag biträda utredningens förslag om borttagande av skyldigheten att införliva inköpt mark med vederbörande häradsallmanning eller allmänningsskog. Det synes mig icke lämpligt att häradsallmanningarnas och allmänningsskogarnas delägare skola kunna företaga rena kapitalplaceringsköp i avsikt att åter sälja marken då behov av likvida medel uppkommer. För övrigt skulle detta ej heller vara förenligt med bestämmelserna i jordförvärvslagen. På nu ifrågavarande punkt böra därför de nuvarande lagarna lämnas i stort sett oförändrade. Vissa instruktionsmässiga bestämmelser om förfarandet i införlivningsärenden böra dock, såsom utredningen föreslagit, överföras till en särskild administrativ författning. Vidare tala enligt min mening övervägande skäl för att i de nya lagarna ej medtaga stadgandet att införlivad mark fortfarande skall redovisas såsom särskild fastighet. Såsom framhållits i flera remissyttranden torde det stundom kunna vara till fördel att sådan mark kan sammanläggas med den ursprungliga allmänningsmarken.

I detta sammanhang torde jag något få beröra en fråga som upptagits bl. a. i lantmäteristyrelsens remissyttrande. Som villkor för införlivning gäller enligt allmänningslagarna bl. a. att den mark som skall införlivas blivit i fastighetsregistret uppförd såsom särskild fastighet samt att delägarna erhållit lagfart å fastigheten. Samtidigt stadgas i jorddelningslagen att avstyckning av mark som avses skola bilda en särskild fastighet må äga rum allenast under förutsättning att den är lämpad för detta ändamål. Lantmäteristyrelsen har påpekat att det enligt dessa stadganden strängt ta-

get icke skulle vara möjligt för delägarna i en häradsallmänning eller en allmänningsskog att få till stånd en bättre arrondering genom inköp av smärre områden från angränsande fastigheter. Styrelsen tillägger att det därför vore önskligt att nämnda stadgande i jorddelningslagen finge tolkas så, att kravet på att styckningslott som skall registreras för sig skall vara lämpad att bestå såsom självständig fastighet icke behöfve iakttagas då fråga vore om avstyckning av mark i syfte att införliva den med häradsallmänning eller allmänningsskog och säkra utsikter förelåge för ett snabbt genomförande av införlivningen. För min del anser jag en sådan tolkning stå i god överensstämmelse med grunderna för lagrummet. Risken för att ett markområde, som inköpts för arronderingsändamål, skulle komma att säljas i stället för att införlivas torde i praktiken vara synnerligen ringa.

Beträffande användningen av avkastning ansluter jag mig i princip till utredningens ståndpunkt att det bör överlämnas åt delägarna att besluta därom utan att vara bundna av detaljerade lagbestämmelser. De erfarenheter som föreligga giva ej anledning att befara att en sådan frihet skulle komma att missbrukas. Det bör sålunda enligt min mening ej längre göras någon skillnad mellan ordinarie och extra avkastning. Ej heller synes det vara påkallat att särskilt omnämna det självklara förhållandet att avkastning i första hand skall användas till att bestrida nödvändiga utgifter. För häradsallmänningarnas del bör det vara tillräckligt att angiva att avkastning må användas till utdelning åt delägarna eller till annat ändamål som är till gagn för dem. Beträffande allmänningsskogarna lär det däremot vara ofrånkomligt att mera detaljerade anvisningar lämnas i huvudsaklig överensstämmelse med nuvarande bestämmelser om ordinarie avkastning. Dessutom synes det lämpligt att i lagtexten föreskriva att närmare bestämmelser om avkastningens användning skola intagas i reglementet.

Med avseende å kapitalinkomst innebär utredningens förslag allenast den ändringen att rätten att bestämma om användningen av dylik inkomst från häradsallmänning skall decentraliseras från Kungl. Maj:t till länsstyrelsen. Häremot har jag intet att erinra.

Jag kan också i huvudsak biträda vad utredningen föreslagit i fråga om dispositionen av fonder. Jag delar sålunda uppfattningen att i lagen om allmänningsskogar ej längre bör upptagas något stadgande om fortsatt giltighet av äldre reglements föreskrifter rörande fonders bevarande vid viss minimistorlek o. d. Detta innebär emellertid icke att jag anser alla sådana föreskrifter böra upphävas utan endast att det nu bör ske en omprövning huruvida det alltjämt föreligger skäl att bibehålla dem. I den mån så finnes vara fallet böra de överflyttas till de nya reglementena. Likaså tillstyrker jag förslaget att det skall krävas två tredjedels majoritet för beslut om att använda en fond till annat ändamål än det, varför den bildats, samt att sådant beslut av delägare i allmänningsskog dessutom skall underställas länsstyrelsen för godkännande. Tillräcklig anledning synes mig icke föreligga att därvidlag göra undantag för fonder som bildas efter den nya lagstiftningens ikraftträdande. Å andra sidan finner jag ej heller erforder-

ligt att, på sätt två länsstyrelser ifrågasatt, fordra godkännande av länsstyrelsen även såvitt angår häradsallmänningsarnas fonder. Dessa äro i regel jämförelsevis små och ha icke på långt när samma betydelse som skogsmedelsfonderna vid allmänningssskogarna.

Vad utredningen anfört om utdelning in natura och om understöd till förbättringsarbeten å jordbruk torde böra beaktas vid upprättandet och fastställandet av nya reglementen.

Som utredningen anfört synes det kunna medföra vissa praktiska fördelar, om möjlighet öppnas för delägarna i allmänningssskog att genom föreskrift i reglementet bestämma att deras beslutanderätt å allmänningsstämma skall utövas genom distriktsombud enligt samma metod som nu tillämpas vid häradsallmänningsarna. Jag tillstyrker därför att förslaget därom genomföres.

Däremot anser jag mig icke böra förorda införandet av bestämmelser om att allmänningsstyrelse eller ekonominämnd skall kunna vara gemensam för två eller flera häradsallmänningar eller allmänningssskogar. En sådan anordning skulle kräva invecklade föreskrifter om redovisning, beviljande av ansvarsfrihet m. m. Än mindre kan jag tillstyrka att möjlighet skall beredas att också ha gemensam allmänningsstämma. Detta skulle i själva verket innebära en total sammanslagning av vederbörande allmänningar.

Bestämmelsen att arvode till ledamot av allmänningsstyrelse eller ekonominämnd skall bestämmas av länsstyrelsen torde, såsom utredningen föreslagit, utan olägenhet kunna utgå. Det synes också lämpligt att åtskilliga detaljbestämmelser angående förvaltningsorganen och deras åligganden flyttas från lagarna till reglementena. Därvidlag bör man dock enligt min mening ej gå fullt så långt som skett i utredningens förslag. Övervägande skäl synas mig sålunda tala för att i lagtexten alltjämt böra upptagas bestämmelser om skyldighet för allmänningsstyrelse att avgiva förvaltningsberättelse och redovisning, om revisorer och deras åligganden, om ordinarie allmänningsstämma och de ärenden som skola behandlas på sådan stämma samt om rätt för revisorer och delägare att påkalla extra stämma.

I vissa remissyttranden har påyrkats att det också, liksom nu, i lag skulle föreskrivas att en revisor skall utses av länsstyrelsen samt åtnjuta arvode enligt länsstyrelsens bestämmande. För min del anser jag detta obehövt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fastställandet av nya reglementen tillse att revisionen anordnas på ett tillfredsställande sätt.

Såsom framgått av det anförda är jag av den uppfattningen att uppgiften att fastställa reglementen bör tillkomma Kungl. Maj:t. Med den ökade vikt reglementena avses skola få är det angeläget att fastställelseprövningen sker efter enhetliga principer. Någon skyldighet för Kungl. Maj:t att höra skogs- och lantbruksstyrelsen eller lantbruksnämnden torde icke böra föreskrivas. Jag förutsätter att yttrande från dessa myndigheter ändock kommer att inhämtas i mån av behov. Däremot anser jag mig böra förorda bibehållande av regeln att förslag till reglemente för allmänningssskog skall granskas av länsstyrelsen innan det överlämnas till Kungl. Maj:t. Allmänningssskogarna äga, i viss

motsats till häradsallmanningarna, betydelse ej blott för delägarna utan även för ortsbefolkningen i övrigt, och det är därför önskvärt att reglementena för dessa skogar utformas på ett sätt som tillgodoser jämväl de allmänna ortsintressena. Av samma skäl bör länsstyrelsen också bibehållas vid sin rätt att taga initiativ till ändring i dylikt reglemente.

I några remissyttranden har gjorts gällande att bestämmelser borde meddelas om vem som skall äga uppbära utdelning från häradsallmanning då vederbörande fastighet övergått till ny ägare samt om verkan av ändringar i landets administrativa indelning med avseende å rätten till delaktighet i allmanningsskog som avsatts för viss socken. Några dylika bestämmelser torde dock icke vara behövliga. I det förra hänseendet böra tillämpas samma regler som i fråga om avkastning av fast egendom i allmänhet. Vad beträffar den senare frågan lär det redan tillräckligt tydligt framgå av lagtexten att allmanningsskog skall anses tillhöra ägarna av de fastigheter, för vilka den ursprungligen avsatts, oavsett om sockengränserna sedermera blivit ändrade.

I enlighet med det anförda ha inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

- 1) *lag om häradsallmanningar;*
- 2) *lag om allmanningsskogar i Norrland och Dalarna; samt*
- 3) *lag om ändrad lydelse av 45 § 1 mom. skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).*

För att delägarna i häradsallmanningarna och allmanningsskogarna skola få tid att anpassa reglementena till den nya lagstiftningen torde dagen för dennas ikraftträdande böra bestämmas till den 1 januari 1953.

Härefter hemställer föredraganden att lagrådets utlåtande över nämnda tre lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:

Nils Grass.

F ö r s l a g
till
L a g
om häradsallmänningar.

Häri genom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser om häradsallmänningar.

1 §.

Med häradsallmänning förstås i denna lag av ålder bestående häradsallmänning.

2 §.

Häradsallmänning tillhör ägarna av de fastigheter inom häradet vilka äro satta i mantal eller med vilka, enligt vad vid jorddelning bestämts, är förenad rätt till delaktighet i allmänningen.

Med häradet förstås här det område, som häradet omfattat enligt den av ålder gällande häradsindelningen.

Ägarna av de i första stycket angivna fastigheterna åtnjuta delaktighet i allmänningen effer oförmedlade hemmantalet eller, i fråga om fastigheter för vilka rätten till delaktighet bestämts vid jorddelning, efter den därvid stadgade grunden.

Är genom urminnes hävd, dom eller särskild av Konungen meddelad föreskrift eller på annat lagligt sätt annorledes än ovan sägs bestämt om rätt till delaktighet i häradsallmänning, vare det gällande.

3 §.

Är rätt till delaktighet i häradsallmänning förenad med fastighet som innehaves med fideikommissrätt eller med ständig eller ärftlig besittningsrätt eller såsom boställe, äge innehavaren tillgodonjuta sagda rätt samt i frågor rörande allmänningen utöva rösträtt för fastigheten.

4 §.

Delägare må ej å annan överlåta sin rätt till delaktighet i häradsallmänning annorledes än gemensamt med den fastighet varmed rätten är förenad. Överlåtelse som sker i strid häremot vare ogill.

Utan hinder av vad i första stycket stadgats må delägare å annan överlåta den rätt till utdelning från häradsallmänning som enligt vad nedan sägs tillkommer honom. Sådan överlåtelse gäller ej mot ny ägare eller in-

nehavare av fastigheten, dock att, där överlåtelsen skett genom avtal enligt vilket nyttjanderätt upplåtits till fastigheten, överlåtelsen skall, om ej annat avtalats, gälla så länge nyttjanderätten äger bestånd. Överlåtelse som här avses medför ej befogenhet att utöva delägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmanningen.

5 §.

Häradsallmänning skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Häradsallmänning må ej belastas med in-teckning och ej heller tagas i mät för annan fordran än sådan för vilken åtnjutes förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken till betalning ur allmanningen.

6 §.

Delägarnas rätt till häradsallmänning skall, där ej i lag för särskilt fall annorlunda stadgas, tillgodogöras för delägarnas gemensamma räkning.

Har någon genom urminnes hävd, dom eller särskild av Konungen meddelad föreskrift eller på annat lagligt sätt erhållit rätt att i visst avseende nyttja häradsallmänning, vare det gällande.

7 §.

Häradsallmänning jämte vad från allmanningen härflyter skall, där ej i denna lag annorlunda stadgas, förvaltas av en av delägarna utsedd allmänningsstyrelse. Denna utövar delägarnas beslutanderätt i alla frågor i vilka beslutanderätten ej genom lag eller för allmanningen gällande reglemente förbehållits delägarna. I fall då beslutanderätten tillkommer delägarna utövas den å allmänningensstämma.

För varje häradsallmänning skall i den ordning nedan sägs fastställas reglemente med bestämmelser rörande allmanningens förvaltning.

Om avlösning av rätt till delaktighet i häradsallmänning.

8 §.

Tillkommer rätt till delaktighet i häradsallmänning fastighet som ej är taxerad såsom jordbruksfastighet, må länsstyrelsen, på framställning av allmänningsstyrelsen och efter hörande av fastighetens ägare eller i 3 § omförmäld innehavare av fastigheten, förordna att rätten till delaktighet skall avlösas mot ersättning i penningar.

Ersättningens belopp fastställs av länsstyrelsen och skall bestämmas till två och en halv gång sammanlagda värdet av vad som under de senast förflutna tio åren belöpt på fastigheten i utdelning från allmanningen. Länsstyrelsen skall utsätta viss dag, då löseskillingen senast skall hava erlagts och bevis därom inkommit till länsstyrelsen vid påföljd att förordnandet om avlösning eljest är förfallet.

Då beslut om avlösning vunnit laga kraft och bevis som omförmäles i

andra stycket inkommit till länsstyrelsen, åligger det länsstyrelsen att ofördröjligen översända meddelande om avlösningen till den som för fastighetsregistret. Genom dennes försorg skall anteckning om avlösningen verkställas i registret.

Om avyttring och införlivning av mark.

9 §.

Till häradsallmänning hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötseln å allmänningen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

10 §.

1 mom. Vilja delägarna inköpa mark för häradsallmännings utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmänningsstyrelsen, om reglementet medger det.

2 mom. Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit införlivad med allmänningen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätt härutinnan i reglementet tillerkännas även allmänningsstyrelsen. Om avyttring av mark, vars införlivning med allmänningen vägrats, stadgas i 16 §.

11 §.

Har mark förvärvats av delägarna i häradsallmänning och har marken ej åter avyttrats sist inom tre år efter det förvärvet skedde, åligger det allmänningsstyrelsen att inom samma tid hos länsstyrelsen göra ansökan om markens införlivning med allmänningen.

12 §.

Införlivning av mark med häradsallmänning må äga rum under villkor:

1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningen, eller ock att den är behöflig för allmänningens bevakning eller skötsel;

2) att marken genom rågång eller genom lantmäteri- eller mättningsförrättning som fastställts eller eljest är lagligen gällande är skild från annan mark;

3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;

4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;

5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej

heller eljest finnes tvistig samt att marken ej utmätts eller beslut meddelats varigenom intecknad fordran fastställts till betalning ur denna;

6) att marken icke besväräs av återköpsrätt eller av någon vare sig sökt eller beviljad inteckning för fordran eller rätt till avkomst eller annan förman samt ej heller enligt 11 kap. 2 § jordabalken häftar för fordran eller sådan rätt; samt

7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servitutsrätt som förhindrar tillämpande av planmässig skogshushållning eller eljest strider mot det med införlivningen avsedda syftet.

13 §.

Finner länsstyrelsen laga hinder ej möta för bifall till ansökningen, skall länsstyrelsen meddela förordnande om markens införlivning med häradsallmanningen.

Prövas det i 12 § 1) stadgade villkoret för införlivning i fråga om marken vara för handen men möter på grund av bestämmelserna i 12 § 2)—7) hinder för ansökningens beviljande, förelägge länsstyrelsen sökanden att inom viss tid, högst tio år, styrka att hindret undanröjts vid äventyr att ärendet eljest företages till avgörande i befintligt skick.

Begär sökanden före utgången av den i föreläggandet stadgade tiden uppskov med fullgörande därav, äge länsstyrelsen, om skäl äro därtill, bevilja ytterligare uppskov under tid, ej överstigande tio år.

14 §.

Beträffande mark som införlivats med häradsallmanning skola, med undantag som i 15 § sägs, de enligt denna lag för allmanningen gällande bestämmelserna så ock vad eljest i lag eller författning är stadgat om nyttjande av allmanningen äga tillämpning.

Vad i första stycket är sagt skall ock gälla i fråga om andel i samfälld äga, där sådan andel hör till mark som införlivats med allmanningen.

15 §.

1 mom. Införlivning medför ej rubbning i den införlivade markens ansvarighet för fordran eller annan rätt varför marken särskilt häftar.

2 mom. Därest efter klander å delägarnas fång till införlivad mark denna vinnes från delägarna, vare förordnandet om införlivning utan verkan.

3 mom. Är med mark som införlivas med häradsallmanning förenad rätt till delaktighet i allmanningen, skall genom införlivningen sagda rätt upphöra att gälla. Skiljes marken sedermera från allmanningen, skall rätten åter tillkomma marken.

16 §.

Avslås ansökan om införlivning av mark med häradsallmanning, skall marken, där ej delägarnas förvärv av denna för sådan händelse förfaller,

av allmäningsstyrelsen försäljas då så lämpligen kan ske och i varje fall då försäljning kan äga rum utan förlust för delägarna.

Det åligger allmäningsstyrelsen att sedan försäljning skett ofördröjligen göra anmälan därom till länsstyrelsen samt därvid foga försäljningshandling i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

17 §.

Länsstyrelsen har att övervaka, att allmäningsstyrelsen fullgör sina skyldigheter enligt 11 och 16 §§. Åsidosätter allmäningsstyrelsen sådan skyldighet, må länsstyrelsen genom vite tillhålla allmäningsstyrelsen att fullgöra den.

Om avkastning och annan inkomst, som härflyter från häradsallmänning.

18 §.

Till häradsallmännings avkastning räknas i denna lag all den inkomst in natura eller i penningar som erhålles genom tillgodogörande av delägarernas rätt till allmänningen, i den mån sådant tillgodogörande skall ske för gemensam räkning, dock med undantag av kapitalinkomst som härflyter från allmänningen.

Till kapitalinkomst från häradsallmänning hänföras i denna lag medel som inflyta genom avyttring av mark från allmänningen, ersättning för mark som genom expropriation, inlösen enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller annat dylikt förfarande skiljes från allmänningen samt ersättning för nyttjande- eller servitutsrätt som genom sådant förfarande upplåtes å allmänningen ävensom ersättning för skada eller intrång som allmänningen genom dylikt förfarande tillskyndas, där sådan ersättning bestämts att utgå i penningar på en gång.

19 §.

Behållen avkastning må användas till utdelning åt allmänningens samtliga delägare efter deras delaktighet i allmänningen eller till annat ändamål som är till gagn för delägarna.

20 §.

Rätt att besluta om användningen av behållen avkastning tillkommer delägarna.

Vilja delägarna använda fonderad avkastning till annat ändamål än det, för vilket fonderingen ägt rum, vare beslut därom icke giltigt, med mindre det biträts av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst två tredjedelar av allmänningens hela delaktighetstal.

21 §.

Delägarnas beslutanderätt enligt 20 § må, utom för det fall som avses i andra stycket, genom reglementet helt eller delvis uppdragas åt allmänningsstyrelsen.

22 §.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmanningen eller för inköp av mark för allmänningens utvidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmanningen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 19—21 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om allmänningsstyrelse, revisorer och allmänningsstämma.

23 §.

Ledamot av allmänningsstyrelse skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för särskilt fall medgiver undantag härifrån.

Ledamot av allmänningsstyrelse må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av allmänningstämman.

Avgår styrelseledamot innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det övriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val av ny ledamot för återstående tiden. Utan hinder av vad sålunda stadgats må dock med valet kunna anstå till nästa ordinarie allmänningstämman, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter samt uppskovet ej strider mot bestämmelse i reglementet.

24 §.

Allmänningsstyrelse äge att själv eller genom ombud ej mindre gentemot tredje man handla å delägarnas vägnar än även inför domstolar och andra myndigheter företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelseledamot att för delägarna mottaga delgivning skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen kára till delägarna, utlyse styrelsen allmänningstämman för val av ombud att i tvisten föra delägarnas talan. Stämning skall anses delgiven då den blivit föredragen å stämman.

25 §.

Ledamot av styrelsen äge ej deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han handlägga fråga angående avtal mellan delägarna och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

26 §.

Styrelseledamöter som genom att överskrida dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda delägarna skada svare för skadan en för alla och alla för en. Vad nu sagts skall ock gälla, där styrelseledamöter tillskynda tredje man skada genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som myndighet enligt denna lag meddelat eller fastställt.

27 §.

Allmänningsstyrelsens förvaltning och räkenskaper skola granskas av två eller flera revisorer.

Till revisor må ej utses den som är i delägarnas eller styrelseledamots tjänst.

Den tid för vilken revisor utses må ej utgå före nästa ordinarie allmänningsstämma.

Revisor må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem som utsett honom.

Avgår av delägarna vald revisor innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det allmänningsstyrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor.

28 §.

Allmänningsstyrelsen skall årligen inom tid, som angives i reglementet, till revisorerna avlämna en av styrelsens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över inkomster och utgifter.

29 §.

Allmänningsstyrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera de kontanta medel och övriga tillgångar som stå under styrelsens förvaltning samt granska alla till förvaltningen hörande böcker, räkenskaper och andra handlingar. Av revisor begärd upplysning angående förvaltningen må ej av styrelsen vägras.

Vid fullgörande av sitt uppdrag hava revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter som av delägarna meddelas och ej avse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot reglementet.

Revisorerna skola för varje räkenskapsår inom tid som bestämmes i reglementet avgiva och till styrelsen överlämna en av dem underskriven berättelse över granskningen.

30 §.

Hava revisorerna i sin berättelse eller annan handling som framlägges å allmänningssstämma mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling som av dem granskats, eller hava de vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de som låtit sådant komma sig till last delägarna ansvariga för all därav uppkommen skada, en för alla och alla för en.

31 §.

I reglementet må bestämmas att delägarnas beslutanderätt å allmänningssstämma skall utövas genom distriktsombud, utsedda på delägarstämmor för särskilda distrikt.

32 §.

Å delägarstämma äge envar ägare eller i 3 § oförmäld innehavare av fastighet inom distriktet, med vilken rätt till delaktighet i allmanningen är förenad, rösträtt efter grunden för sagda delaktighet, där ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas.

För omyndig delägare röstar förmyndare som har vederbörande fastighet under sin förvaltning eller, där flera sådana förmyndare finnas, den som de bland sig utse. För oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person utöva rösträtt.

Frånvarande delägares rösträtt må å stämman utövas genom ombud. Ej må dock någon på grund av fullmakt rösta för mera än en delägare.

Ej må någon å delägarstämma för egen eller annans räkning utöva rösträtt för mera än en tiondel av hela det delaktighetstal som är företrätt å stämman.

33 §.

Vad i 32 § är stadgat angående delägarstämma skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmänningssstämma, där beslutanderätten utövas omedelbart av delägarna.

34 §.

Å allmänningssstämma, där beslutanderätten utövas genom distriktsombud, äge sådant ombud utöva rösträtt för det delaktighetstal beträffande allmanningen som sammanlagt tillkommer delägarna i det distrikt för vilket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äge dessa rösta för lika andel av sagda tal. Enskild delägare vare dock obetaget att, själv eller genom ombud, å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande delaktighetstal, som i så fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

35 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å allmänningstämman deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga angående avtal mellan dessa och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av allmänningstyrelse må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

36 §.

Ordinarie allmänningstämman skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämman skola allmänningstyrelsens förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogad redovisning samt revisorernas berättelse för samma år framläggas, och skall å stämman frågan om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid förvaltningsberättelsen omfattar företagas till avgörande.

Med nämnda fråga skall dock anstå till fortsatt stämman å viss dag, minst fyra och högst åtta veckor därefter, om så påfordras av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningens hela delaktighetstal. Utöver sagda tid vare uppskov ej medgivet.

Val av allmänningstyrelse och revisorer må företagas endast å ordinarie stämman, dock att fyllnadsval varom i 23 § sista stycket och 27 § femte stycket stadgas må äga rum å extra stämman.

37 §.

Allmänningstyrelsen äge när den finner lämpligt utlysa extra allmänningstämman.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra att styrelsen skall utlysa extra stämman att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själva utlysa stämman. Äro ej samtliga revisorer ense om stämmas utlysande, gälle den mening, varom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening som anse extra stämman böra hållas.

Extra stämman skall ock av styrelsen utlysas då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av delägare med sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningens hela delaktighetstal eller den mindre del därav som må vara bestämd i reglementet.

Länsstyrelsen äge ock, när så finnes nödigt, anmoda allmänningstyrelsen att utlysa extra stämman. Efterkommer allmänningstyrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämman.

38 §.

Underlåter allmänningsstyrelsen att i föreskriven ordning utlysa ordinarie allmänningsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran som i 37 § tredje stycket sägs utlyst stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen att, på anmälan av delägare, ofördröjligen utlysa stämma.

Om reglemente.

39 §.

Reglemente för häradsallmänning skall, utöver vad ovan stadgats, angiva: den ort där allmänningsstyrelsen skall hava sitt säte; huru styrelsen skall sammansättas, den tid för vilken styrelsen skall utses och grunderna för dess beslutförhet; antalet revisorer samt hur och för vilken tid dessa skola utses; tiden för räkenskapsavslutning; platsen för hållande av ordinarie allmänningsstämma; samt det sätt varpå kallelse till allmänningsstämma skall ske och den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Skall enligt reglementet delägarnas beslutanderätt å allmänningsstämma utövas genom distriktsombud, skall reglementet tillika innehålla föreskrifter om den ordning, i vilken dessa skola utses.

40 §.

I reglemente må ej intagas bestämmelse om rätt för delägarna, styrelsen eller annan att besluta skyldighet för delägarna att med egna medel bidraga till bestridande av utgifter och ej heller eljest bestämmelse som är stridande mot föreskrift i denna lag eller i lag eller författning i övrigt.

41 §.

Förslag till reglemente skall uppgöras av delägarna samt underställas Konungen för prövning och fastställelse. Konungen äger vidtaga de ändringar i förslaget som må finnas påkallade.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av delägarna eller den minoritet av dem, som bestämts i reglementet, medgivas av Konungen. Har dylikt förslag väckts av minoritet som nyss sagts, skola innan förslaget slutligen prövas delägarna erhålla tillfälle att yttra sig.

Om talan mot allmänningsstyrelse och revisorer.

42 §.

Varder talan å allmänningsstyrelsens förvaltning under den tid förvaltningsberättelse omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å allmänningsstämma, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit styrelsen beviljad.

Utän hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna anställas mot honom, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

43 §.

Talan mot revisorer enligt 30 § må ej anställas sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å allmänningstämman, utan så är att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

Om laga domstol.

44 §.

Delägarna i häradsallmänning skola i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort där allmänningstyrelsen enligt reglementet har sitt säte.

Om vissa till socknar hörande allmänningar.

45 §.

Har häradsallmänning enligt Konungens medgivande delats mellan socknarna inom häradet under villkor att varje socken tilldelad allmänningsslott ej finge skiftas mellan hemmanen i socknen, skall vad i denna lag är stadgat om häradsallmänning i tillämpliga delar gälla om sådan till socken hörande allmänning.

För varje dylik allmänning skall i den ordning som i 41 § sägs uppgöras och fastställas reglemente med bestämmelser rörande allmänningens förvaltning.

Straffbestämmelser.

46 §.

Använder någon, som företräder delägarna i häradsallmänning i förvaltningen av dem tillhörig egendom, sådan egendom eller inkomst därifrån uppsåtligen i strid mot denna lag eller enligt lagen meddelad föreskrift, straffes med dagsböter.

Om fullföljd av talan.

47 §.

1 mom. Menar delägare att beslut som fattats å delägar- eller allmänningstämman icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag eller författning eller mot reglementet, må han däremot föra talan genom besvär, vilka jämte överklagade beslutet skola hava inkommit till länssty-

relsen inom en månad efter beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad. Ändå att talan föres mot beslutet, skall det gå i verkställighet, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

Utslag varigenom delägar- eller allmäningsstämmas beslut upphävts eller ändrats gälla jämväl för de delägare som ej klagat.

2 mom. Över beslut som länsstyrelsen meddelat enligt denna lag föres klagan hos Konungen genom besvär, som skola hava inkommit till jordbruksdepartementet inom en månad från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Genom denna lag upphäves lagen den 13 maj 1932 (nr 107) om häradsallmänningar.

Äger enligt avtal, som träffats före nya lagens ikraftträdande, arrendator av kronan tillhörig jordbruksegendom eller ekklesiastikt löneboställe rätt att tillgodonjuta till egendomen eller bostället hörande andel i häradsallmänning, vare arrendatorn berättigad att under den tid avtalet gäller utöva jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmänningen.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

Förslag
till
Lag
om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Med allmänningsskog förstås i denna lag område som avsatts till besparingsskog vid storskifte i Kopparbergs och Gävleborgs län eller till allmänning vid avvittring i Västerbottens och Norrbottens län.

2 §.

Allmänningsskog tillhör ägarna av de fastigheter för vilka skogen vid storskifte eller avvittring blivit avsatt eller med vilka, enligt vad vid jorddelning bestämts, är förenad rätt till delaktighet i skogen.

Ägarna av nämnda fastigheter åtnjuta delaktighet i skogen, där ej för särskilt fall annorlunda bestämts, efter reducerat jordtal eller hemmantal eller, i fråga om fastigheter för vilka rätten till delaktighet bestämts vid jorddelning, efter den därvid stadgade grunden.

Denna lag medför ej rubbning i den rätt till skog som enligt vad särskilt är stadgat tillkommer lapparna.

3 §.

Är rätt till delaktighet i allmänningsskog förenad med fastighet som innehaves med ständig eller ärftlig besittningsrätt eller såsom boställe, äge innehavaren tillgodonjuta sagda rätt samt i frågor rörande allmänningsskogen utöva rösträtt för fastigheten.

4 §.

Delägare må ej å annan överlåta sin rätt till delaktighet i allmänningskog annorledes än gemensamt med den fastighet varmed rätten är förenad. Överlåtelse som sker i strid häremot vare ogill.

Utän hinder av vad nu stadgats må delägare, där han enligt det för allmänningsskogen gällande reglementet äger rätt till utdelning från denna, å annan överlåta sagda rätt. Sådan överlåtelse gäller ej mot ny ägare eller innehavare av fastigheten, dock att, där överlåtelsen skett genom avtal enligt

vilket nyttjanderätt upplåtits till fastigheten, överlåtelsen skall, om ej annat avtalats, gälla så länge nyttjanderätten äger bestånd. Överlåtelse som här avses medför ej befogenhet att utöva delägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmännings skogen.

5 §.

Allmännings skog skall bibehållas oförminskad där ej här nedan annorlunda stadgas. Allmännings skog må ej belastas med in-teckning och ej heller tagas i mät för annan fordran än sådan för vilken åtnjutes förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken till betalning ur skogen.

6 §.

Delägarnas rätt till allmännings skog skall, där ej i lag för särskilt fall annorlunda stadgas, tillgodogöras för delägarnas eller ortsbefolkningens gemensamma räkning enligt vad i denna lag sägs.

7 §.

1 mom. Allmännings skog skall förvaltas av en av delägarna vald allmän-ningsstyrelse. Denna skall ock förvalta vad från skogen härflyter. I regle-mentet må dock föreskrivas, att inkomst som härflyter från skogen eller fond som bildats av sådan inkomst skall förvaltas av särskild av delägarna vald ekonominämnd eller av myndighet. I reglementet må ock bestämmas att en eller flera ledamöter av allmänningsstyrelsen eller ekonominämnd skola utses av länsstyrelsen.

Allmänningsstyrelsen utövar delägarnas beslutanderätt i alla frågor i vilka beslutanderätten ej genom lag eller reglementet förbehållits delägarna, ekonominämnd eller myndighet. I fall då beslutanderätten tillkommer del-ägarna utövas den å allmänningsstämma.

2 mom. Beträffande förvaltningen av fond som bildats av inkomst från be-sparings skogarna inom Venjans socken eller från Lima eller Transtrands sockens besparings skog äger Konungen utan hinder av vad i denna lag stad-gas efter vederbörande deläga-res hörande meddela särskilda bestämmelser.

3 mom. För varje allmännings skog skall i den ordning nedan sägs fast-ställas reglemente med bestämmelser rörande förvaltningen av skogen och vad därifrån härflyter.

Om avyttring och införlivning av mark.

8 §.

Till allmännings skog hörande område må avyttras genom försäljning eller annorledes, om avsevärd förmån för delägarna därigenom vinnes samt avyttringen ej länder skogsskötselns å allmännings skogen till men eller om eljest synnerliga skäl föreligga till avyttringen. Rätt att besluta om dylik avyttring tillkommer delägarna, men avyttringen blir ej giltig med mindre den godkännes av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

9 §.

1 mom. Vilja delägarna inköpa mark för allmänningssskogs utvidgning, äga de besluta därom. Beslutanderätt i sådant avseende tillkommer även allmäningsstyrelsen, om reglementet medgiver det.

2 mom. Mark som förvärvats av delägarna må av dem åter avyttras, där ej marken i den ordning nedan sägs blivit införlivad med allmänningssskogen. Det ankommer på delägarna att besluta om sådan avyttring, dock må beslutanderätt härutinnan i reglementet tillerkännas även allmänningsstyrelsen.

Om avyttring av mark, vars införlivning med allmänningssskogen vägrats, stadgas i 15 §.

10 §.

Har mark förvärvats av delägarna i allmänningssskog för medel som härflutit från skogen eller genom byte mot vederlag av skogen tillhörande mark eller genom gåva, åligger det allmänningsstyrelsen att inom tre år efter det förvärvet skedde hos länsstyrelsen göra ansökan om markens införlivning med allmänningssskogen. Länsstyrelsen äger dock i särskilt fall medgiva undantag från denna skyldighet.

11 §.

Införlivning av mark med allmänningssskog må äga rum under villkor:

1) att marken i sin helhet eller till huvudsaklig del är skogbärande eller tjänlig till skogsbörd samt så belägen, att den lämpligen kan förvaltas gemensamt med allmänningssskogen, eller ock att den är behöflig för allmänningssskogens bevakning eller skötsel;

2) att marken genom rågång eller genom lantmäteri- eller mättningsföretning som fastställts eller eljest är lagligen gällande är skild från annan mark;

3) att marken såsom särskild fastighet upptagits i fastighetsregistret;

4) att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken;

5) att klander ej instämts å fånget, att delägarnas rätt till marken ej heller eljest finnes tvistig samt att marken ej utmätts eller beslut meddelats varigenom in-tecknad fordran fastställts till betalning ur denna;

6) att marken icke besväras av återköpsrätt eller av någon vare sig sökt eller beviljad in-teckning för fordran eller rätt till avkomst eller annan förman samt ej heller enligt 11 kap. 2 § jordabalken häftar för fordran eller sådan rätt; samt

7) att marken ej heller är belastad med sådan nyttjande- eller servitutsrätt som förhindrar tillämpande av planmässig skogshushållning å marken eller eljest strider mot det med införlivningen avsedda syftet.

12 §.

Finner länsstyrelsen laga hinder ej möta för bifall till ansökningsen, skall länsstyrelsen meddela förordnande om markens införlivning med allmänningssskogen.

Prövas det i 11 § 1) stadgade villkoret för införlivning i fråga om marken vara för handen men möter på grund av bestämmelserna i 11 § 2)—7) hinder för ansökningens beviljande, förelägge länsstyrelsen sökanden att inom viss tid, högst tio år, styrka att hindret undanröjts vid äventyr att ärendet eljest företages till avgörande i befintligt skick.

Begär sökanden före utgången av den i föreläggandet stadgade tiden uppskov med fullgörande därav, äge länsstyrelsen, om skäl äro därtill, bevilja ytterligare uppskov under tid, ej överstigande tio år.

13 §.

Beträffande mark som införlivats med allmänningsskog skola, med undantag som i 14 § sägs, de enligt denna lag för allmänningsskogen gällande bestämmelserna så ock vad eljest i lag eller författning är stadgat om nyttjande av allmänningsskogen äga tillämpning.

Vad i första stycket är sagt skall ock gälla i fråga om andel i samfälld äga, där sådan andel hör till mark som införlivats med allmänningsskog.

14 §.

1 mom. Införlivning medför ej rubbning i den införlivade markens ansvarighet för fordran eller annan rätt varför marken särskilt häftar.

2 mom. Därest efter klander å delägarnas fång till införlivad mark denna vinnes från delägarna, vare förordnandet om införlivning utan verkan.

3 mom. Är med mark som införlivas med allmänningsskog förenad rätt till delaktighet i skogen, skall genom införlivningen sagda rätt upphöra att gälla. Skiljes marken sedermera från skogen, skall rätten åter tillkomma marken.

15 §.

Avslås ansökan om införlivning av mark med allmänningsskog, skall marken, där ej delägarnas förvärv av denna för sådan händelse förfaller, av allmäningsstyrelsen försäljas då så lämpligen kan ske och i varje fall då försäljning kan äga rum utan förlust för delägarna.

Det åligger allmäningsstyrelsen att sedan försäljning skett ofördröjligen göra anmälan därom till länsstyrelsen samt därvid foga försäljningshandlingen i huvudskrift eller bestyrkt avskrift.

16 §.

Länsstyrelsen har att övervaka, att allmäningsstyrelsen fullgör sina skyldigheter enligt 10 och 15 §§. Åsidosätter allmäningsstyrelsen sådan skyldighet, må länsstyrelsen genom vite tillhålla allmäningsstyrelsen att fullgöra den.

Om avkastning och annan inkomst från allmänningskog.

17 §.

Till allmänningskogs avkastning räknas i denna lag all den inkomst in natura eller i penningar som erhålles genom tillgodogörande av delägarnas rätt till skogen, i den mån sådant tillgodogörande skall ske för gemensam räkning, dock med undantag av kapitalinkomst som härflyter från skogen.

Till kapitalinkomst från allmänningskog hänföras i denna lag medel som inflyta genom avyttring av mark från skogen, ersättning för mark som genom expropriation, inlösen enligt lagen om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område eller annat dylikt förfarande skiljes från skogen samt ersättning för nyttjande- eller servitutsrätt som genom sådant förfarande upplåtes å skogen ävensom ersättning för skada eller intrång, som allmänningskogen genom dylikt förfarande tillskyndas, där sådan ersättning bestämts att utgå i penningar på en gång.

18 §.

Behållen avkastning må, enligt närmare föreskrifter, som meddelas i reglementet, användas till betalning av utskylder för de fastigheter med vilka rätt till delaktighet i skogen är förenad, till främjande av jordbruket inom den eller de socknar eller delar av socknar för vilkas jordägare skogen blivit avsatt eller till annat ändamål som är till gagn för delägarna eller för befolkningen i sagda socknar eller sockendelar; dock må avkastning från Svärdsjö och Svartnäs socknars besparingskog, Envikens sockens besparingskog, Dorotea övre allmänningskog, Vilhelmina övre allmänningskog, Sorsele övre allmänningskog, Tärna och Stensele allmänningskog eller allmänningskog som särskilt avsatts för nybyggare användas för ändamål som sist sagts, allenast där det är till gagn för delägarna i skogen.

19 §.

Rätt att besluta om användningen av behållen avkastning tillkommer delägarna.

Vilja delägarna använda fonderad avkastning till annat ändamål än det, för vilket fonderingen ägt rum, vare beslut därom icke giltigt, med mindre det biträts av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst två tredjedelar av allmänningskogens hela delaktighetstal.

20 §.

Delägarnas beslutanderätt enligt 19 § må, utom för det fall som avses i andra stycket, genom reglementet helt eller delvis uppdragas åt allmänningstyrelsen.

21 §.

Kapitalinkomst skall användas eller fonderas för verkställande av grundförbättringar å allmänningskogen eller för inköp av mark för skogens ut-

vidgning eller för annat dylikt ändamål. Det tillkommer länsstyrelsen att på framställning av allmänningsstyrelsen meddela närmare föreskrifter i detta hänseende.

Har mark som förvärvats för kapitalinkomst ej lagligen införlivats med allmänningsskogen, skall, där marken försäljes, köpeskillingen anses utgöra kapitalinkomst.

I fråga om ränta å kapitalinkomst och avkastning av mark som avses i andra stycket skall vad i 18—20 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Om allmänningsstyrelse, ekonominämnd, revisorer och allmänningsstämma.

22 §.

Ledamot av allmänningsstyrelse eller ekonominämnd skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för särskilt fall medgiver undantag härifrån.

Ledamot av allmänningsstyrelse eller ekonominämnd må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem som utsett honom.

Avgår styrelse- eller nämndledamot innan den tid för vilken han blivit utsedd gått till ända och finnes ej suppleant, skall, där den avgångne valts av delägarna, på föranstaltande av allmänningsstyrelsen val av ny ledamot för återstående tiden ofördröjligen hållas samt, om den avgångne utsetts av länsstyrelsen, anmälan om avgången genast göras hos denna myndighet för utseende av ny ledamot för samma tid. Utan hinder av vad nu stadgats må dock med val av ny ledamot kunna anstå till nästa ordinarie allmänningsstämma, såframt styrelsen eller nämnden är beslutför med kvarstående ledamöter samt uppskovet ej strider mot bestämmelse i reglementet.

23 §.

Allmänningsstyrelse, ekonominämnd och myndighet som förvaltar delägarna tillhörig egendom äge i fråga om den egendom som står under dess förvaltning att själv eller genom ombud ej mindre gentemot tredje man handla å delägarnas vägnar än även inför domstolar och andra myndigheter företräda delägarna.

Angående befogenhet för styrelse- eller nämndledamot att för delägarna mottaga delgivning i angelägenheter rörande egendom som står under styrelsens eller nämndens förvaltning skall vad i 33 kap. 17 § rättegångsbalcken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vill styrelsen, nämnden eller myndigheten kära till delägarna, utlyse styrelsen allmänningsstämma för val av ombud att i tvisten föra delägarnas talan. Stämning skall anses delgiven, då den blivit föredragen å stämman.

24 §.

Ledamot av allmänningsstyrelse eller ekonominämnd äge ej delta i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller

må han handlägga fråga angående avtal mellan delägarna och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot ledamoten eller tredje man.

25 §.

Styrelse- eller nämndledamöter som genom att överskrida dem tillkommande befogenhet eller eljest uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskynda delägarna skada, svare för skadan en för alla och alla för en. Vad nu sagts skall ock gälla, där styrelse- eller nämndledamöter tillskynda tredje man skada genom överträdelse av denna lag, reglementet eller annan föreskrift, som myndighet enligt denna lag meddelat eller fastställt.

26 §.

Allmäningsstyrelses och ekonominämnds förvaltning och räkenskaper skiljas granskas av två eller flera revisorer.

Till revisor må ej utses den som är i delägarnas eller styrelse- eller nämndledamots tjänst.

Den tid för vilken revisor utses må ej utgå före nästa ordinarie allmäningsstämma.

Revisor må, ändå att den tid för vilken han blivit utsedd ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem, som utsett honom.

Avgår av delägarna vald revisor innan den tid för vilken han blivit vald gått till ända och finnes ej suppleant, åligger det allmäningsstyrelsen att ofördröjligen föranstalta om val av ny revisor.

27 §.

Det åligger allmäningsstyrelse och ekonominämnd beträffande egendom som av styrelsen eller nämnden förvaltas att årligen inom tid, som angives i reglementet, till vederbörande revisorer avlämna en av styrelsens eller nämndens ledamöter underskriven förvaltningsberättelse för det förflutna räkenskapsåret tillika med redovisning över inkomster och utgifter.

28 §.

Allmäningsstyrelse och ekonominämnd skola bereda revisor tillfälle att när som helst inventera de kontanta medel och övriga tillgångar som stå under styrelsens eller nämndens förvaltning samt granska alla till förvaltningen hörande böcker, räkenskaper och andra handlingar. Av revisor begärd upplysning angående förvaltningen må ej av styrelsen eller nämnden vägras.

Vid fullgörande av sitt uppdrag hava revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter som av delägarna meddelas och ej avse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot reglementet.

Det åligger revisorerna eller, där enligt reglementet särskilda grupper re-

visorer utsetts, envar sådan grupp att för varje räkenskapsår inom tid, som bestämmes i reglementet, avgiva och till allmänningsstyrelsen överlämna en av revisorerna eller gruppen underskriven berättelse över granskningen.

29 §.

Hava revisorer i sin berättelse eller annan handling som framlägges å allmänningsstämma mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling som av dem granskats, eller hava de vid fullgörandet av sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de som låtit sådant komma sig till last delägarna ansvariga för all där-av uppkommande skada, en för alla och alla för en.

30 §.

I reglementet må bestämmas, att delägarnas beslutanderätt å allmänningsstämma skall utövas genom distriktsombud, utsedda på delägarstämmor för särskilda distrikt.

31 §.

Å delägarstämma äge envar ägare eller i 3 § omförmäld innehavare av fastighet inom distriktet, med vilken rätt till delaktighet i allmänningsskogen är förenad, rösträtt efter grunden för sagda delaktighet, där ej nedan i denna paragraf annorlunda stadgas.

För omyndig delägare röstar förmyndare som har vederbörande fastighet under sin förvaltning eller, där flera sådana förmyndare finnas, den som de bland sig utse. För oskiftat dödsbo, bolag eller annan samfällighet må ej mera än en person utöva rösträtt.

Frånvarande delägares rösträtt må å stämman utövas genom ombud. Ej må dock någon på grund av fullmakt rösta för mera än en delägare.

Ej må någon å delägarstämma för egen eller annans räkning utöva rösträtt för mera än en tiondel av hela det delaktighetstal som är företrätt å stämman eller den mindre del därav, som må vara bestämd i reglementet.

32 §.

Vad i 31 § är stadgat angående delägarstämma skall äga motsvarande tillämpning i fråga om allmänningsstämma, där beslutanderätten utövas omedelbart av delägarna.

33 §.

Å allmänningsstämma, där beslutanderätten utövas genom distriktsombud, äge sådant ombud utöva rösträtt för det delaktighetstal beträffande allmänningsskogen, som sammanlagt tillkommer delägarna i det distrikt för vilket ombudet utsetts. Företrädes å stämman distrikt av flera ombud, äga dessa rösta för lika andel av sagda tal. Enskild delägare vare dock obeta- get att, själv eller genom ombud, å stämman utöva rösträtt för honom tillkommande delaktighetstal, som i så fall avräknas från vederbörande distriktsombuds röstetal.

34 §.

Ej må någon själv eller genom ombud eller såsom ombud för annan å allmänningssstämma deltaga i behandlingen av fråga rörande avtal mellan honom och delägarna. Ej heller må han deltaga i behandling av fråga angående avtal mellan dessa och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse som kan vara stridande mot delägarnas. Vad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Ledamot av allmänningstyrelse eller ekonominämnd må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för vilken han är ansvarig, eller i val av revisor.

35 §.

Ordinarie allmänningssstämma skall hållas en gång om året å tid, som bestämmes i reglementet.

Å sådan stämma skola allmänningstyrelsens och ekonominämnds förvaltningsberättelser för det förflutna räkenskapsåret jämte därvid fogade redovisningar samt den eller de berättelser, som avgivits av revisorerna för samma år, framläggas, och skola å stämman frågorna om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen och nämnden för den tid förvaltningsberättelserna omfatta företagas till avgörande.

Med sådan fråga skall dock anstå till fortsatt stämma å viss dag, minst fyra och högst åtta veckor därefter, om så påfordras av röstande för ett sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningsskogens hela delaktighetstal. Utöver sagda tid vare uppskov ej medgivet.

Val av ledamöter av allmänningstyrelse eller ekonominämnd samt revisorer må företagas endast å ordinarie stämma, dock att fyllnadsval varom i 22 § sista stycket och 26 § femte stycket förmåles må äga rum å extra stämma.

36 §.

Allmänningstyrelsen äge när den finner lämpligt utlysa extra allmänningssstämma.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angivande av skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske. Hava jämlikt reglementet särskilda grupper revisorer utsetts, äge varje grupp samma rätt. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna eller vederbörande grupp utlysa stämma. Råder ej enighet om stämmas utlysande, gäller den mening varom de flesta förena sig och vid lika röstetal deras mening som anse extra stämma böra hållas.

Extra stämma skall ock av styrelsen utlysas då det för uppgivet ändamål skriftligen påfordras av ekonominämnd, myndighet som i 7 § 1 mom. första stycket avses eller delägare med sammanlagt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondel av allmänningsskogens hela delaktighetstal eller den mindre del därav som må vara bestämd i reglementet.

Länsstyrelsen äge ock, när så finnes nödigt, anmoda allmänningsstyrelsen att utlysa extra stämma. Efterkommer allmänningsstyrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må länsstyrelsen själv utlysa stämma.

37 §.

Underlåter allmänningsstyrelsen att i föreskriven ordning utlysa ordinarie allmänningsstämma eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran som i 36 § tredje stycket sägs utlyst stämma att hållas så snart det med iakttagande av föreskriven kallelsetid kan ske, har länsstyrelsen att, på anmälan av ekonominämnd, myndighet som i 7 § 1 mom. första stycket avses eller delägare, ofördröjligen utlysa stämma.

Om reglemente.

38 §.

Reglemente för allmänningssskog skall, utöver vad ovan stadgats, angiva den ort där allmänningsstyrelsen skall hava sitt säte;

huru styrelsen och, i förekommande fall, ekonominämnd skola sammanställas, den tid för vilken de skola utses och grunderna för deras beslutförhet;

antalet revisorer samt hur och för vilken tid dessa skola utses;

tiden för räkenskapsavslutning;

platsen för hållande av ordinarie allmänningsstämma; samt

det sätt varpå kallelse till allmänningsstämma skall ske och den tid före stämma, då föreskrivna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Skall enligt reglementet delägarnas beslutanderätt å allmänningsstämma utövas genom distriktsombud, skall reglementet tillika innehålla föreskrifter om den ordning, i vilken dessa skola utses.

39 §.

I reglemente må ej intagas bestämmelse om rätt för delägarna, styrelsen eller annan att besluta skyldighet för delägarna att med egna medel bidra till bestridande av utgifter och ej heller eljest bestämmelse som är stridande mot föreskrift i denna lag eller i lag eller författning i övrigt.

40 §.

Förslag till reglemente skall uppgöras av delägarna. Förslaget insändes till länsstyrelsen, som med eget yttrande överlämnar förslaget till Konungen för prövning och fastställelse. Konungen må vidtaga de ändringar i förslaget som må finnas påkallade.

Ändring av fastställt reglemente må efter förslag av länsstyrelsen, delägarna eller den minoritet av dem som bestämts i reglementet medgivas av Konungen. Väckes av delägarna förslag om sådan ändring, skall om behandling och prövning av förslaget gälla vad i första stycket stadgas. Har

dylikt förslag väckts av länsstyrelsen eller av minoritet som nyss sagts, skola innan förslaget slutligen prövas delägarna erhålla tillfälle att yttra sig.

Om talan mot allmäningsstyrelse, ekonominämnd och revisorer.

41 §.

Varder talan å allmäningsstyrelsens eller ekonominämnds förvaltning under den tid förvaltningsberättelse omfattar ej anställd inom sex månader från det berättelsen framlades å allmäningsstämma, vare så ansett som om ansvarsfrihet blivit styrelsen eller nämnden beviljad.

Utan hinder därav, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen som grundas därpå, att styrelse- eller nämndledamot begått brottslig handling, kunna anställas mot honom, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

42 §.

Talan mot revisorer enligt 29 § må ej anställas sedan två år förflutit från det revisorerens berättelse framlades å allmäningsstämma, utan så är att talan grundas därpå, att brottslig handling blivit begången.

Om behörig myndighet.

43 §.

Delägarna i allmänningsskog skola i de mål, för vilka ej annorlunda genom lag stadgas, lyda under allmän underrätt i den ort varest allmänningssstyrelsen eller, där målet angår egendom som förvaltas av ekonominämnd eller myndighet, denna enligt gällande föreskrifter har sitt säte.

44 §.

Är allmänningsskog belägen inom två eller flera län skola de uppgifter som enligt denna lag eller reglementet tillkomma länsstyrelse eller skogsvårdsstyrelse i fråga om sådan skog handhas av länsstyrelsen eller skogsvårdsstyrelsen i det län där allmänningssstyrelsen enligt reglementet har sitt säte.

Straffbestämmelser.

45 §.

Använder någon, som företräder delägarna i allmänningsskog i förvaltningen av dem tillhörig egendom, sådan egendom eller inkomst därifrån uppsåtligen i strid mot denna lag eller enligt lagen meddelad föreskrift, straffes med dagsböter.

Om fullföljd av talan.

46 §.

1 mom. Menar delägare att beslut som fattats å delägar- eller allmän-
ningsstämma icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot lag
eller författning eller mot reglementet må han däremot föra talan genom
besvär, vilka jämte överklagade beslutet skola hava inkommit till läns-
styrelsen inom en månad efter beslutets dag. Försummas det, vare rätt till
talan förlorad. Ändå att talan föres mot beslutet skall det gå i verkställig-
het, där ej länsstyrelsen annorlunda förordnar.

Utslag varigenom delägar- eller allmäningsstämmas beslut upphävts el-
ler ändrats gälle jämväl för de delägare som ej klagat.

2 mom. Över beslut som länsstyrelse meddelat enligt denna lag föres
klagan hos Konungen genom besvär som skola hava inkommit till jordbruks-
departementet inom en månad från den dag klaganden erhöi del av be-
slutet.

Övergångsbestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Genom denna lag upphäves lagen den 17 juni 1938 (nr 297) om allmän-
ningsskogar i Norrland och Dalarna.

Äger enligt avtal, som träffats före nya lagens ikraftträdande, arrendator
av kronan tillhörig jordbruksegendom eller ecklesiastikt boställe rätt att
tillgodonjuta till egendomen eller bostället hörande andel i allmänningss-
skog, vare arrendatorn berättigad att under den tid avtalet gäller utöva
jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande skogen.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till lagrum,
som ersatts med bestämmelse i nya lagen, skall denna i stället tillämpas.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändrad lydelse av 45 § 1 mom. skogsvårdslagen
den 21 maj 1948 (nr 237).

Härigenom förordnas, att 45 § 1 mom. skogsvårdslagen den 21 maj 1948 skall erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse.)

45 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantages skogsmark med därå växande skog

1) lydande under lagen om häradsallmänningar eller lagen om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna;

2) å ecklesiastika boställen och andra fastigheter av kyrklig natur;

3) å sådana fastigheter, som avses i § 4 förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; samt

4) å övriga kronan tillhöriga fastigheter, som icke innehavas med stadgad åborätt.

(Föreslagen lydelse.)

45 §.

1 mom. Från tillämpningen av denna lag undantages skogsmark med därå växande skog

1) å ecklesiastika boställen och andra fastigheter av kyrklig natur;

2) å sådana fastigheter, som avses i § 4 förordningen den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; samt

3) å övriga kronan tillhöriga fastigheter, som icke innehavas med stadgad åborätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1953.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 maj 1951.

Närvarande:

justitieråden EKBERG,
STRANDBERG,
LJUNGGREN,
regeringsrådet BJÖRKHOLM.

Enligt lagrådet den 28 mars 1951 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 2 februari 1951, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) lag om häradsallmänningar;
- 2) lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 45 § 1 mom. skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av chefen för rättsavdelningen i jordbruksdepartementet S. J. M. Strömberg.

Lagrådet yttrade:

Förslaget till lag om häradsallmänningar.

6 §.

Beträffande denna paragraf hänvisas till vad lagrådet anför vid 40 §.

7 §.

Enligt 8 § första stycket första punkten lagen den 13 maj 1932 om häradsallmänningar skall häradsallmänning jämte vad därifrån härflyter förvaltas av en av delägarna utsedd allmänningsstyrelse, där ej i lagen annorlunda stadgas. Sistnämnda erinran har enligt motiven till lagen betingats därav att enligt 30 § andra stycket befogenheten att förvalta häradsallmänning under vissa förutsättningar kan av länsstyrelsen fräntagas allmänningsstyrelsen och överlämnas åt en eller flera gode män. Någon motsva-

rande bestämmelse har icke influtit i det remitterade förslaget. Detta innehåller ej heller i övrigt något stadgande, enligt vilket förvaltningen kan utövas av annan än allmänningsstyrelsen. Lagrådet hemställer därför, att uttrycket »där ej i denna lag annorlunda stadgas» i första stycket första punkten av förevarande paragraf måtte utgå.

8 §.

Den rätt till delaktighet i häradsallmänning, som är förenad med en fastighet, får enligt förevarande bestämmelse i vissa fall avlösas av allmänningsstyrelsen. Såsom motivering för en sådan avlösningsrätt anförde utredningen bland annat, att häradsallmänningarna vore avsedda att vara den jordbrukande befolkningen till gagn. I närheten av tätorterna skedde emellertid ofta en omfattande avstyckning av tomter från mantalssatta jordbruksfastigheter. Denna utveckling ginge stundom så långt, att av den ursprungliga fastigheten slutligen återstode endast gator, vägar och allmänna platser, vilka dock alltjämt vore bärare av mantalet och därmed förenad andel i häradsallmänning. Vidare hade det före tillkomsten av nu gällande jorddelningslag i stor utsträckning förekommit, att fastigheter med del i häradsallmänning genom ägostyckning uppdelats i mindre lotter för tomtändamål. Dessa lotter hade åsatts hemmantal och därigenom erhållit andelar i allmänningen. Ej sällan vore dessa andelar så små, att den rätt till utdelning de medförde saknade praktisk betydelse. Såsom exempel nämndes fall, vari utdelningen understigit 50 öre för år. Uppenbart vore, att det i fall av nu åsyftad beskaffenhet skulle innebära fördelar från flera synpunkter att kunna utlösa vederbörande fastighet från dess delaktighet i allmänningen. Utredningen förordade därför bestämmelser härom. Enligt dessa skulle som villkor för rätt till avlösning gälla, att den fastighet, vartill andelen hörde, ej längre vore att betrakta såsom jordbruksfastighet.

Departementschefen har framhållit, att förslaget att andel i häradsallmänning under vissa omständigheter skulle kunna avlösas vore ägnat att medföra betydande fördelar i olika avseenden. Den modifikationen har emellertid gjorts i utredningens förslag att som villkor för avlösning uppställts, att vederbörande fastighet ej längre är taxerad som jordbruksfastighet. Enligt vad departementschefen anført, medför detta, att avlösning icke medgivits beträffande andelar, som tillhöra skogsfastigheter utan jordbruk. Sådana andelar vore understundom av betydande storlek, och det vore därför icke uteslutet, att en förlust av andelsrätten skulle kunna leda till sänkning av fastighetens marknadsvärde med åtföljande försämring av in-teckningshavares säkerhet.

Enligt det föreliggande förslaget skall väl ägaren av den fastighet, om vars andelsrätt är fråga, höras över ansökan om avlösning av andelsrätten, men avlösning kan äga rum trots att han bestrider ansökningen. Löseskillingen skall bestämmas enbart på grundval av utdelningen utan hänsyn till fonder och liknande tillgångar. Uteslutet är alltså icke, att löseskillingen kan komma att understiga det verkliga värdet av andelsrätten och att fastig-

hetsägaren följaktligen kan komma att lida förlust, om avlösningen genomföres. Vidare är att märka, att förslaget icke heller innehåller några bestämmelser, som avse att skydda inteckningshavare mot förlust.

Av vad nu anförts framgår, att fastighetsägarens och inteckningshavarernas rätt icke kan anses vara tillgodosedd på ett betryggande sätt, därest fråga är om avlösning av andelar, som äga mera betydande värde. Enligt lagrådets mening är det därför välbetänkt, att avlösningens rätt beträffande andelar, som tillhöra skogsfastigheter, icke medgivits. Departementschefen har framhållit, att det enligt förslaget endast i sällsynta undantagsfall kunde bliva fråga om avlösning av annat än andelar av obetydligt värde. Det må emellertid framhållas, att avlösning icke under några förhållanden bör få ske, därest densamma skulle medföra avsevärt förfång för fastighetens ägare eller i 3 § omnämnd innehavare av fastigheten eller inteckningshavare och denne icke lämnat medgivande till avlösningen. Sålunda bör tillstånd ej givas utan fastighetsägarens samtycke, därest löseskillingen skulle komma att med något avsevärt belopp understiga andelens verkliga värde; och även om ägaren lämnat medgivande till avlösning, bör sådan i allt fall icke tillåtas, om det kan antagas, att avlösningen skulle lända inteckningshavare till skada, och denne icke samtyckt till åtgärden. Det bör följaktligen ankomma å länsstyrelsen att, då ansökan om avlösning gjorts, icke blott tillse, att fastigheten äger delaktighet i allmänningen och ej är taxerad som jordbruksfastighet, utan jämväl företaga en sådan oskadlighetsprövning, som nu är sagd. Visserligen vore det ur principiell synpunkt riktigast, att detta åliggande komme till uttryck i lagtexten. Denna kan emellertid ej anses resa något hinder mot att sådan prövning äger rum. Härtill kommer, att med den utformning det remitterade förslaget fått avlösning praktiskt taget torde komma att avse endast andelar med bagatellartade värden och att man kan utgå från att länsstyrelsen självmant kommer att beakta förhållandet i de, av allt att döma, få undantagsfall, vari anledning därtill föreligger.

Med hänsyn härtill har lagrådet funnit sig kunna godtaga förslaget. Emellertid vill lagrådet understryka, att därest det skulle bliva fråga om att, såsom utredningen föreslagit, tillämpa avlösningens förfarandet även beträffande skogsfastigheter, särskilda lagbestämmelser måste anses erforderliga såsom garanti för att avlösning icke må lända rättsägare till verkligt förfång.

Enligt utredningens förslag skulle löseskillingen vid avlösning av rätt till delaktighet i häradsallmänning utgöra tjugufem gånger det belopp, vartill fastighetens utdelning från allmänningen genomsnittligen uppgått under de sist förflutna tio åren eller den kortare tid fastigheten ägt bestånd.

Beträffande det fall att fastighet, vars andel skall inlösas, ägt bestånd under kortare tid än tio år har kammarkollegiet anført att, när utdelningen, vare sig den utgått i penningar eller in natura, måste ha varit för varje fastighet bestämd med hänsyn till dennas mantal eller — i fråga om avstyckad lägenhet med andelsrätt — till viss kvotdel av stamfastighetens mantal, det

alltid syntes vara möjligt att i efterhand beräkna den på viss fastighet belöpande utdelningen under de senaste tio åren, även om fastigheten icke bestått så länge. Den av utredningen föreslagna regeln för dylika fall vore därför icke blott ägnad att leda till orättvisa utan även onödig.

Departementschefen har för sin del framhållit, att lösenbeloppet borde motsvara kapitaliserade värdet av den på fastighetens andelstal belöpande genomsnittsuddelningen för de tio senaste förflutna åren, samt i anslutning därtill anfört, att — såsom kammarkollegiet yttrat — med en sådan regel inga särskilda föreskrifter erfordrades för det fall att fastigheten icke ägt bestånd så länge som tio år. I andra stycket av nu förevarande paragraf har därefter åt bestämmelsen i ämnet givits den avfattningen, att ersättningens belopp skall bestämmas till två och en halv gånger sammanlagda värdet av vad som under de senaste förflutna tio åren belöpt på fastigheten i utdelning från allmanningen.

Den innebörd, som bestämmelsen enligt departementschefens ovan återgivna uttalande bör äga, skulle enligt lagrådets mening komma till tydligare uttryck, därest stadgandet så formulerades, att ersättningens belopp skall bestämmas till två och en halv gånger sammanlagda värdet av den på fastighetens delaktighetstal belöpande utdelningen från allmanningen för de senaste förflutna tio åren.

12 §.

I denna paragraf stadgas bland villkoren för att införlivning av mark med häradsallmanning må äga rum, under punkt 5) att beslut ej meddelats, varigenom intecknad fordran fastställts till betalning ur marken, samt under punkt 6) att marken icke besväras av någon vare sig sökt eller beviljad inteckning för fordran. Då med hänsyn till sistnämnda villkor sagda under punkt 5) upptagna bestämmelse icke torde äga någon självständig betydelse, synes densamma böra utgå ur lagen.

Såsom villkor för införlivning stadgas vidare bland annat, att marken upplagits i fastighetsregistret såsom särskild fastighet och att lagfart meddelats å delägarnas fång till marken. I anslutning härtill må erinras, att avstyckning av mark jämlikt 19 kap. 2 § jorddelningslagen må äga rum allenast om styckningsdelen till omfång och beskaffenhet i övrigt samt med hänsyn till belägenheten är sådan, att den för sig eller, om den är avsedd att i samband med avstyckningen sammanläggas med annan mark, tillsammans med denna bildar en fastighet, som är varaktigt lämpad för sitt ändamål.

Lantmäteristyrelsen har framhållit, att det enligt dessa stadganden strängt taget icke skulle vara möjligt för delägarna i en häradsallmanning att få till stånd en bättre arrondering genom inköp av smärre områden från angränsande fastigheter. Styrelsen har därför ansett det vara önskligt, att nämnda stadgande i jorddelningslagen finge tolkas så, att kravet på att avstyckningslott, som skall registreras för sig, skall vara lämpad att bestå såsom självständig fastighet icke behövde iakttagas, då fråga vore om av-

styckning av mark i syfte att införliva den med häradsallmänning och säkra utsikter föreläge för ett snabbt genomförande av införlivningen. Departementschefen har ansett en sådan tolkning stå i god överensstämmelse med grunderna för lagrummet.

Lagrådet beaktar till fullo önskvärdheten av att markförvärv i arronderingssyfte underlättas för delägarna i häradsallmänning men betvivlar, att den väg, varpå man tänkt nå detta mål, är framkomlig. Omförmälda stadgande i jorddelningslagen har tillkommit i syfte att förebygga olämplig fastighetsbildning. Det har ansetts vara av synnerlig vikt, att garantier skapas mot en alltför långt gående uppdelning av bestående fastigheter. Den fria rätten att i sammanhang med eller efter laga skifte uppdelas hemman och hemmansdelar, som tidigare rätt, hade medfört påtagliga olägenheter, bestående i jordens splittring och olämpliga uppdelning, och framtvingat restriktioner i allmänt intresse. Fastighetsindelningen fyller numera en jordpolitisk funktion. Ur allmän synpunkt har uppställts kravet på att endast sådana nya fastigheter få komma till stånd, vilka på ett varaktigt sätt äro lämpade för sitt ändamål. Uppfyller en avstyckningslott icke i och för sig detta villkor, är avstyckningen tillåten endast för såvitt lotten sammanlägges med annan mark och den fastighet, som därigenom bildas, är lämpad för sitt ändamål. Eftergift från dessa regler medgives i vissa, i lagen angivna fall, som i detta sammanhang sakna intresse.

Vid omförmälda stadgandes tillkomst framhölls uttryckligen, att den omständigheten, att styckningslott är avsedd att brukas tillsammans med annan jord, ej får medräknas vid bedömande av frågan om lottens lämplighet att utgöra en fastighet för sig. Det underströks, att skärpning av kravet på ändamålets varaktighet inträder, när det tilltänkta användningssättet förutsätter sambruk, samt att avstyckning då ej får ske med mindre den särskilda garanti för inträdet och fortbeståndet av sambruket föreligger, som sammanläggning utgör. Att bilda en fastighet, som enligt vad redan vid dess tillkomst kan konstateras är i och för sig oduglig, endast i förlitande på att den blir sambrukad med annan fastighet ansågs betänkligt. Lagrådet hänvisar härutinnan till fastighetsbildningssakkunnigas betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av jorddelningslagen m. m., SOU 1944 nr 46, s. 77 f. samt departementschefens uttalande i propositionen nr 232 till riksdagen 1947 (se NJA 1948 avd. II s. 16). I detta sammanhang äro jämväl följande rättsfall av visst intresse, nämligen NJA 1930 B 203, 1934 B 79 och 1935 s. 442.

Väl äro förhållandena, då fråga är om mark som är avsedd att införlivas med häradsallmänning, icke fullt jämförliga med dem vid sambruk i allmänhet, eftersom större anledning än eljest föreligger att antaga, att sambruket blir varaktigt vid en sådan införlivning. Emellertid föreligger ju intet hinder enligt häradsallmänningenslagen, att införlivad mark kan komma att skiljas från allmänningen genom försäljning, eventuellt tillsammans med annan jord. Uteslutet är alltså ej, att om avstyckning skulle tillåtas av en lott, trots att denna vore olämplig som fastighet för sig, den olämpliga fastigheten skulle kunna komma ut i marknaden. De skäl, som i allmänhet

tala för att bedömandet av frågan om avstyckningslots lämplighet att bilda en fastighet för sig icke får ske med hänsyn till avsett sambruk med annan jord, kunna därför icke anses sakna giltighet i förevarande fall. Ej heller låter det sig göra att betrakta införlivningsåtgärden likvärdig med sammanläggning och av denna anledning eftergiva kravet att, om lotten ej lämpligen kan utgöra en fastighet för sig, densamma måste sammanläggas med annan fastighet. Visserligen har den förstnämnda åtgärden viss offentlig-rättslig karaktär, men rättsverkningarna därav äro ur fastighetsbildnings-synpunkt i ingen mån jämförliga med dem, som äro förenade med en sammanläggning. Införlivningen utgör följaktligen icke sådan garanti mot olämplig fastighetsbildning, som oförmälda villkor för avstyckning avse att giva.

Härtill kommer ännu ett tungt vägande skäl, nämligen att såväl utformningen av reglerna om avstyckning som förarbetena till dessa måste föra till den slutsatsen, att extensiv lagtolkning icke är tillåten här. Faran av eftergift i fråga om de uppställda kraven för avstyckning är, att en icke avsedd och icke önskvärd uppmjukning av reglerna så småningom kan äga rum. Eftergift i ett fall leder nämligen lätt till sådan i ett annat, som är snarlikt; och fall kunna otvivelaktigt förekomma, som icke väsentligen skilja sig från förevarande, om huvudvikten lägges på frågan om varaktigheten av ett avsett sambruk. Exempelvis kan anföras, att en stiftelse förvärvar mark för arrondering av sitt skogsområde och hinder mot sammanläggning möter av någon anledning. Här kan man likaväl som vid införlivning med häradsallmänning presumera, att sambruket blir varaktigt.

På sålunda anförda grunder hyser lagrådet den uppfattningen, att om man vill underlätta för delägarna i häradsallmänning att få till stånd en bättre arrondering genom införlivning med allmänningen av smärre områden från angränsande fastigheter, den riktiga vägen är att företaga ändring av jorddelningslagen eller ock jämka bestämmelserna i häradsallmänningenslagen så, att dessa ej utgöra hinder mot införlivning av mark, vilken avstyckats för att sammanläggas med häradsallmänning eller fastighet, som är införlivad med sådan.

19 §.

Medan den nu gällande lagen om häradsallmänningar upptager utförliga regler om användningen av avkastningen från häradsallmänning, överlämnar den föreslagna nya lagen åt delägarna att besluta härom utan att de därvid äro bundna av detaljerade lagbestämmelser. I förevarande paragraf anges endast, att behållen avkastning må användas till utdelning åt allmänningens samtliga delägare efter deras delaktighet eller till annat ändamål, som är till gagn för delägarna. I och för sig synes intet vara att erinra mot vad sålunda föreslagits. Emellertid må framhållas, att stadgandet i 20 § andra stycket förutsätter, att avkastning kan fonderas för visst ändamål. I 22 § första stycket upptages en bestämmelse angående fondering av kapitalinkomst. Med hänsyn till avfattningen av sist oförmälda båda stadganden torde det vara lämpligt att i nu förevarande paragraf uttryckligen anges, att behållen av-

kastning jämväl må fonderas. Något hinder lärer icke föreligga att avkastning fonderas utan att i samband med beslutet därom bestämmes för vilket ändamål fonderingen sker. Det ankommer då på delägarna att framdeles besluta om de fonderade medlens användning för ändamål, som angives i nu ifrågavarande paragraf; uppenbarligen bliva bestämmelserna i 20 § andra stycket om kvalificerad majoritet ej tillämpliga i sådant fall.

23 §.

I den föreslagna lagen liksom i nu gällande lag om häradsallmänningar uppställs icke fordran därpå, att ledamot av allmänningsstyrelse skall vara myndig. Med hänsyn till de viktiga uppgifter, som åligga en allmänningsstyrelse, och det betydande värde häradsallmänning i allmänhet äger synes emellertid en sådan fordran vara fullt motiverad. Det må härutinnan även framhållas, att enligt aktiebolagslagen och det förslag till lag om ekonomiska föreningar, som genom proposition förelagts innevarande års riksdag, endast myndig person kan tillhöra aktiebolags respektive sådan förenings styrelse. På grund av det sagda hemställer lagrådet, att i första stycket av förevarande paragraf intages bestämmelse att ledamot av allmänningsstyrelse skall vara myndig.

27 §.

Enligt detta lagrum skola allmänningsstyrelsens förvaltning och räkenskaper granskas av två eller flera revisorer. Av vem de skola utses angives icke, utan avsikten är att reglementet skall innehålla bestämmelser därom. Enligt lagrådets mening är det emellertid mindre lämpligt, att frågan om vem som skall utse revisorerna lämnas helt öppen i lagen, helst som det i fjärde stycket av förevarande paragraf stadgas, att revisor må skiljas från uppdraget genom beslut av den eller dem som utsett honom, och i sista stycket gives en regel för det fall, att av delägarna vald revisor avgår utan att suppleant finnes. Med hänsyn härtill synes i första stycket lämpligen böra angivas, att revisorerna skola utses av delägarna eller på annat i reglementet angivet sätt.

I fråga om vilka personer, som ej må utses till revisorer, angiver förevarande lagrum allenast den som är i delägarnas eller styrelseledamots tjänst. Denna kortfattade och till sin innebörd mycket begränsade regel återfinnes i 1932 års lag om häradsallmänningar. Även äldre lagar rörande bolag och föreningar hade motsvarande föreskrift, d. v. s. utesluten var blott den som var i bolagets (föreningens) eller styrelseledamots tjänst. I nyare lagar på hithörande område har det emellertid ansetts påkallat att vidga kretsen av dem, som icke må utses till revisorer. Så har exempelvis skett i 107 § lagen den 14 september 1944 om aktiebolag, 100 § lagen den 17 juni 1948 om försäkringsrörelse samt 46 § i det innevarande års riksdag genom proposition förelagda förslaget till lag om ekonomiska föreningar. Enligt lagrådets mening bör ifrågavarande bestämmelse i det remitterade förslaget avfattas så, att den kommer i närmare överensstämmelse med motsvarande regler i nyss-

angivna lagstadganden. Vid lagtextens utformning på denna punkt torde lämpligen förslaget till lag om ekonomiska föreningar kunna tjäna till förebild. Sistnämnda lagförslags avfattning är jämväl så till vida att föredraga som därav tydligt framgår, att om jävsförhållande inträder efter det revisor utsetts, han blir obehörig för uppdraget.

31 §.

I förslaget upptagas endast tämligen knapphändiga regler rörande delägarstämma. Åtskilliga föreskrifter i detta hänseende, som återfinnas i 50—53 §§ 1932 års lag om häradsallmänningar, äro avsedda att erhålla sin motsvarighet i reglementsbestämmelser. Enligt 51 § 3 mom. sistnämnda lag åligger det i vissa fall länsstyrelsen att, därest delägarstämma ej blivit utlyst, vidtaga åtgärder för utlysande av sådan stämma. Då det synes mindre lämpligt att bestämmelse, varigenom länsstyrelse ålägges att fullgöra sådan uppgift, får sin plats i ett reglemente, hemställer lagrådet, att föreskrift i angivna hänseende upptages i lagen. Detta synes lämpligen kunna ske genom ett tillägg till 38 § av innehåll att vad där stadgas skall äga motsvarande tillämpning, därest delägarstämma ej utlyses i föreskriven ordning.

38 §.

Beträffande denna paragraf hänvisas till vad lagrådet anfört under 31 §.

39 §.

Därest, såsom lagrådet vid 27 § förordat, bestämmelse intages i nämnda paragraf om hur revisorer skola utses, föranleder detta en mindre jämkning i förevarande lagrum.

Den föreslagna lagen innehåller, i motsats till 1932 års lag, icke något stadgande om de fall, då å allmäningsstämma må företagas ärende som ej angivits i kallelsen. Enär vid sådant förhållande med hänsyn till sakens natur reglementet måste innehålla bestämmelser härom, torde bland de i nu ifrågavarande paragraf uppräknade ämnen, vari reglementet skall giva föreskrifter, böra upptagas även det nyss berörda.

40 §.

I förevarande paragraf har, i nära anslutning till 40 § andra stycket gällande lag, influtit föreskrift, att i reglemente ej må intagas bestämmelse om rätt för delägarna, styrelsen eller annan att besluta skyldighet för delägarna att med egna medel bidra till bestridande av utgifter. Stadgande att sådan skyldighet icke kan åläggas delägare synes emellertid vara av den natur, att det bör ha sin plats bland de allmänna bestämmelserna i lagen. Lagrådet hemställer därför, att i lagens första avdelning, förslagsvis som ett tredje stycke i 6 §, måtte upptagas en bestämmelse av innehåll, att delägare ej skall vara skyldig att med egna medel bidra till bestridande av utgifter för allmänningen.

Vad i sista delen av nu förevarande paragraf föreslagits torde såsom onödigt kunna utgå ur lagen.

Därest vad lagrådet ovan hemställt blir beaktat, förordar lagrådet, till undvikande av omnumrering av efterföljande paragrafer, att föreskrifterna i första stycket av 41 § upptagas under 40 §.

41 §.

Den prövningsrätt, som tillkommer Konungen i fråga om förslag till reglemente, omfattar enligt 40 § tredje stycket gällande lag såväl förslagets överensstämmelse med lagens föreskrifter som dess ändamålsenlighet i övrigt. Med den lydelse första stycket i nu förevarande paragraf erhållit kan möjligen vara tveksamt, huruvida Konungen äger pröva mer än förslagets laglighet. Då någon saklig ändring i förhållande till vad för närvarande gäller icke läser vara åsyftad, synes i tydlighetens intresse lämpligt, att stadgandet något omformuleras, förslagsvis så att Konungen prövar förslagets överensstämmelse med lag och dess ändamålsenlighet samt äger vidtaga de ändringar däri som må finnas påkallade.

I övrigt hänvisar lagrådet till sitt yttrande vid 40 §.

45 §.

Beaktas lagrådets hemställan vid 40 § angående uppflyttning av första stycket i 41 § till 40 §, bör jämkning vidtagas i andra stycket av förevarande paragraf.

46 §.

Förevarande paragraf innehåller bestämmelse om straff för det fall att någon, som företräder delägarna i häradsallmänning i förvaltningen av dem tillhörig egendom, använder sådan egendom eller inkomst därifrån uppsåtligen i strid mot lagen eller enligt densamma meddelad föreskrift.

Straffbestämmelsen torde åsyfta ledamot av allmänningsstyrelse eller hos denna anställd befattningshavare. Delägarna i häradsallmänning ha av gammalt betraktats såsom sådan menighet, varom numera förmåles i 25 kap. 11 § strafflagen (se rättsfall i NJA 1891 s. 333, departementschefens uttalande vid tillkomsten av 1932 års lag om häradsallmänningar, NJA 1932 avd. II s. 366, samt yttrande inom lagrådet vid granskningen av samma lag, NJA 1932 avd. II s. 359). Jämväl delägarna i sådan allmänning, som avses i 45 § av departementsförslaget, torde vara att hänföra till menighet, som nu sagts. Förslaget kan ej anses åsyfta att göra ändring beträffande den offentlighetsrättsliga karaktär, som sålunda tillkommer delägarna i häradsallmänningar och nu avsedda, till socknar hörande allmänningar. Härav följer, att ledamot av allmänningsstyrelse eller hos sådan styrelse anställd befattningshavare är underkastad ansvar enligt tillämpligt lagrum i 25 kap. strafflagen för förbrytelse i fullgörandet av det honom lämnade uppdraget, såframt gärningen ej eljest är särskilt belagd med straff.

Beträffande ämbetsbrott erinras, att i 1 § av sagda kapitel straff stadgas för tjänstemissbruk, vartill är att hänföra att ämbetsman genom handling

eller underlåtenhet missbrukar sin ställning till förfång för det allmänna eller någon enskild samt gärningen ej utgör förskingring eller annan tro- löshet eller eljest är särskilt belagd med straff. Åsidosätter ämbetsman av försummelse, oförstånd eller oskicklighet vad honom åligger enligt lag, in- struktion eller annan författning, särskild föreskrift eller tjänstens beskaf- lenhet samt utgör ej gärningen tjänstemissbruk och är densamma ej heller eljest särskilt belagd med straff, inträder jämlikt 4 § i samma kapitel straff för tjänstefel.

Såsom av det ovan anförda framgår, utgör ett åsidosättande från tjänste- mans sida av åliggande enligt lag eller särskild jämlikt lag meddelad före- skrift antingen tjänstemissbruk eller tjänstefel, för såvitt gärningen ej är hänförlig till förskingring eller annat brott. Under bestämmelsen i 25 kap. 4 § strafflagen falla såväl uppsåtliga förbrytelser som förseelser av oaktsam- het. Sagda stadgande har över huvud taget till uppgift att med straff belägga alla förbrytelser i tjänsten, vilka icke kunna hänföras under annat lagrum. Den nu ifrågasatta straffbestämmelsen kan följaktligen icke anses omfatta något slag av åsidosättande av tjänsteplikt, som icke faller under rekvisitet för tjänstemissbruk eller tjänstefel. Förevarande paragraf har därför ingen självständig uppgift att fylla, om syftet med densamma, såsom ordalagen närmast tyda på, är att kriminalisera ett åsidosättande av tjänsteåliggande, vartill ledamot av allmänningsstyrelsen eller hos styrelsen anställd befatt- ningshavare gör sig skyldig. Tydligt är, att specialbestämmelse i fråga om ämbetsbrott icke bör ifrågakomma, därest den ej påkallas av ett verkligt behov.

Det är emellertid att märka, att paragrafen har sin motsvarighet i 65 § 1932 års lag om häradsallmänningar. Med den utformning förslaget erhållit synas likväl de skäl, som föranlett sistnämnda stadgande, ha åtminstone i allt väsentligt förlorat sin giltighet. Härutinnan må till en början framhål- las, att gällande lag innehåller detaljerade bestämmelser, delvis av tvingande natur, om förvaltningen av de allmänningar, som lagen avser, och om an- vändningen av avkastningen från dessa, huvudsakligen åsyftande att främja en god skogsvård eller utvidgning av allmänningarna. Omförmälda stad- gande i 65 § bildar tillsammans med 64 § en grupp av straffbestämmelser, som avse att giva effekt åt dessa förvaltningsföreskrifter. Vid tillkomsten av 1932 års lag framhöll departementschefen, att ledamot av styrelse för häradsallmänning eller sockenallmänning eller hos sådan styrelse anställd tjänsteman, som vid uppdragets fullgörande åsidosatte vad honom lagligen ålåde, kunde fällas till ansvar enligt 25 kap. strafflagen. Det straff, som för dy- lik förbrytelse kunde ådömas enligt sagda kapitel, finge i allmänhet anses till- räckligt effektivt för tryggande av efterlevnaden från allmänningsstyrelser- nas och hos dessa anställda tjänstemäns sida av de i förslaget upptagna bestämmelserna. Beträffande vissa överträdelser av dessa bestämmelser vore emellertid att märka, att överträdelserna framträdde mera såsom kränk- ningar av det allmänna skogsvårdsintresset än såsom förbrytelser i full- görandet av allmänt uppdrag, och torde dylika överträdelser ej lämpligen

böra straffas enligt 25 kap. strafflagen. Till överträdelser av denna beskaffenhet vore att hänföra företagande eller föranstaltande av avverkning eller annan åtgärd å här avsedd allmänning i strid mot fastställd hushållningsplan eller särskilda av skogsvårdsstyrelsen meddelade föreskrifter samt användande av avkastning eller annan inkomst från allmänningen i strid mot vad därutinnan vore stadgat i lagen. Beträffande nu angivna överträdelser ansågos därför särskilda föreskrifter om ansvar böra meddelas. (Se NJA 1932 avd. II s. 366 f.)

En av grundtankarna i departementsförslaget är att föra häradsallmänningarna in under skogsvårdslagen och att överlämna åt delägarna att själva sköta sina skogar utan att därvid vara underkastade strängare ansvar än skogsägare i allmänhet. I enlighet härmed ha ur den föreslagna lagen utmönstrats alla bestämmelser om skötseln av dessa skogar och om hushållningsplaner. Vidare har det principiellt överlämnats åt delägarna att själva besluta beträffande användningen av avkastning för ändamål, som är till gagn för dem, utan att vara bundna av detaljerade lagbestämmelser. Allenast beträffande användningen av kapitalinkomst meddelas i 22 § tvingande bestämmelser. Med den principiella uppläggning, som det remitterade förslaget sålunda erhållit, kunna de i förevarande paragraf åsyftade gärningarna icke i nämnvärd mån betraktas såsom en kränkning av det allmänna skogsvårdsintresset utan torde huvudsakligen vara att hänföra till förbrytelser i fullgörandet av allmänt uppdrag. Dessa brott synas följaktligen rätteligen böra bestraffas enligt 25 kap. strafflagen.

Slutligen kan anmärkas, att enär den föreslagna straffbestämmelsen endast avser uppsåtliga kränkningar av lagen eller enligt denna meddelad föreskrift, förseelser av liknande beskaffenhet, vilka ha sin grund i vårdslöshet, skulle bliva straffbara enligt 25 kap. 4 § strafflagen, vilket lagrum med hänsyn till straffpåföljden är strängare än förevarande paragraf. Detta är icke tillfredsställande.

På skäl, som nu anförts, synes ifrågavarande straffbestämmelse böra utgå ur förslaget. Det kan emellertid, ej minst i syfte att effektivt trygga efterlevnaden av det i 22 § meddelade förbudet mot användning av kapitalinkomst till annat ändamål än där sägs, vara av betydelse, att lagen innehåller en erinran om att ledamot av allmänningsstyrelse och hos styrelsen anställd befattningshavare äro med avseende å sina åligganden underkastade det ansvar, som i lag stadgas beträffande ämbetsman. Härutinnan kan något av stadgandena i 19 kap. 14 § andra stycket föräldrabalken, 4 § stadgan den 18 maj 1945 om notarius publicus eller, i vad det avser ansvar, 10 kap. 9 § eller 13 kap. 6 § vattenlagen tjäna som förebild. Det hemställes följaktligen, att en sådan erinran i stället införes i paragrafen. Iakttagas detta, bör rubriken till denna paragraf lämpligen lyda »Ansvarsbestämmelse».

Övergångsbestämmelserna.

I remissprotokollet har anförts, att dagen för lagens ikraftträdande ansetts böra bestämmas till den 1 januari 1953 för att delägarna i häradsallmänningarna skola få tid att anpassa reglementena till den nya lagstiftningen. Det synes emellertid i viss mån oegentligt att reglementena utan stöd av bestämmelserna i den nya lagen redan under giltighetstiden för nuvarande lag erhålla ett innehåll, som i vissa avseenden kan strida mot nu gällande föreskrifter, låt vara att ifrågavarande reglementsbestämmelser icke skulle träda i kraft förrän samtidigt med den nya lagen. Med anledning härav läres till första stycket av de föreslagna övergångsbestämmelserna böra fogas ett tillägg av innehåll, att redan före den 1 januari 1953 förslag till reglemente i enlighet med nya lagens bestämmelser må uppgöras och fastställas.

Enligt förslaget skall 1932 års lag upphävas i och med ikraftträdandet av den föreslagna lagen. Äldre lag bör emellertid i viss omfattning alltjämt gälla. Tydligt är sålunda, att därest handling, som utgör brott mot 1932 års lag men icke är straffbelagd enligt den nya lagen, begåtts före den 1 januari 1953, densamma bör kunna beivras även efter sagda dag. Detta läres visserligen följa av sakens egen natur (se rättsfall i NJA 1919 s. 238 och 1920 s. 94). I ett flertal lagar, exempelvis allmänna förfogandelagen och prisregleringslagen, har dock i tydlighetens intresse upptagits särskild bestämmelse att vad i lagen stadgas i fråga om brott, som begåtts under tiden för lagens giltighet, skall äga tillämpning även efter det lagen i övrigt upphört att gälla. En liknande föreskrift synes lämpligen böra upptagas bland övergångsbestämmelserna till det remitterade förslaget.

Övergångsbestämmelserna till 1932 års lag innehålla föreskrift att, därest arrendator av kronan tillhörig jordbruksdomän eller ecklesiastikt lönebo-ställe enligt avtal, som träffats före lagens ikraftträdande — d. v. s. den 1 januari 1934 — äger rätt att tillgodonjuta till domänen eller bostället hörande andel i häradsallmänning, arrendatorn skall vara berättigad att under den tid avtalet gäller utöva jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande allmänningen. Då syftet med de föreskrifter, som upptagas i tredje stycket av övergångsbestämmelserna till det remitterade förslaget, icke läres vara annat än att alltjämt gällande avtal, som beröres av den äldre övergångsbestämmelsen, skall bibehålla sin verkan, böra orden »nya lagens ikraftträdande» utbytas mot »den 1 januari 1934», varjämte nämnda stycke i övrigt torde böra avfattas i ordagrann överensstämmelse med motsvarande föreskrift i övergångsbestämmelserna till 1932 års lag.

Förslaget till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna.

6 §.

Under hänvisning till vad som anförts vid 40 § förslaget till lag om häradssallmänningar hemställer lagrådet, att till nu förevarande paragraf måtte fogas ett nytt andra stycke av innehåll, att delägare ej skall vara skyldig att med egna medel bidra till bestridande av utgifter för allmänningsskogen.

9 §.

Medan i 8 § givas regler om avyttring av mark, som hör till allmänningskog, behandlas i 2 mom. av förevarande paragraf frågan om rätt för delägarna att åter avyttra mark, som förvärvats av dem och icke införlivats med allmänningsskogen. I anslutning till vad i motsvarande fall gäller beträffande delägarna i häradssallmänning innehåller sistnämnda lagrum ett stadgande av innehåll att delägarna i allmänningskog må avyttra sådan av dem förvärvad mark. Denna bestämmelse, som saknar motsvarighet i lagen den 17 juni 1938 om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, synes icke stå i överensstämmelse med innehållet i 10 §. Där stadgas nämligen att, om mark förvärvats för medel som härflutit från allmänningsskogen eller genom byte mot vederlag av skogen tillhörande mark eller genom gåva, det åligger allmäningsstyrelsen att inom tre år från förvärvet göra ansökan om markens införlivning, från vilken skyldighet länsstyrelsen dock i särskilt fall äger medgiva undantag. Till de fall av markförvärv, som avses i 10 §, äro de ojämförligt flesta att hänföra. Beträffande dem gäller alltså, att delägarna regelmässigt icke äga åter avyttra marken, utan ansökan skall göras om markens införlivning. Först om denna ansökan avslås inträder icke blott rätt utan, jämlikt 15 §, även skyldighet att avyttra marken. Det må anmärkas, att enligt lagen om häradssallmänningar föreligger den väsentliga olikheten, att skyldighet att söka införlivning av förvärvad mark inträder först därest delägarna icke inom tre år efter förvärvet åter avyttrat marken. Då med hänsyn till vad nu anförts innehållet i 2 mom. av förevarande paragraf måste anses vilseledande, hemställer lagrådet, att momentet måtte antingen utgå eller så omarbetas, att det bringas i överensstämmelse med föreskrifterna i 10 §. Om 2 mom. utgår, föranleder det, att momentindelning icke skall förekomma.

11 §.

Då vad lagrådet vid 12 § förslaget till lag om häradssallmänningar anført rörande punkt 5) äger motsvarande tillämpning beträffande punkt 5) i förevarande paragraf, synas ur sistnämnda punkt böra utgå orden »eller beslut meddelats varigenom intecknad fordran fastställts till betalning ur denna».

18 §.

På skäl motsvarande dem, som anförts vid 19 § förslaget till lag om häradsallmänningar, torde i förevarande paragraf böra uttryckligen angivas, att behållen avkastning jämväl må fonderas.

19 §.

Enligt vad i remissprotokollet anföres skall för beslut att använda en fond till annat ändamål än det varför den bildats krävas två tredjedels majoritet samt beslutet dessutom underställas länsstyrelsen för godkännande. Sistnämnda villkor har emellertid ej kommit att inflyta i förevarande paragraf. Lagrådet hemställer därför, att lagtexten kompletteras i detta hänseende.

22 §.

Under hänvisning till vad som anförts vid 23 § förslaget till lag om häradsallmänningar förordar lagrådet, att förevarande paragraf kompletteras med bestämmelse att ledamot av allmänningsstyrelse eller ekonominämnd skall vara myndig.

26 §.

Lagrrådet hemställer, under hänvisning till sitt yttrande vid 27 § förslaget till lag om häradsallmänningar, dels att stadgande intages om att revisorerna skola utses av delägarna eller på annat i reglementet angivet sätt, dels ock att andra stycket omarbetas.

37 §.

På skäl som anförts vid 31 § förslaget till lag om häradsallmänningar hemställs, att i förevarande paragraf upptages en föreskrift av innehåll att vad där stadgas skall äga motsvarande tillämpning, därest delägarstämma ej utlyses i föreskriven ordning.

38 §.

Med åberopande av vad lagrådet anfört vid 26 § förevarande lagförslag och 39 § förslaget till lag om häradsallmänningar hemställer lagrådet, att nu ifrågavarande lagrum måtte undergå motsvarande jämkning och komplettering som sistnämnda paragraf i lagen om häradsallmänningar.

39 §.

Överföres, såsom lagrådet förut hemställt, första delen av innehållet i förevarande paragraf till 6 §, kan senare delen såsom onödig utgå.

40 §.

Därest lagrådets hemställan vid 41 § förslaget till lag om häradsallmänningar vinner beaktande, bör motsvarande ändring vidtagas i förevarande paragraf.

Beträffande andra stycket vill lagrådet framhålla, att lika väl som länsstyrelsen skall yttra sig över ett av majoriteten bland delägarna väckt förslag om ändring i fastställt reglemente och detta förslag för den skull skall insändas till länsstyrelsen, synes länsstyrelsen böra avgiva utlåtande över ändringsförslag, som därtill berättigad minoritet av dem framställer, och sådant förslag följaktligen böra ingivas till länsstyrelsen. Jämkning av bestämmelsen i detta hänseende är därför önskvärd.

Utgår den i 39 § föreslagna bestämmelsen ur förslaget i enlighet med vad lagrådet förut hemställt, bör till undvikande av omnumrering av efterföljande paragrafer första stycket av 40 § upptagas under 39 §.

45 §.

Vad lagrådet anfört vid 46 § förslaget till lag om häradsallmänningar gäller i tillämpliga delar även bestämmelsen i förevarande paragraf. Lagrådet hemställer därför om motsvarande ändring av sistnämnda lagrum samt av rubriken till detsamma.

Övergångsbestämmelserna.

Av skäl som anförts vid övergångsbestämmelserna till förslaget till lag om häradsallmänningar synes till första stycket av de nu föreslagna övergångsbestämmelserna böra fogas ett tillägg av innehåll, att redan före den 1 januari 1953 förslag till reglemente i enlighet med nya lagens bestämmelser må uppgöras och fastställas.

Under hänvisning till vad lagrådet förut yttrat vill lagrådet jämväl framhålla önskvärdheten av att bestämmelse meddelas därom att 1938 års lag alltjämt skall äga tillämpning i fråga om brott mot sagda lag, som begåtts före den 1 januari 1953.

Bland övergångsbestämmelserna till 1938 års lag finnes såsom 68 § upptaget ett stadgande att, därest arrendator av kronan tillhörig jordbruks-egendom eller ecklesiastikt boställe enligt avtal, som träffats före lagens ikraftträdande — d. v. s. den 1 januari 1940 — äger rätt att tillgodonjuta till egendomen eller bostället hörande andel i allmänningsskog, arrendatorn skall vara berättigad att under den tid avtalet gäller utöva jordägaren tillkommande rösträtt i frågor rörande skogen. Då de i tredje stycket av övergångsbestämmelserna till det remitterade förslaget upptagna stadgandena icke lära åsyfta annat än att bibehålla sådant avtal, som nyss nämnts, vid verkan, torde orden »nya lagens ikraftträdande» böra utbytas mot »den 1 januari 1940».

**Förslaget till lag om ändrad lydelse av 45 § 1 mom.
skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).**

I 45 § skogsvårdslagen stadgas i 2 mom. att, om skog som i 1 mom 2)—4) angives ligger i samfällighet med skog som lyder under nämnda lag, denna skall äga tillämpning å det samfällda skogsområdet i dess helhet.

Då enligt det remitterade förslaget punkten 1) i 1 mom. skall utgå samt punkterna 2)—4) skola givas beteckningarna 1)—3), följer därav, att även 2 mom. måste ändras, lämpligen på det sätt att »2)—4)» utgår ur lagtexten. Denna ändring föranleder sådan jämkning av förslaget i övrigt, att »1 mom.» skall utgå ur såväl rubriken som ingressen.

Ur protokollet:

Bengt Larson.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 december 1951.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 16 maj 1951 avgivna utlåtande över de den 2 februari 1951 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om häradsallmänningar;
- 2) lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 45 § 1 mom. skogsvårdslagen den 21 maj 1948 (nr 237).

Föredraganden anför följande.

I enlighet med vad lagrådet hemställt har i 6 § förslaget till lag om häradsallmänningar upptagits bestämmelse att delägare ej skall vara skyldig att med egna medel bidra till bestridande av utgifter för allmänningen. I samband därmed ha, såsom lagrådet förordat, stadgandena i 40 § av det remitterade förslaget fått utgå och ha i stället till 40 § överförts de föreskrifter som i det remitterade förslaget hade sin plats i 41 § första stycket. Dessa föreskrifter ha därvid något omformulerats i överensstämmelse med vad lagrådet föreslagit.

Motsvarande ändringar ha vidtagits i 6, 39 och 40 §§ förslaget till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna. Samtidigt ha de stadganden, som fått kvarstå i 40 § sistnämnda förslag och som i det remitterade förslaget bildade paragrafens andra stycke, underkastats sådan jämkning som lagrådet ansett önskvärd.

Lagrådets erinringar i fråga om 7 och 8 §§ förslaget till lag om häradsallmänningar ha beaktats.

Vid 12 § samma förslag har lagrådet anført, att det enligt lagrådets mening ej läte sig göra att utan lagändring tillgodose önskemålet om underlättande av förvärv i arronderingssyfte av smärre markområden för införlivning med häradsallmänning. Lagrådet har ansett, att det riktiga sättet att vinna detta syfte vore att företaga ändring av jorrdelningslagen eller också jämkna bestämmelserna i häradsallmänningslagen så, att dessa ej hindrade införlivning av mark, vilken avstyckats för att sammanläggas med

häradsallmänning eller fastighet som införlivats med sådan. Beträffande den sistnämnda utvägen vill jag framhålla, att vid avstyckning för sammanläggning frågan, huruvida avstyckningen kommer att fastställas, är svävande ända till det ögonblick då sammanläggningsärendet avgöres. Det bör tydligt icke ifrågakomma att låta länsstyrelsen förordna om införlivning av ett markområde, beträffande vilket det ännu är ovisst huruvida det kommer att kunna avstyckas. En eventuell ändring i införlivningsbestämmelserna finge väl därför avse, att länsstyrelsen skulle äga befogenhet att meddela villkorlig föreskrift om införlivning, att gälla under förutsättning att sammanläggning komme till stånd. Ett sådant system skulle emellertid medföra åtskilliga olägenheter, och jag kan därför icke tillstyrka att det genomföres. Jag vill erinra att en liknande ordning tidigare tillämpats i fråga om vissa avstyckningar, som skulle fastställas av länsstyrelsen, samt att de därmed förenade olägenheterna voro en bidragande orsak till att länsstyrelsernas befattning med fastställelsefrågor avskaffades år 1950. En tänkbar utväg att undvika villkorliga införlivningsbeslut vore, att prövningen av införlivningsärenden överflyttades från länsstyrelsen till ägodelningsdomaren. Detta skulle emellertid från andra synpunkter vara mindre lämpligt, och ej heller denna lösning kan jag därför förordna. Det återstår då möjligheten att ändra jorddelningslagens bestämmelser om avstyckning. I nuvarande läge, då frågan om en fullständig revision av nämnda lag står på dagordningen, föreligga emellertid enligt min mening icke tillräckliga skäl att föreslå en dylik partiell ändring för att vinna en fördel av den begränsade omfattning varom nu är fråga. Lagrådets hemställan om en formell jämkning i paragrafen samt i motsvarande paragraf i förslaget till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna har iakttagits.

De smärre ändringar lagrådet föreslagit i fråga om 19, 23, 27, 38 och 39 §§ förslaget till lag om häradsallmänningar samt 18, 22, 26, 37 och 38 §§ förslaget till lag om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna torde vara ägnade att medföra vissa fördelar och ha därför genomförts.

Jag har också ansett mig böra biträda lagrådets förslag att låta straffbestämmelserna i 46 § förslaget till lag om häradsallmänningar och 45 § förslaget till lag om allmänningsskogar utgå och att i stället i dessa paragrafer upptaga erinran om, att de som deltaga i förvaltningen av häradsallmänning eller allmänningsskog äro underkastade ämbetsmannaansvar för förbrytelser i denna sin verksamhet.

I 9 § förslaget till lag om allmänningsskogar har, på de skäl lagrådet anfört, stadgandet i 2 mom. av det remitterade förslaget fått utgå, och i 19 § samma förslag har vidtagits den rättelse varom lagrådet hemställt.

Vad lagrådet anfört beträffande övergångsbestämmelserna i förslagen till lag om häradsallmänningar och lag om allmänningsskogar har iakttagits.

Även lagrådets anmärkning med avseende å förslaget om ändring i skogsårdslagen har beaktats.

Utöver de ändringar för vilka sålunda redogjorts ha även vidtagits vissa redaktionella jämkningar.

Härefter hemställer föredraganden, att de i enlighet med det anförda jämkade lagförslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Grass.